

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KARAR DESTEK SİSTEMİ OLARAK YÖNETİM
MUHASEBESİNİN KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ
İŞLETMELERDE UYGULANMASI VE REKABET GÜCÜNE
ETKİSİ

İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Melis KALAYCI

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Metin UYAR

İSTANBUL – 2019

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Melis KALAYCI
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Karar Destek Sistemi Olarak Yönetim Muhasebesinin Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Uygulanması ve Rekabet Gücüne Etkisi
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : İşletme
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 01.07.2019
- SAYFA SAYISI** : 104
- TEZ DANIŞMANLARI** : Dr. Öğr. Üyesi Metin UYAR
- DİZİN TERİMLERİ** : KOBİ, Yönetim Muhasebesi, Rekabet Gücü
- TÜRKÇE ÖZET** : Karar Destek Sistemi Olarak Yönetim Muhasebesinin Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Uygulanması Ve Rekabet Gücüne Etkisinin belirlenmesini hedefleyen bir çalışmadır.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Melis KALAYCI

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**KARAR DESTEK SİSTEMİ OLARAK YÖNETİM
MUHASEBESİNİN KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ
İŞLETMELERDE UYGULANMASI VE REKABET GÜCÜNE
ETKİSİ**

**İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**Hazırlayan
Melis KALAYCI**

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Metin UYAR**

İSTANBUL - 2019

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Melis KALAYCI

.../.../2019

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Melis KALAYCI 'nın “**Karar Destek Sistemi Olarak Yönetim Muhasebesinin Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Uygulanması ve Rekabet Gücüne Etkisi**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İşletme Anabilim Dalı İşletme Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Metin UYAR
(Danışman)

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Orkun İÇTEN

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Atila HAZAR

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / / 2019

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

1980'li yıllarda dünyada iletişim ve bilgi teknolojilerinin gelişimi küreselleşme olgusu ile birlikte dış ticaretin hız kazanması ekonomik hayatı da etkilemiştir. Büyük ölçekte işletmelerin buna bağlı olarak ülkemizde artış göstermesi sebebiyle küçük ve orta büyüklükte işletmelerin faaliyetlerinin sürdürülebilir olması zorlu bir ayakta kalma mücadelesi durumunu almıştır.

Türkiye'de küçük ve orta ölçekli işletmelerin sayısı ekonomimizin %90'ından fazlasını oluşturduğundan ekonomimize sağladıkları gelişim ve istihdam önemli oranda yer kaplamaktadır.

Büyüme amaçlayan KOBİ'lere bu amaçta geçmiş verileri mevcut durum ile sentezleyerek geleceğe yönelik işletme yararına olumlu planlamalar yapan ve muhasebenin alt dallarından yararlanan yönetim muhasebesi uygulamaları yardımcı olacaktır. Dolayısıyla bu çalışmada KOBİ'lerde yönetim muhasebesi uygulamalarının düzeyi incelenip, rekabet gücüne etkileri tespit edilerek, genelin sorunları ve mevcut durumun değerlendirilmesi ile ilgili tespitler yapabilmeyi mümkün kılacağı düşünülerek bu çalışma yapılmıştır.

Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışmanın ana hatlarına yer verilmiştir. Çalışmanın problemi, amacı, önemi, yöntemi, varsayım ve hipotezleri ile sınırlılıklarına dair değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci bölümde KOBİ kavramının ülkemizde ve dünyadaki tanımlarına, ekonomideki yerine, kavramın tarihçesi ve gelişim aşamalarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde yönetim muhasebesi kavramına, önemine ve KOBİ'lerde uygulanmasına ve KOBİ'lerde yönetim muhasebesinin rekabet gücüne etkilerine yer verilmiştir. Dördüncü bölüm, firmalar üzerinden gerçekleştirilen ampirik bir uygulamayı içermektedir. Firmalara uygulanarak mevcut durumun tespitini sağlamaya yardımcı sorulardan oluşan anket yöntemi ile veri toplanarak analiz edilmiş ve sonuç bölümünde bu analizlerden yola çıkılarak çözüm önerileri getirilmeye odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Yönetim Muhasebesi, Rekabet Gücü

SUMMARY

During the 1980s, the developments on communication and information technologies along with the concept of globalism led the foreign commerce to grow drastically and influenced the life of economy. Correspondingly, in consequence of the increase in big business, sustainable transaction of small and medium-sized enterprises took part in a tough struggle to maintain their existence.

Because of the fact that the number of small and medium-sized enterprises in Turkey constitute more than %90 of Turkey's economy, improvement and employment that they provide for our economy play a significant role. For this purpose, SMEs aiming to grow will be assisted by managerial accounting applications that make positive plans and benefit from sub-branches of accounting by synthesizing historical data with the current situation. Therefore, in this study, the level of managerial accounting practices in SMEs was examined and the effects of competitiveness were determined and it was decided to make determinations about the general problems and evaluation of the current situation.

The study consists of four main parts. The first chapter outlines the study. The problem, purpose, importance, method, hypothesis, and limitations of the study are given. In the second chapter, the definitions of the concept of SME in our country and the world, the history of the concept and its development stages are included in the economy. In the third chapter, the concept of management accounting, its importance and its application in SMEs and the effects of management accounting on the competitiveness of SMEs are given. The fourth section was analyzed by collecting data from the questionnaire consisting of questions that help to determine the cases applied to the firms and the results section focused on the solution suggestions based on these analyses.

Key Words: SME, Managerial Accounting, Competitiveness

İÇİNDEKİLER

SAYFA

ÖZET.....	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER.....	III
TABLOLAR LİSTESİ	VII
ŞEKİLLER LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR LİSTESİ	IV
ÖNSÖZ.....	X
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
ARAŞTIRMANIN ANAHATLARI.....	3
1.1 ARAŞTIRMANIN SORULARI.....	3
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	4
1.5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	4
1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER KAVRAMININ TANIMLANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇEŞİTLİ TANIMLAR.....	5
2.1.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER KAVRAMINI TANIMLAMASINA GENEL BAKIŞ	5

2.2. KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN TANIMLANMASINA ETKİ EDEN ÖLÇÜTLER.....	6
2.2.1.Nitel Ölçütler ve Etki Eden Faktörler.....	6
2.2.2.Nicel Ölçütlere Etki Eden Faktörler	7
2.3.TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER KAVRAMINA İLİŞKİN TANIMLAR	7
2.3.1.Türkiye'de Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kavramı	8
2.3.2. Avrupa'da Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kavramı	9
2.3.3.Dünyada Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kavramı	11
2.3.3.1.ABD'de Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kavramı	11
2.4.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN EKONOMİDEKİ YERİ	12
2.4.1.Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri	12
2.4.2.Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Dünya Ekonomisindeki Yeri.....	17
2.5.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE MUHASEBE SİSTEMİ .	18
2.6.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER.....	21
2.6.1.Yönetim Açısından Karşılaşılan Güçlükler	21
2.6.1.1.Üretim Nedenli Güçlükler.....	22
2.6.1.2.Pazarlama Nedenli Güçlükler	22
2.6.1.3.AR-GE Nedenli Güçlükler	23
2.6.1.4.Dış Ticaret Nedenli Güçlükler	23
2.6.2.Finansman Açısından Karşılaşılan Güçlükler	23
2.7.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN TARİHÇESİ VE GELİŞİM AŞAMALARI	25
2.7.1. Kalkınma Planlarında KOBİ'lerin Yeri.....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	30
KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE YÖNETİM MUHASEBESİ	30
3.1.YÖNETİM MUHASEBESİ KAVRAMI VE KOBİ'LERDE UYGULANMASI	30
3.1.1.Yönetim Muhasebesi Kavramı	30
3.1.2.Yönetim Muhasebesinin Önemi Ve Yönetim Muhasebecilerinin İşletmelerdeki Rolü.....	30
3.1.3.Yönetim Muhasebesi Uygulamaları.....	32
3.1.3.1.Esnek Bütçeleme	32
3.1.3.2.Sıfır Tabanlı Bütçeleme	32
3.1.3.3.Nakit Bütçeleme	32
3.1.3.4.Faaliyet Tabanlı Bütçeleme	32
3.1.3.5.Dengeli Skor Kartı	33
3.1.3.6.Hedef Maliyetleme.....	33
3.1.3.7.Ürün Yaşam Boyu Maliyetleme	34
3.1.3.8.Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	34
3.1.3.9.Değer Zinciri Analizi.....	35
3.1.3.10.Geleneksel Maliyet Teknikleri	35
3.1.3.11.Müşteri Karlılık Analizi	36
3.1.3.12.Başa Baş Noktası Analizi.....	36
3.1.3.13.Satış Analizi.....	36
3.1.3.14. Yöneylem Analizi	37
3.1.3.15.Hissedar Değer Analizi	37
3.1.3.16.Kıyaslama	37
3.1.3.17.Karlılık Analizi.....	38
3.1.3.18.Oran Analizi.....	38
3.1.3.19.Veri Zarflama Analizi	38
3.1.4. Yönetim Muhasebesinin Tarihsel Süreci ve Gelişim Aşamaları	39
3.1.5.Yönetim Muhasebesinin İşletme Performansına Etkisi.....	39
3.1.6.Yönetim Muhasebesi Ve İşletmelerde Karar Verme	40
3.2. KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE YÖNETİM MUHASEBESİNİN REKABETE ETKİLERİ.....	42
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	44
İSTANBUL AVRUPA YAKASI BÖLGESİNDE ARAŞTIRMA	44

4.1.UYGULAMA(İSTANBUL AVRUPA YAKASI ÖRNEĞİ).....	44
4.1.1.Araştırmanın Örneklemi ve Ana Kitleleri.....	44
4.1.2.Soru Formu ve Uygulanması	44
4.1.3.Örneklemeye Ait Demografik ve Kurumsal Özellikler	45
4.1.4.İstatistiksel Analizler ve Bulgular	52
4.1.4.1.Ölçeklere Yapılan KMO Testi Sonuçları.....	52
4.1.4.2.Yönetim muhasebesi Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları	54
4.1.4.3.Değişkenlere Ait Güvenirlik Analizi	55
4.1.4.4.Korelasyon Analizi Sonuçları	56
4.1.5.Araştırma Hipotezlerinin Test Edilmesi ve Bulgular	57
4.1.5.1.Planlama ve Uygulamanın Rekabet Gücüne Yansıması.....	59
4.1.5.2.Maliyet Yönetiminin Rekabet Gücüne Yansıması	60
4.1.5.3.Performans Ölçme ve Değerlendirmenin Rekabet Güne Etkisi.....	61
4.1.5.4. Araştırmanın Regresyon Analizi Sonuçları	62
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	70
KAYNAKÇA.....	80
EKLER	-

TABLolar LİSTESİ

SAYFA

Tablo 1: 24.06.2018 Değişen KOBİ Tanımı	9
Tablo 2: Büyükölük Grubuna Göre Girişim Sayısı, İstihdam ve FMKD' in Dağılımı	13
Tablo 3: Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde ekonomik çalışmalarının istatistiki sınıflandırması	13
Tablo 4: Ekonomik Faaliyetlere Göre Girişim Sayısı ve İstihdamın Dağılımı, 2011	14
Tablo 5: İşletmelere Göre İhracat Payları.....	15
Tablo 6: İşletmelere Göre İthalat Payları	15
Tablo 7: KOBİ'lerin 2010, 2011, 2012 Yıllarındaki İhracat Ve İthalat Payları.....	15
Tablo 8: İşletmelerin İnternet ve Bilgisayar Kullanım Oranları	15
Tablo 9: KOBİ'lerin İnternet ve Bilgisayar Kullanım Oranları.....	16
Tablo 10: KOBİ'lerin Dünya Ekonomisinde Ülkelerdeki % Payları	17
Tablo 11: Kalkınma Planları.....	26
Tablo 12: Katılımcıların demografik ve kurumsal dağılımları.....	46
Tablo 13: Yönetim Muhasebesi Ölçeğinin KMO Testi Sonuçları	52
Tablo 14: Rekabet Gücü Ölçeğinin KMO Testi Sonuçları	53
Tablo 15: Yönetim Muhasebesi Faktörünün Varyans Oranları	53
Tablo 16: Yönetim Muhasebesi Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları.....	54
Tablo 17: Değişkenlere Ait Güvenirlik Analizi	55
Tablo 18: Korelasyon Analizi Sonuçları	56
Tablo 19: Planlama ve uygulamanın rekabet gücüne yansıması	59
Tablo 20: Maliyet Yönetimin Rekabet Gücüne Etkisi.....	60
Tablo 21: Performans Ölçme ve Değerlendirmenin Rekabet Gücüne Etkisi	61
Tablo 22: İşletmelerin hukuki yapısına göre ANOVA sonuçları	62
Tablo 23: İşletmenin yaşına göre ANOVA sonuçları	63
Tablo 24: Katılımcıların cinsiyetlerine göre ANOVA sonuçları	64
Tablo 25: İşletmenin personel sayısına göre ANOVA sonuçları	65
Tablo 26: Katılımcıların eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları	66
Tablo 27: Katılımcıların yaşlarına göre ANOVA sonuçları	67
Tablo 28: İşletmelerin faaliyet gösterdiği sektöre göre ANOVA sonuçları	68

ŞEKİLLER LİSTESİ

SAYFA

Şekil 1: Yönetim muhasebesinin ortak çalışma dalları	31
Şekil 2: Ankete katılan işletmelerin hukuki yapısı.....	47
Şekil 3: Ankete katılan işletmelerin faaliyet yılları.....	47
Şekil 4: Ankete katılan katılımcıların cinsiyetleri.....	48
Şekil 5: Ankete katılan işletmelerin personel sayısı	49
Şekil 6: Ankete katılan katılımcıların eğitim durumları	49
Şekil 7: Ankete katılan katılımcıların yaşları.....	50
Şekil 8: Ankete katılan işletmelerin faaliyet alanları	51
Şekil 9: Araştırmanın Modeli	62

KISALTMALAR LİSTESİ

KOBİ	:	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
STB	:	Sıfır Tabanlı Bütçeleme
FTB	:	Faaliyet Tabanlı Bütçeleme
DSK	:	Dengeli Skor Kartı
ÜYBM	:	Ürün Yaşam Boyu Maliyetleme
FTM	:	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme
DZA	:	Değer Zinciri Analizi
MKA	:	Müşteri Karlılık Analizi
BBNA	:	Başa Baş Noktası Analizi
HDA	:	Hissedar Değer Analizi
VZA	:	Veri Zinciri Analizi
FMKD	:	Faktör Maliyetiyle Katma Değer

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında konu belirlenmesi ve araştırma aşamasında bana yol gösteren Sayın Dr. Öğr. Üyesi Metin UYAR hocama; ayrıca destek ve katkılarından dolayı Sayın Aygün Öztürk'e ve Batuhan Anıl Bilgin'e ve her şartta motivasyonumu güçlendiren aileme ve değerli dostlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Melis KALAYCI

GİRİŞ

KOBİ'lerin büyüme amacı doğrultusunda geleceğe yönelik adımlar atarken etkin bir yönetim muhasebesi uygulaması kaçınılmazdır. İşletmenin sayısal tüm verilerine sahip ve raporlamalarını yapan yönetim muhasebesine başvurulmaksızın atılacak her adım da yetersiz ve yanlış olacaktır. Son yıllarda gelişen ve günümüzde de firmaların verimliliğini arttırmayı amaçlayan yönetim muhasebesinin tanımına önemine ve KOBİ'lerde uygulanmasının KOBİ'lere sağladığı yararlar ve rekabet gücüne etkisi üzerine kapsamlı bir literatür araştırması yapılmıştır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Bu çalışmanın ilk bölümünde çalışmanın ana hatları ayrıntıları ile verilmiştir. Araştırmanın problemi amacı, önemi, veri toplama yöntemi, hipotezleri ve varsayımları ile sınırlılıkları açıklanmıştır. Araştırma amacı KOBİ'lerde yönetim muhasebesi sisteminin uygulanabilirliği, etkileri ve rekabete yansımalarını geniş bir bilimsel ve yönetsel bakışla inceleyerek elde edilen veriler doğrultusunda somut bilgiye dönüştürülüp KOBİ'lere yönelik çözüm ve önerilerde bulunmaktır.

Çalışmanın temel ve alt hipotezleri bulunmaktadır. KOBİ'lerde yönetim muhasebesi uygulamaları rekabet gücüne pozitif yönde etki etmektedir. KOBİ'lerde büyümeyi etkileyen faktörler, firmanın yaşı, personelin eğitim durumu, personel sayısı, büyüklüğü, firmanın sektörü gibi değişkenlerin rekabete etkisinin belirlenmesinde yönetim muhasebesi önemli rol oynamaktadır. KOBİ'lerde etkin yönetim muhasebesi uygulamaları KOBİ'lerin sürdürülebilirliğini de arttıracaktır. Çalışmanın ikinci bölümünde henüz ortak bir tanım yapılamamış KOBİ'nin ülkemizdeki çeşitli kurum ve kuruluşlarca yapılmış ve dünyada KOBİ kavramına getirilen tanımlar incelenmiş, ülkemizde KOBİ'lerin Osmanlı Dönemi'nden günümüze kadar nasıl bir gelişme gösterdiği ortaya konmuştur. KOBİ'lerin Dünya ve Türkiye ekonomisindeki yerine değinilmiştir. KOBİ'lere çeşitli kurum ve kuruluşlarca getirilen tanımlar olsa da yıllardır ortak bir sonuca varılamamıştır. Bunda ülkeden ülkeye, sektöre, istihdam sayısına, yıllık ciroya göre farkların yanında aynı ülke içerisinde farklı bölgelerde de gelişmişlik düzeyi, sosyal, kültürel ve ekonomik farklarla birlikte KOBİ sınıflandırmasının değişmesi etkindir. Bu yüzden KOBİ'leri tanımlamak için nitel ve nicel ölçütler kullanılmaktadır. Çalışmada bu ölçütlere yer verilmiştir. Günümüzde bütün dünyada da olduğu gibi KOBİ'lerin özellikle ekonomik ve sosyal yapıya büyük etkileri olduğu görülmektedir. Bir ülke için ekonomisinin gelişmişlik düzeyinde çok büyük bir rol oynaması gibi KOBİ'lerin gelişiminde de ülke ekonomisinin rolü büyük olmaktadır. Ancak bu gelişimde KOBİ'lere büyük görevler düşmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde yönetim muhasebesi kavramının tanımına yer verilmiş, önemi belirtilmiştir. Yönetim muhasebesi uygulamaları ve nasıl daha etkin bir uygulamanın mümkün olacağı konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Yönetimsel bakış ele alınmış, incelenmiş ve yönetim muhasebesinin KOBİ'lerde etkin uygulanmasına değinilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde KOBİ'ler her anlamda büyük boyutta olan işletmelere göre daha az sayıda eleman çalıştırmaları, tüketiciye daha hızlı ulaşma ve taleplerini yerine getirme konusunda avantajlıdırlar. Ancak sürdürülebilirlik, karı arttırma ve büyüme için bu avantajlarla beraber iyi bir planlama, yönetme, organize etme, hayata geçirme, sürdürme ve kontrol altında tutma eylemleri de gerekmektedir. Bu görevlerle birlikte firmayı ilgilendiren her türlü sayısal verileri elinde bulundurma ve raporlamayı da gerçekleştiren yönetim muhasebesi de etkin uygulanmalıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN ANAHATLARI

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın problemi tanımlanmış olup çalışmanın gerekçeleri ayrıntılarıyla açıklanmıştır. Çalışmanın önemi vurgulanarak işletme yaşamı için etkileri açıklanmıştır. Bu bağlamda veri toplama yönteminin ve uygulamanın detayları belirtilerek araştırmanın sorularına, varsayımlarına ve hipotezlerine yer verilmiştir.

1.1 ARAŞTIRMANIN SORULARI

Araştırmada aşağıdaki sorulara ve olgulara cevaplar aranmıştır.

- 1.KOBİ'lerin bu amaca ulaşmasında yönetim muhasebesinin etkisi ve rolü nedir?
- 2.KOBİ'lerde yönetim muhasebesi bilinirliğinin ve uygulamasının artması kaynak kullanımı ve verimliliği nasıl etkilemektedir?
- 3.Uygulamanın ve bilinirliğin artması KOBİ'lerde ekonomik ve finansal fayda sağlayarak rekabet gücünü ve kurum performansını nasıl etkilemektedir?
- 4.Yönetim muhasebesi karar sistemi olarak hangi tür kararları daha çok etkilemektedir?
5. KOBİ'lerin rekabet gücünde yönetim muhasebesinin varlığı, diğer faktörlerin etkisini nasıl değiştirmektedir?

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tezin amacı KOBİ'lerde yönetim muhasebesi sisteminin uygulanabilirliği, etkileri ve rekabete yansımalarını geniş bir bilimsel ve yönetsel bakışla inceleyerek elde edilen veriler doğrultusunda somut bilgiye dönüştürülüp KOBİ'lere yönelik çözüm ve önerilerde bulunmaktır.

KOBİ'ler, büyük işletmelerin de varlığını sürdürmesi ve günden güne artması ile birlikte varlığını sürdürebilmek için kar amacı gütmeli ve büyümeyi amaçlamalıdır. Varlığını sürdürebilme noktasındaki önemli maddelerden biri de rekabet gücüdür. Bu gücü arttıracak firmayı ilgilendiren bütün geçmiş ve mevcut bilgiler yönetim muhasebesi bünyesinde toplanmaktadır. Yönetim muhasebesi planlama yapma, organize etme, kontrolü ve devamlılığı sağlama ile görevlidir. Yönetim muhasebesi uygulamaları KOBİ'lerde geleceğe yönelik yetersiz ve yanlış verilerle karar alınmaması açısından firma kaderi ve işletme sahipleri için önemli konumda yer almalıdır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Türkiye ekonomisi açısından KOBİ'ler önemli bir rol oynamaktadır. Yönetim ve büyüme KOBİ'ler için önemli bir yere sahiptir. Yönetim muhasebesinin bilinirliği ve verimliliği konusuna önem verilmesi ve etkin uygulanması, rekabet gücüne etki ederek firmaların gelişmesine ve güçlenmesine katkı yapar. Bu bağlamda elde

edilen sonuçlar vasıtasıyla, yönetim muhasebesinin KOBİ'lerdeki rolünün güncel bir değerlendirmesinin yapılması ve buna bağlı olarak ortaya konacak çözüm modeli firmaların verimliliğini ve etkinliğini arttıracaktır. Çalışma, KOBİ'ler bağlamında yönetim muhasebesinin etkisini birleştirerek ortaya sonuç ve çözümler önermesi de çalışmayı önemli hale getirmektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan yararlanılmıştır.

Varsayım 1.Karar destek sistemi olarak yönetim muhasebesi KOBİ'lerin gelişimine etki eden bir faktördür.

Varsayım 2.Yönetim sistemleri kararları, yönetim muhasebesinden önemli ölçüde etkilenen bir değişkendir.

Varsayım 3.Türkiye'de KOBİ'lerin verimi yönetim muhasebesinin etkinliği ile etkileşimli bir ilişki içerisindedir.

Varsayım 4.Bu araştırmada kullanılan veri toplama araçları, ölçülmek istenilen faktörleri ve değişkenleri doğru olarak ölçtüğü varsayılmıştır.

1.5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Kurumsal / Kavramsal Çerçevesi: Çalışmanın teorik bölümü literatür taraması yapılarak inşa edilmiştir. Güncel akademik ve bilimsel araştırmaların incelenmesi ile teorik çerçeve ve kavramsal arka plan hazırlanmıştır. İşletmelerin yönetim muhasebesi sistemine dair bakış açılarını belirlemek amacıyla arka plan hazırlanmıştır. İşletmelerin yönetim muhasebesi sistemine dair bakış açılarını belirlemek amacıyla anket hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, tanımlayıcı istatistikler, ortalamalar ve çapraz tablolar kullanılarak analiz edilecek ve değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Tekniği: İstanbul ili Avrupa Yakası'nda bir alan uygulaması şeklinde planlanan araştırma birbirinden farklı ve aynı birçok sektörde faaliyet gösteren KOBİ niteliğine haiz firmalar ile ilgili analizler yapılması suretiyle mevcut durumun tespiti hedefi ile tamamlanmıştır.

1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Çalışmanın uygulama bölümünde, zaman, maliyet ve işletmelerin erişilebilirliği yönündeki kısıtlar nedeniyle anket yöntemi ile analizler yapılmış, çalışmanın teorik kısmı literatür taraması yapılarak tamamlanmıştır. Araştırma, değişkenlerini ölçmek için geliştirilen ölçekler aracılığıyla toplanan bilgilerle sınırlandırılmıştır. Bu çalışma İstanbul ilinde ve bir alan uygulaması olup KOBİ niteliği sınırları dahilindeki mümkün olan en üst sayıda işletmeden veri toplanması gerçekleştirilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER KAVRAMININ

TANIMLANMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇEŞİTLİ TANIMLAR

2.1.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER KAVRAMINI

TANIMLAMASINA GENEL BAKIŞ

KOBİ, yapı itibariyle ekonomide büyük yer kaplayan işletmeler olup tanımlama konusunda ortak noktaya varılamamış ve kabul edilmiş olan tek bir tanımına rastlanmayan bir kavramdır. Değişik otorite ve araştırmacı tarafından yapılmış tanımlar da çelişki içinde ve tutarlılıktan uzaktır. Literatürde bunun nedenlerinden biri kavramın kendi içerisinde bağdaşık bir yapıda olmamasıdır. Ortak ve kesin bir tanım kavramın kendi içindeki farklı yelpazelerinin görülmesini güçleştirecektir.¹

KOBİ'ler fazla sermaye gerektirmeyen, insan gücüne dayalı, uygulamalarını kısa vadede kararlaştırıp hayata geçiren, kısıtlı giderlerini olabildiğince minimum düzeyde tutarak düşük maliyetli üretim yapmayı amaçlayan işletmelerdir.²

KOBİ kavramı ülkeden ülkeye ekonomik yapıya göre, ülke içindeki bölgeler arasında da gösterdiği gibi zamana göre de farklılık göstermektedir. Örnek vermek gerekirse Avrupa'da herhangi bir küçük işletme geliştirmekte olan ülkelerde orta büyüklükteki bir işletmeye denk gelmektedir. Ülkemizde Marmara Bölgesi'ndeki küçük bir işletme de Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde orta büyüklükte bir işletmeye karşılık gelmektedir.³

Teknolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik ayrılıklar ülkeler arası farklı tanımlamaların nedenleri arasındadır.⁴

KOBİ tanımlanırken yararlanılan kriter ve endekslerde de ayrılıklar görülmektedir. Tanımlamada karışıklık yaratacak bu farklılıklar 3 ana kriteri barındırmaktadır. İşletmenin sahip olduğu eleman sayısı, bağımsızlık ve bilanço değerleridir. Ölçütler ayrıca kültürel ve bölgesel farklılıklar da ayrı fikirlerin meydana gelmesine neden olmaktadır. Bununla birlikte kurumun türü ve sektörü, meslek dalı da tanımlamayı zorlaştıran faktörlerdendir. Sektörlere göre farklılık göstermektedir.

¹ S. Işık Maden, KOSGEB Genel Destek Programının Firmalar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi: Göller Bölgesi Uygulaması, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Isparta,2012, s.10-11(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

² Mesut Aydoğan, KOBİ'lere Sağlanan Krediler ve Kredi Kullanma Süreçleri Analizi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2017, s.4(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³ Rebi Savaşır, Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerin Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler Açısından İstihdam Politikaları, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İzmir,1997, s.3-4- 7(**Yayımlanmamış Doktora Tezi**)

⁴ Gökhan Akdağoğlu, KOBİ'lerin Alternatif Finansman Kaynaklarından Yararlanma Durumunun İncelenmesi, Tekirdağ İli Örneği, Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma İktisadi Anabilim Dalı, Tekirdağ, 2014, s.2(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

Sektöre göre üretim araçları da bu ölçütler arasında yer almaktadır.⁵Kurumun bağımlılığı konusunda, ferdî ve müstakil ise ayrı bir tanım, kurumun yan ya da alt oluşumu ise farklı bir tanım yapılmaktadır.⁶

KOBİ kavramının tanımlanmasında değişik ölçütlerin rolü önemlidir. Bu ölçütler nitel ve nicel ölçütler olarak ayrılabilir. Nicel ölçütler; satış hasılatı, üretim kapasitesi, makine parkı, işgücü, makine sayısı, katma değer, nitel ölçütler ise; girişimcinin işletmesiyle özdeşleşmesi, sermayenin sınırlı oluşu, işletmenin pazarlık gücü, finansal yetersizlik içeriklerinden oluşmaktadır. ⁷Bu sebeplerle birlikte KOBİ kavramının dünya literatüründe ortak görüş birliği sağlanmış, standart bir tanımına rastlanmamıştır.

2.2. KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN TANIMLANMASINA ETKİ EDEN ÖLÇÜTLER

KOBİ'lerin tanımlanmasında birçok otorite görüş ayrılığı yaşamaktadır. Bu bağlamda tanımlamaları kolaylaştırıcı faktörlerden yararlanılmaktadır. Çeşitli kaynaklarda KOBİ'lerin tanımlanmasına etki eden faktörler ele alınmıştır.

2.2.1.Nitel Ölçütler ve Etki Eden Faktörler

Nitel ölçütler ikiye ayrılmaktadır.

1.Kurum sahibinin özellikleri

2.Kurumun kendisinin sahip olduğu özelliklerdir.⁸

Matematiksel ölçütlerin haricinde işlevsel unsurlarla işletmelerin gruplandırılmasında kullanılan ölçüt nitel ölçüttür. Nitel ölçütler işletmelerin sahiplik ve faaliyet şekline göre sınıflandırma yapması tanımlamanın genel kabul görmesine imkan sağlamaktadır. KOBİ stratejilerinin oluşturulmasında ve insan unsurunun baskın etkisinin gözlemlendiği küçük ve orta işletmelerin sınıflandırılmasına katkı sağlayan bir ölçüttür.⁹

Matematiksel ölçütlerin haricinde işlevsel unsurlarla işletmelerin gruplandırılmasında kullanılan ölçüt nitel ölçüttür. Nitel ölçütler işletmelerin sahiplik ve faaliyet şekline göre sınıflandırma yapması tanımlamanın genel kabul görmesine

⁵ Hayrettin Yıldırım, KOBİ'lerin Finansmanında Teşviklerin Yeri ve Önemi: Kayseri'de Teşvik Uygulamaları, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum,2010, s.4(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶ Mehmet Sağlam, Kurumsal Yönetim İlkelerinin ve Mali Performans Göstergelerinin KOBİ'lerin Performansına Etkisi: BİST Üzerinde Bir Uygulama, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 2018, s. 8(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁷ Yunus Ertuş, KOBİ, Kredileri, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi ve Finans Ana Bilim Dalı, İstanbul, 2015, s. 3(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁸ E. Adnan Toprak, KOBİ'lerin Bağımsız Denetim Yaptırmasında KOSGEB Desteğinin Etkisi: İstanbul İli Hakkında Araştırma, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, 2018, s.50-51(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁹ Osman Sirkeci, KOBİ'lere Yeni Yaklaşımlar Açısından Mikro Girişimlerde Mali Teşvikler, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, İzmir, 2011, s.22(**Yayımlanmamış Doktora Tezi**)

imkan sağlamaktadır. KOBİ stratejilerinin oluşturulmasında ve insan unsurunun baskın etkisinin gözlemlendiği küçük ve orta işletmelerin sınıflandırılmasına katkı sağlayan bir ölçüttür.¹⁰

2.2.2.Nicel Ölçütlere Etki Eden Faktörler

İşletmelerde; personel sayısı, yıllık ciro ve işletmenin sermayesi (makine ve tezgah gücü) nicel ölçütlere etki etmektedir.

Nicel Ölçütler

Personel Sayısı: Personel sayısının bilinmesi işletmenin büyüklüğünün de tespit edilebilmesi için önemli bir faktördür. Çalışan sayısı ve büyüklük üretim hacmine etki eden unsurlardır.

Satış Tutarı: Büyüklüğü gösteren bir diğer unsur ise yıllık satış tutarıdır. Yıllık satış miktarı arttıkça üretim ve firmanın potansiyeli güçlenecektir.

İşletmenin Sermayesi: Makine sayısı büyüklük hakkında yeterli bilgi vermemektedir. Önemli madde ne kadarının üretimde kullanıldığının bilinmesidir.¹¹

KOBİ kavramının tanımlanması dünyada da ülkelerin gelişmişlik düzeyi göz önüne alınarak değişebildiği gibi ülke içinde bulunan farklı kurumlarda da değişiklik göstermektedir.¹²

Ekonomiye kattığı yararlar açısından gelişmekte olan ülkelerde KOBİ'ler büyük önem arz etmektedir. Kavramın büyüklükle belirtmek istediği anlam; ekonomiye, sanayileşme seviyesine, pazarın boyutuna, iş koluna ve kullanılan üretim şekline göre ülkeden ülkeye değişiklik meydana getirmektedir.¹³

Kuruluşların varlığını sürdürmeleri için sahip olması gereken kriterler, ülkeler arası piyasada rekabet edebilme yetisi ve ülkelerin teşvik adına ayıracakları kaynakların boyutları tanımlamaların temellerini oluşturan faktörlerdir.¹⁴

2.3.TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER KAVRAMINA İLİŞKİN TANIMLAR

Dünyada ve Türkiye'de KOBİ'lerin tanımlanmasında ve hangi işletmelerin KOBİ sınıfına dahil olduğunun belirlenmesinde ortak ve farklı değerlendirmeler

¹⁰ Osman Sirkeci, KOBİ'lere Yeni Yaklaşımlar Açısından Mikro Girişimlerde Mali Teşvikler, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, İzmir, 2011, s.22. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

¹¹ Efe Adnan Toprak, KOBİ'lerin Bağımsız Denetim Yaptırmasında KOSGEB Desteğinin Etkisi: İstanbul İli Hakkında Araştırma, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, 2018,s:50,51**(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹² Serdar Yıldız, Türkiye' de KOBİ'ler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Ankara, 2010, s.3**(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹³ Mehmet Cansız, Türkiye'de KOBİ'ler ve KOSGEB, Ankara, 2008, s.3**(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁴ Mehmet Cansız, Türkiye'de KOBİ'ler ve KOSGEB, Ankara, 2008, s.3**(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

bulunmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de ve dünyada geçerli olan KOBİ kavramına ve tanımlamalarına yer verilmiştir.

2.3.1. Türkiye’de Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kavramı

KOBİ Kavramından Türkiye’de ilk olarak 1923 yılında İzmir İktisat Kongresi’nde özel sektörü teşvik amacıyla çıkarılmış olan ve 1942 yılına kadar geçerliliğini sürdürmüş Teşviki Sanayi Kanunu’nda söz edilmiştir. Bu kanun 5 işçiden az ve en çok 9 beygirlik muharrik güç çalıştıran iş yerleri “küçük” bunu geçen işletmeleri de “büyük” olarak kabul eden tanımı içermektedir.¹⁵

Nitelikli eleman KOBİ için önemli bir unsurdur. Firma ölçütü belirmesi bu anlamda ve çeşitli konularda desteklerden, danışmanlıklardan ve kredi avantajlarından verimli oranda yararlanmasını sağlayacaktır. 2005 yılına kadarki süreçte yürürlüğe giren belirli bir KOBİ tanımlaması yapılmadığından parasal destek planları ve KOBİ’lerin stratejilerinin meydana getirilip hayata geçirilmesinde sıkıntılar oluşmuştur. 2005 yılında AB’de yürürlüğe girmiş olan KOBİ tanımı Türkiye’de de tüm işletmeler için geçerlilik niteliğinde bir tanım oluşturulmasına yol açmıştır.¹⁶

KOBİ kavramındaki bu karışıklık 18 Kasım 2005 tarihi ve 25997 sayılı resmi gazetede yayımlanmış olan yeni düzenleme ile KOBİ tanımındaki çeşitlilikler, KOBİ’nin nitelikleri ve sınıflandırılmasına ilişkin yönetmelikle giderilmeye yoğunlaşmıştır.¹⁷ Söz konusu yönetmelik ile istihdam yönünden Avrupa Birliği ile uyumu amaçlanmaktadır.

Bu yönetmeliğe göre işletmeler mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler olarak sınıflandırılmaktadır. Mikro işletmeler mali bilançosu 1 milyon TL’yi aşmayan yıllık istihdamı 10 kişiden az çalışana sahip çok küçük boyutlu işletmelerdir. Küçük işletmeler mali bilançosu yıllık 5 milyon TL’yi aşmayan yıllık istihdamı 50’den az çalışana sahip işletmelerdir. Orta büyüklükteki işletmeler ise net satış hasılatı 25 milyon TL’yi aşmayan yıllık istihdamı 250 kişiden az elemana sahip işletmelerdir.¹⁸

4 Kasım 2012 ‘de resmi yürürlüğe konmuş ve resmi gazetede yayınlamış yönetmelikle KOBİ kavramının tanımlanması ve içeriğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. KOBİ kavramının kriterleri mali bilanço ve net satış hasılatının 25 milyon TL olan üst

¹⁵ Sibel Çetin, Türkiye’deki KOBİ’lerin Genel Görünümü, Sorunları ve Hibelerden Yararlanmasına Yönelik İstatistiksel Bir Analiz Çalışması: Yalova Örneği, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul, 2015, s.13(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁶ Pınar Güler, Türkiye’de KOBİ’lere Sağlanan Finansal Destek Programları ve KOSGEB Destekler, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü Finans Anabilim Dalı, İstanbul, 2017,s.11-12(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁷ Özgül Sarılı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansman Sorunları ve Finansman Tercihlerini Etkileyen Etmenler: Afyon Karahisar İli Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, 2011, s.6(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹⁸ Yavuz Türkan, KOBİ’lerin Finansman Sorunları Bu Sorunların Çözümünde KOBİ Borsaları ve Bir Araştırma, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Erzurum, 2011, Cilt: 1, Sayı: 2,197-215, s.4.

sınırı 40 milyon TL'ye çıkarılmış, yıllık işçi sayısı 250 üst sınır olacak şekilde değiştirilmiştir. Bu yönetmelik ile birlikte mikro, küçük ve orta boy işletmelerin tanımlarında değişimler oluşmuştur. TÜİK tarafından Ekim 2014'de TÜİK'nun yayınlanmış olduğu "Türkiye'deki Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistiklerine" göre değiştirilmiştir. Yönetmelik "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmenlik" ile yenilenmiştir. Personel sayısında değişikliğe gidilmemiş ancak tanımlama ölçütlerinde ciro ve mali bilanço Buna göre çalışan sayısında değişiklik yapılmamasına rağmen, işletmelerin tanım kriterlerinde kullanılan yıllık ciro ve mali bilanço sayılarında değişiklik yapılmıştır.¹⁹

TÜİK kayıtlarına bakıldığında 2016 'da yaklaşık 2.600.000 KOBİ mevcuttur.²⁰

Yüz yirmi beş milyon Türk lirasının altında net satış hasılatına veya mali bilançooya sahip olan ve KOSGEB'in KOBİ kriterlerine uyan işletmeler 24.06.2018 'den itibaren KOSGEB yardımlarından faydalanabilmektedirler.²¹

24.06.2018 tarihinde yayınlanan resmi gazetede belirtildiği üzere KOBİ tanımındaki değişiklik maddesiyle beraber Tablo 1'de gösterilmiştir.²²

Tablo 1: 24.06.2018 Değişen KOBİ Tanımı

Mikro İşletme	1-9 Personel	1 Milyon TL
Küçük İşletme	10-49 Personel	8 Milyon TL
Orta Büyüklükteki İşletme	50-249 Personel	40 Milyon TL

2.3.2. Avrupa'da Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kavramı

KOBİ'ler Avrupa Birliği'nde 1970'li senelere kadar göz ardı edilmiştir,1973 yılındaki Petrol Krizi akabinde önem kazanmaya başlamıştır.²³

Avrupa Birliği ekonomisinin yapı taşlarından biri Küçük ve Orta Büyüklükteki işletmelerdir. Avrupa Birliği'ndeki tüm işletmelerin %99'unu simgelemektedir. Son beş yıla bakıldığında yeni olan işletmelerin %85'ini,özel sektörün sahip olduğu

¹⁹ Yasemin Tatlı, KOBİ'lerde Büyüme Stratejileri: Erzurum, Erzincan ve Bayburt'ta KOBİ'ler Üzerinde Bir Araştırma, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Erzurum, 2015, s.14(**Yayımlanmamış Doktora Tezi**)

²⁰ G. Çiçek Zengin Bintaş, Teknolojik Ürün Geliştirme Sürecinde KOBİ'lere Sağlanan AR-GE, İnovasyon, İstihdam Desteklerinin İstihdama Katkısı: Bursa İli Otomotiv Sektöründe Bir Araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İzmir, 2017,s. 11(**Yayımlanmamış Doktora Tezi**)

²¹ KOSGEB İnternet Sayfası, " KOBİ Tanımı Değişti", <https://www.kosgeb.gov.tr> (Erişim tarihi: 16.04.2019)

²² Resmi Gazete, Sayı 28457 (Erişim Tarihi: 05-03-2019)

²³ Özgül Sarılı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansman Sorunları ve Finansman Tercihlerini Etkileyen Etmeler: Afyon Karahisar İli Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, 2011,s.9(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

istihdamın 3 'te 2 'sini meydana getirmiştir. Avrupa Komisyonu, KOBİ'leri Avrupa Birliği ekonomisinin büyümesine yardımcı, girişimcilik ve istihdam oluşturmada ve sosyal anlamda bir araya getirme konularında formül olarak görmektedir.²⁴

3 Nisan 1996 tarihinde Avrupa'da ilk defa KOBİ tanımlaması yapılmış tavsiye kararıyla açıklanmıştır. Ardından 2003'de KOBİ tanımı güncellenmiş ve 1 Ocak 2005 itibarıyla güncel tanım yürürlüğe girmiştir.²⁵

Küçük işletmeler; mali bilançosu veya yıllık satış hasılatı 5 milyon TL olan üst sınır 8 milyon TL'yi aşmayan işletmeler olarak değiştirilmiş yıllık istihdamda değişiklik yapılmamıştır. Orta büyüklükteki işletmelerin mali bilançosu veya yıllık satış hasılatı 25 milyon TL'den 40 milyon TL'ye çıkarılmıştır. Mikro işletmelerin tanımında değişiklik uygulanmamıştır.²⁶

KOBİ'lere destek verecek olan kurum ve kuruluşlar söz konusu yönetmelikteki tanımlamaları göz önünde bulundurarak kendi ölçütlerini oluşturabilmektedirler.²⁷

*"2003/361/EC sayılı tüzük çerçevesinde Avrupa Birliği'nde 1 Ocak 2005'te yürürlüğe giren yönetmelikte KOBİ sayısı, yıllık ciroları veya bilanço büyüklüğü ve son olarak da bağımsızlık kriterlerinden oluşan ölçüleri kapsamaktadır."*²⁸

Mikro İşletmeler; yıllık istihdamı 10 kişiden az olan, cirosu 2 milyon Euro'yu geçmeyen bağımsız işletme kriterine uyan işletmelerdir.

Küçük İşletmeler; yıllık istihdamı 10 ile 49 arasında olan, cirosu 10 milyon Euro'yu geçmeyen işletmelerdir.

Orta Büyüklükteki İşletmeler; yıllık cirosu 50 milyon Euro'yu geçmeyen ya da 43 milyon Euro'yu geçmeyen bilanço toplamına sahip, yıllık istihdamı 50 ile 250 çalışan eleman olan işletmelerdir.²⁹

OECD (Avrupa Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı) KOBİ'leri çalışan sayısına göre gruplandırmaktadır. Buna göre 20-49 çalışana sahip işletmeler

²⁴ Entrepreneurship and Small and medium – sized enterprises (SMEs)
http://ec.europa.eu/growth/smes_en (Erişim tarihi:02.06.2018)

²⁵ Mehmet Fatih Onuş, Türkiye'de ve Avrupa Birliği'nde KOBİ'lerin Finansal ve Teknolojik Politikalarının Karşılaştırılması, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kütahya, 2012, s.11(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

²⁶ KOBİ Tanımı Değişti, <http://www.kobi.org.tr> , (Erişim tarihi: 21.04.2019)

²⁷ Ahmet Çakır, Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Kullanımına Sunulan Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme Başkanlığı Destek ve Teşvik Türleri ile Kurumsallaşma Düzeyleri Arasındaki İlişki, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2011, s.16(**Yayımlanmamış Doktora Tezi**)

²⁸ " KOBİ TANIMI " <http://www.kobi.org.tr/index.php/tanimi/abde> (Erişim tarihi:15.03.2018)

²⁹ Serdar Yıldız, Türkiye'de KOBİ'ler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Ankara, 2010, s.7(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

küçük,100-499 çalışana sahip olan işletmeler orta büyüklükte işletmeler olarak kabul edilmiştir.³⁰

2011 yılında 2012 yılında yürürlüğe konmak üzere yapılan tanımlamada 3 değişken yer almaktadır. Tanıma göre; Orta ölçekli işletmeler 250 üst limite kadar çalışan eleman sahibi olan, küçük işletmeler 50 kişi üst limite kadar çalışan eleman sahibi olan, mikro işletmeler üst limit 10 kişi çalışan elemana sahip olan işletmelerdir.³¹

Aynı zamanda yasa sınırları içerisinde Avrupa Komisyonu girişimciliğin anlaşılması ve yayılması adına gereken düzenlemeler oluşturulması amacıyla “Kadın Girişimci Elçiler AB Ağı” kurmak,2008 tarihinde “*Genç Girişimciler için Erasmus*” projesini hayata geçirmek ve 2009 tarihinde “Avrupa KOBİ Haftası” yapılması gibi öneri kararlar oluşturulmuştur.³²

Avrupa Komisyonu; 1 -9 personel sayısına sahip işletmeleri mikro, 10-49 personele sahip işletmeleri küçük, 50-249 personele sahip işletmeleri ise orta büyüklükte işletme olarak tanımlamıştır. ³³

2.3.3.Dünyada Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kavramı

Türkiye’de olduğu gibi KOBİ’ler dünya ekonomisinde de yadsınamaz bir yere sahiptir. Bu anlamda yer yer çeşitli tanımlara ve kriterlere sahiptir.

2.3.3.1.ABD’de Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Kavramı

ABD’de KOBİ kavramının literatürde mevcut bir tanımı bulunamamıştır. Kurumların tanımlarında satış tutarı, işçi sayısı gibi kriterler bulunmaktadır.³⁴

SMA (Small Business Administration) yaptığı tanımlamada yıllık gelir tutarı, ekonomi içinde yarattığı katma değer, çalışan işçi sayısı, üretimde kullanılan hammaddeler gibi kriterler yer almaktadır. SBA Büyüklük Standartları’nın tanımında KOBİ kriterlerine ilave olarak “*Toptancı firmalarda çalışan sayısı 100 kişi, Perakende ve hizmet firmaları için ortalama senelik gelirler 6 milyon, inşaat firmaları genel olmak üzere, ortalama yıllık gelirleri 28,5 milyon dolar, özel ticaret*

³⁰ S. Yaşar Çolak, KOBİ’lerin Finansman Sorunlarının Çözümünde Bankaların Yeri Ve Önemi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Sivas, 2018,s.7(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³¹ Yusuf Ersoy, Türkiye’de KOBİ’lere Verilen Destekler ve İngiltere ile Karşılaştırılması, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Uşak, 2015, s.3. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³² M. Emre Sucu, KOBİ’lerde Stratejik Yönetim ve Bir Araştırma, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Denizli, 2010, s.37(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³³ Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü, KOBİ Destekleri Ülke İncelemeleri (Almanya, İngiltere ve Belçika), 2014.

³⁴ Hasan Solmaz, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere Sağlanan Kamu Desteklerinin Etkinliği ve KOSGEB Diyarbakır Uygulaması, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Diyarbakır,2014,s.9(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

müteahhitlerinin hepsi ortalama senelik gelirleri 12 milyon dolar, tarımsal firmalar ortalama senelik gelirleri 0.75 dolardır.” maddeleri yer almaktadır.³⁵

2.4.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN EKONOMİDEKİ YERİ

KOBİ'ler ülkeler için iktisadi ve ekonomik kavramdır. Büyümelerini ve gelişmelerini desteklemek amacıyla ülkemiz ve dünya çapındaki yerine ve mevcut durumunun tespitine yoğunlaşılması gerekmektedir. KOBİ'ler özellikle *“Etkin bir kaynak kullanımı sağlaması, bölgesel dengelerin oluşturulması ve gelir dengelerine katkıları, yaşam standardını yükseltmesi, kültür taşıyıcılığı sağlaması,”*³⁶ bakımından ülke ekonomilerinde büyük öneme sahiptirler.

2.4.1.Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Türkiye Ekonomisindeki Yeri

KOBİ'ler Türkiye'de; işletmelerin toplam %99,9'unu oluşturmaktadır. %65,5 oranında toplam hizmet ve ürün satın alımına sahiptirler. KOBİ'ler üretim değerinde %56,2 paya sahiptir. Maddi ürünlere yönelik brüt yatırımda %53,2 paya sahiptir. %75,8 oranında çalışan sayısı payı bulunmaktadır. %55 oranında katma değer, %65,5 oranında toplam satışa sahiptir. %39,9 oranında ithalat, % 59, ihracat ve % 50 oranında toplam yatırıma sahiptir. Ana sektör türlerine göre %9 tarım sektöründe, %12,5 sanayi sektöründe,% 51,4 ticaret sektöründe, %35,2 diğer sektörlerde paya sahiptir. *“KOBİ kredilerinin bankacılık sektörü toplam krediler içerisindeki payı, %26'dır.”*³⁷

Türkiye'de de işletmelerin yüzde 99,77'sini oluşturan KOBİ'ler, toplam istihdamın yüzde 78'ini, toplam katma değer yüzde 55'ini, toplam satışların yüzde 65,5'ini, toplam yatırımların yüzde 50'sini, toplam ihracatın yüzde 60,1'ini, toplam kredilerin yüzde 24'ünü gerçekleştirmektedir göstermektedir. Bu önemli özelliklerinin yanı sıra, KOBİ'lerin yaşadıkları ve çözmeleri gereken birtakım sorunları da bulunmaktadır. Bu rakamlar, KOBİ'lerin Türkiye ekonomisindeki önemli rolünü açıkça KOBİ'lerin öncelikli sorunu öz kaynak yetersizliği ve kredi teminindeki güçlüklerden oluşan finansal sorunlardır. Yapısal, yönetim, üretim ve yeni teknolojilere uyum sorunları, düşük kapasiteyle çalışma, tedarik ve stoklama, bilgi desteği ve teknik yardım, pazarlama ve rekabet, yeni yatırım yapamama, Gümrük Birliği'ne uyum, yasal düzenlemelerde yetersizlik ve bürokratik engeller gibi sorunlar

³⁵ Nazan Güngör, KOBİ'lerin Finansal Yapıları ve Kullandıkları Alternatif Finansman Kaynakları: Erzurum Organize Sanayi Bölgesinde Bir Çalışma, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum, 2018, s.8(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³⁶ M. Şardağ Karabulut, Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Sosyal Medya Pazarlaması: Sinop İlinde Bir Araştırma, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Samsun, 2015,s.9. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³⁷ TOBB- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği “KOBİ Stratejisi Eylem Planı” <http://www.kobi.org.tr/index.php/bilgibankasi/statistikler> (Erişim tarihi: 02.05.2018)

da KOBİ'lerin yaşadığı veya yaşaması muhtemel diğer problemleri oluşturmaktadır.³⁸

Küçük ve orta büyüklükteki girişim istatistiklerine bakıldığında KOBİ'ler 2011'de 2.591.082 işletme sanayi ve hizmet sektöründe faaliyet göstermiştir. KOBİ'lerin (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler) toplam girişim sayısında sahip olduğu oran %99,9, istihdamda sahip olduğu oran %76, maaş ve ücretlerde sahip olduğu oran %53, ciroda sahip olduğu oran %63, FMKD (Faktör Maliyetiyle Katma Değer) oranı %53,3, maddi ürünlere yönelik brüt yatırıma ait oran %53,7'dir. Tablo 2'de büyüklük grubuna göre girişim sayısı, istihdam ve FMKD dağılımı verilmiştir.

Tablo 2:Büyüklük Grubuna Göre Girişim Sayısı, İstihdam ve FMKD' in Dağılımı

Büyüklük Grubuna Göre Girişim Sayısı, İstihdam ve FMKD' in Dağılımı, 2011			
Temel Göstergeler	Girişim Sayısı	Çalışan Sayısı	Faktör Maliyeti ve Katma Değer
1-249	%99,9	%76,0	%53,3
250+	%0,1	%24,0	%46,7

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881>

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde ekonomik çalışmalarının istatistiki sınıflandırması Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 4'te işletmelerin faaliyet alanlarına göre girişim ve istihdam dağılım oranları verilmiştir.

Tablo 3:Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde ekonomik çalışmalarının istatistiki sınıflandırması

Girişimlerin	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	Ulaştırma ve Depolama	İmalat Sanayi
		%16,4	%12,8
	%40,8		

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881>

³⁸ S. Işık Maden, KOSGEB Genel Destek Programının Firmalar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi: Göller Bölgesi Uygulaması, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Isparta,2012, s. 14(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

Tablo 4:Ekonomik Faaliyetlere Göre Girişim Sayısı ve İstihdamın Dağılımı, 2011

Ekonomik Faaliyetlere Göre Girişim Sayısı ve İstihdamın Dağılımı, 2011		
Ekonomik Faaliyetler	Girişim Sayısı	Çalışan Sayısı
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	% 0,1	% 1
İmalat	% 13	% 25
Elektrik, Gaz Buhar	% 0	% 0
Su Temini, Kanalizasyon	% 0	% 0
İnşaat	% 5	% 10
Toptan ve Perakende Ticaret	% 40	% 30
Ulaştırma ve Depolama	% 16	% 8
Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri	% 8	% 7
Bilgi ve İletişim	% 1	% 1
Gayrimenkul	% 1	% 0,1
Mesleki, Bilimsel ve Teknik	% 5	% 4
İdari ve Destek Hizmet	% 0,2	% 3
Eğitim	% 0,1	% 2
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet	% 1	% 1,9
Kültür, Sanat ve Eğlence	% 0,1	% 0,1
Diğer Hizmet Faaliyetleri	% 5	% 2

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881>

KOBİ'ler 2012 yılında; ihracatın %66,6'sını yapmıştır. Tablo 5'te işletmelerin büyüklüklerine göre ihracat payları verilmiştir.

Tablo 5: İşletmelere Göre İhracat Payları

Mikro Ölçekli İşletmelerin Payı	%20,6
Küçük Ölçekli İşletmelerin Payı	%24,3
Orta Ölçekli İşletmelerin Payı	%17,7
Büyük Ölçekli İşletmelerin Payı	%37,2

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881>

KOBİ'ler 2012 yılında İthalatın %38,5'ini yapmıştır. Tablo 6'da işletmelerin büyüklüklerine göre ithalat payları verilmiştir.

Tablo 6: İşletmelere Göre İthalat Payları

Mikro Ölçekli İşletmelerin Payı	%6,2
Küçük Ölçekli İşletmelerin Payı	%14,3
Orta Ölçekli İşletmelerin Payı	%17,9
Büyük Ölçekli İşletmelerin Payı	%61,4

Kaynak : <http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881>

KOBİ'lerin 2010-2012 yılları arasındaki dış ticaretteki payları tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: KOBİ'lerin 2010, 2011, 2012 Yıllarındaki İhracat Ve İthalat Payları

Yıllar	İhracat	İthalat
2010	60,1	42,1
2011	59,6	39,9
2012	62,6	38,5

Kaynak : <http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881>

2013 yılında KOBİ'lerin internet kullanım ve erişime sahip olma oranı 90,5 olmuştur.

TÜİK'nun yapmış olduğu Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına göre on ve üzeri personel sayısına sahip işletmelerin %90,8'i İnternet erişimine ulaşmış, bu ölçü KOBİ'lerde %90,5'i bulmuştur. Tablo 8'de işletmelerin bilgisayar ve internet kullanma oranları, Tablo 9 'da KOBİ'lerin bilgisayar ve internet kullanma oranları detaylı olarak verilmiştir

Tablo 8: İşletmelerin İnternet ve Bilgisayar Kullanım Oranları

Bilgisayar Kullanım Oranı	%92
Web Sayfası Sahiplik Oranı	%53,8
İnternete Geniş Bant Bağlantı İle Erişim Oranı	%90,6
DSL	%86,4

Kaynak :<http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881>

Tablo 9:KOBİ'lerin İnternet ve Bilgisayar Kullanım Oranları

Bilgisayar Kullanım Oranı	%91,8
Web Sayfası Sahiplik Oranı	%52,9
İnternete Geniş Bant Bağlantı İle Erişim Oranı	%90,4
DSL	%86,4

Kaynak :<http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881>

Ekonomi açısından önemi ortada olan KOBİ'lerin bu problemlerinin çözümüne ve problem çözme yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik mekanizmaların oluşturulması da kamu otoritesi olarak devletin üzerinde durması gereken önemli bir noktayı oluşturmaktadır. KOBİ'lerin yaşadığı problemlerin çözümü Avrupa Birliği ülkelerinde ve tüm gelişmiş ülkelerde üzerinde önemle durulan bir konu olmaya devam etmektedir. Küresel rekabetin yoğunlaştığı ve teknolojik değişimin hız kazandığı bir dönemde, Avrupa Birliği, ABD ve Japonya, aralarında, yenilikçilik ve Ar-Ge açığını kapatmak, bilgi ekonomisine geçmek ve daha kaliteli istihdam yaratabilmek için Lizbon Stratejisi'ni uygulamaya koymuşlardır.³⁹

Bu kapsamda uygulamaya konulan 'Modern KOBİ Politikası', KOBİ'lerin üzerindeki bürokratik ve finansal yükleri kaldırmayı amaçlamaktadır. Avrupa Birliği (AB) bunun ardından, KOBİ'lerin büyümesi için en uygun ortamı yaratmayı, AB tarafından oluşturulan tüm politikalarda KOBİ'lerin ihtiyaçlarını ön planda tutmayı ve AB devlet başkanları ile hükümetlerine KOBİ vizyonu kazandırmayı amaçlayan "AB İçin Küçük İşletmeler Yasası"nı yürürlüğe koymuştur. İşletmelerin ve girişimcilerin şirket kurmasını kolaylaştıran, işletmeler üzerindeki mali ve bürokratik yükleri

³⁹"KOBİ'ler ve Girişimcilerin Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi",
<https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/News/kobiler-ve-girisimcilerin-turk-ekonomisindeki-yeri-ve-onemi/261>
(Erişim tarihi: 20.03.2019)

kaldırmayı hedefleyen Küçük İşletmeler Yasası, aynı zamanda KOBİ'lere oluşturacakları gruplarla uluslararası pazarlarda birlikte hareket edebilme imkânı da sağlamıştır. 2008 yılında yürürlüğe giren bu Yasa'da, gerek Birlik bünyesinde, gerek ulusal düzeyde KOBİ'lere yönelik politikalar oluşturulurken, ülkelere rehberlik etmesi amacıyla 10 temel prensip belirlenmiş, bu Yasa'ya temel teşkil eden "Önce Küçük Olanı Düşün" prensibi ışığında bir dizi mevzuat düzenlemesinin yapılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. KOSGEB, bu prensiplere ilişkin ilerlemeleri izlemekle görevli "Ulusal Koordinatör" olarak belirlenmiştir.⁴⁰

2.4.2.Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Dünya Ekonomisindeki Yeri

Ülke ekonomilerinde KOBİ'ler artan rekabet ortamına uyum sürecinde yararlı olmuş, serbest piyasa ekonomisinin gelişimine katkı sağlamıştır. Ekonomide oluşan değişim ve yeni taleplere hızlı cevap vermesi becerisine sahip olma özellik olan KOBİ'ler ülkelerin yeniliklerini model alarak ekonomik eylemlerde bulunmalarına katkıda bulunurlar. Bölgesel kalkınmaya ve ülke ekonomisine üretim, istihdam, yatırım, ihracat ve vergiler bakımından önemli katkılar sağlamaktadır.⁴¹

Tablo 10:KOBİ'lerin Dünya Ekonomisinde Ülkelerdeki % Payları

Ülkeler	Tüm İşletmeler	İstihdam	Yatırım	Katma Değer	İhracat	Kredilerden Aldığı
ABD	97,2	50,4	38	36,2	32	42,7
Almanya	99,8	64	44	49	31	35
Japonya	99,4	81,4	40	52	38	50
İngiltere	96	36	29,5	25,1	22,2	27,2
G.Kore	97,8	61,9	35,7	34,5	20,2	46,8
İtalya	97	56	36,9	53	-	-
Türkiye	98,8	45,6	6,5	37,7	8	3-4

Kaynak :⁴²

Dünya'da gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelerde de KOBİ'lerin ekonomik açıdan katkıları ön plana çıkmalarını sağlamıştır.⁴³ Tablo 10 'da KOBİ'lerin ülkelerdeki % payları ile dünya ekonomisine çeşitli düzeylerdeki katkıları verilmiştir.

⁴⁰"KOBİ'ler ve Girişimcilerin Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi", <https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/News/kobiler-ve-girisimcilerin-turk-ekonomisindeki-yeri-ve-onemi/261> (Erişim tarihi: 20.03.2019)

⁴¹ Pınar Güler, Türkiye'de KOBİ'lere Sağlanan Finansal Destek Programları ve KOSGEB Destekler, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü Finans Anabilim Dalı, İstanbul, 2017, s.11-12(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁴² Sevinç Güler vd., Dünya'da KOBİ Borsaları ve Türkiye'de KOBİ Borsasının Oluşumuna Yönelik Uygulamalar, Ege Akademik Bakış, 2008,Cilt:8,Sayı:2, 519-540, s.523

⁴³ Mustafa Yurtadur, Kobi Yönetimi Ve Büyüme, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.35

Dünya'da KOBİ'ler ekonominin büyük bölümünde yer almaları sebebiyle itici güç olarak kabul görmektedirler. KOBİ'lerin kurulmasında ve büyümelerinin desteklenmesinde teşviklerin rolü büyüktür.⁴⁴

2.5.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE MUHASEBE SİSTEMİ

İşletmelerde parasal olaylarla ilgili her türlü hesabın yapımı ve sunumu muhasebe bilgi sisteminin işlevidir. Muhasebe sistemi parasal olarak gruplandırmaya ve değerlendirmeye yardımcı bir sistemdir.⁴⁵

İşletmeci, işletme sahibi veya yöneticiler açısından işletmeye sağlamış oldukları para ya da kredi gibi kaynaklar daha ehemmiyetlidir. Bu durumda muhasebe bu kişiler için finansman anlamına gelmektedir. Eldeki paranın hesaplanmasının bilinirliğinin karşılaşılabilecek tüm problemlerin çözümü olduğu sanılmaktadır. Ancak borç, alacak, cari, parasal hesaplamalar, kredi, aktif, banka gelir, gider ve ödemeleri de yöneticiyi ilgilendirmektedir. Bu noktada karar alma aşamasını etkileyecek verileri muhasebe birimi temin etmektedir. Muhasebe yalnızca işletmelerin iç işlerine sağladıklarından ibaret değildir. Raporlama yapıp oluşturduğu verilerle müşteri, yatırımcı, işletme ile ilgili kişilere ve kurumlara işletmeyi etkili bir şekilde tanıtmaya amacı gütmektedir. Yapılan uygulamalar her durumda kayıt altına alınıp raporlaması yapılmadığı takdirde verim alınması mümkün olmamaktadır. raporlaştırılan bu veriler parasal olaylar, karlılık, finansman ya da birkaç yıla ait verinin kıyaslanması içeriğine sahiptir. Bazı durumlarda vergi ödemesi, alınan vergilerle ilgili riskler ya da işletmeye ait kredi oranlarının belirtildiği bilanço ya da rapordur. Muhasebe verilerin düzeltilip incelenerek raporlandığı ve işletmeci ya da yöneticilere ulaştırıldığı bir birimdir. Dolayısıyla etkili çalışma yürüterek, verileri doğru zamanda ve hatasız olarak kayıt etmesi gereken bir birimdir. Ayrıca bu verilerin yönetime ya da işletmecilere belirlenen zamanda sunulması gerekmektedir. Üretim faaliyetlerinin planlama, satış fiyatı saptama, yatırım ve kredi kararları sunulan bu veriler sayesinde oluşturulmaktadır. Yöneticiler karar alma noktasında analiz yaparken bu içeriklerden yararlanmaktadırlar.⁴⁶

Muhasebe türleri finansal, maliyet ve yönetim muhasebesi olarak sınıflandırılabilir. Muhasebenin bu dalları birbirleri ile ilişkilidir.

⁴⁴ Serdar Odyakmaz, Türkiye'de KOBİ'lerin İşletme Sermayesi Gereksinimi ve Banka Kredilerine Erişimi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, 2016, s.23(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁴⁵ Mehmet Yıldırım, Türkiye'de Muhasebe Mesleği İstihdam Durumu Üzerine Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta, 2018, s.11(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁴⁶ Sadettin Salık, İşletme Yönetiminde Muhasebenin Önemi <http://archive.ismmmo.org.tr> (erişim: 20. 04. 2019)

Finansal (Genel) Muhasebe: Temel amacı işletmede gerçekleşen uygulamalar sonucu gelir-gider, borç-alacak, işletmenin sahip oldukları ve kaynaklarının mevcut halini göstermektir. Finansal muhasebe sahip olunan varlıkları oluşturanlar ve varlıkların kaynaklarının sağlanış şekillerini ortaya koymaktadır. Finansal muhasebe uygulamaları bir değişiklik yapılmaksızın kayıt altına alınmaktadır.⁴⁷

Maliyet Muhasebesi, Analitik muhasebe ya da işletme muhasebesi de denmektedir. Üretilen ürün ve hizmetin meydana getirdiği maliyetin türü, yeri, ürün ya da hizmetin çeşidinin saptanması ve gözlemlenmesini sağlayan sistem maliyet muhasebesidir.

İşletme iç yapısında gerçekleşen üretim faaliyetine dayalıdır.⁴⁸

Yönetim Muhasebesi: Finansal muhasebe genel fonksiyonunu tamamladığı anda yönetim muhasebesi fonksiyonları devreye girmektedir. Finansal muhasebeden elde edilen veriler ve bu verilerle alakalı karar alma aşamasında faydalanma amacıyla şekillendirilmektedir. Yönetim muhasebesi geçmişteki bu verilerin sonuçlarıyla işletmenin geleceğe yönelik gerçekleşmesi beklenen durumların objektif bilgilerini sunan muhasebe dalıdır. Fonksiyonları;

- 1.Planlama uygulamalarının sürdürülmesi, planlama yapanların yetkilendirilmesi
- 2.Karar alma sürecinde verilerin hatasız ve doğru zamanda sunulmasıdır.

İşletmeler kurulma aşamasında karlılığı ve işletme yaşamının uzun süreli olmasını hedeflemektedirler. Üretim ile ilgili pazar araştırması yaparak hizmet vermek için planlamalar yapmaktadırlar. Üretilen ürün ve ortaya konulan hizmet ile topluma yarar sağlamış olurlar. Bilim ve teknolojinin gelişimi ve ekonomik uygulamaların çeşitliliği ve ihtiyaçlar paralel olarak artış göstermektedir. Farklı sektörlerdeki işletmelere bu ihtiyaçların karşılanması noktasında önem arz etmektedirler. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde genel olarak gelenekselleşmiş bir yönetim anlayışı mevcuttur. Bu yönetimin belirgin özelliklerinden biri işletme yönetiminin, işletmenin sahibi tarafından yürütülmesidir. İşletmenin sahipleri bu güç ile profesyonellikten uzak şekilde uygulamaları hayata geçirmektedir.⁴⁹

KOBİ'lerde parasal olaylarla ilgili kısa süreli planlamalar ve karar alma sürecinde muhasebe verileri yardımcı bir rol oynamaktadır. Muhasebe verileri

⁴⁷ M. Bulut Deniz, Muhasebe Bilgi Sistemi Bağlamında Çevre Muhasebesinin Türkiye Muhasebe Standartları (Tms) / Türkiye Finansal Raporlama Standartları (Tfrs) Açısından Değerlendirilmesi Ve Malatya Organize Sanayi Bölgesi'nde Bir Araştırma, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Malatya, 2018, s.10(**Yayımlanmamış Doktora Tezi**)

⁴⁸ Ali Kartal vd. , Maliyet Muhasebesi, T.C. Anadolu Üni. Yayını, Eskişehir, 2004, Sayı: 1524, s:1

⁴⁹ Birsen Güler, Muhasebe Sistemlerinin İşletmelere Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2014, s. 15(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

olmadan işletmenin para ile ifade edilen bütün durumlarını saptamak ve karar almak oldukça güçtür. İşletmelerin yönetiminde muhasebe başarı ya da başarısızlık durumunda etkili unsurdur. Muhasebe sistemlerinin eksiksiz işlemesinde yöneticilerin bilgi seviyeleri önem taşımaktadır. Dolayısıyla KOBİ'lerde yöneticilerin işletme defterleri, kullanılan belgeler, hazırlanan mali raporlar ve içerikleri, vergisel olaylar tabanında muhasebe bilgisine hakim olması gerekmektedir.⁵⁰

Muhasebe değişen karlılık ve zarar durumunu sürekli sistemli olarak kaydederek KOBİ yöneticilerine karlılıktaki değişiklikler ile ilgili bilgi sunmaktadır. Bu veriler doğrultusunda yöneticilerin başarı sağlama oranları yükselmektedir. Bu nedenle muhasebe sistemi KOBİ'lerde ihtiyaç duyulan önemli bir unsurdur. Muhasebe bilgi sistemi olmadan KOBİ'lerin geçmiş uygulamalarının analiz edilmesi, geleceğe dönük uygulamaların sonuçlarının tahmini güçleşmektedir.⁵¹

KOBİ'lerde muhasebe uygulamaları gayri resmi ekonomik durumların mevcudiyeti sebebiyle zorlaşmıştır. Türkiye'de "vergi için finansal raporlama"nın yerini "doğru finansal raporlama" almadığı müddetçe muhasebe uygulamaları KOBİ'lerde güçleşmiştir. KOBİ'lere muhasebe bilgi sistemleri adına gerekli düzeyde eğitim görmüş kişilerin istihdamı yapılmamaktadır. Bundan kaynaklı zorluklar da muhasebe uygulamalarını güçleştirmektedir.⁵²

Muhasebe sadece geçmiş faaliyetleri kayıt eden ve raporlayan bir birim değil, KOBİ'lerde bu verilerden yararlanılarak ileriye dönük karar aşamasında yardımcı olan bir sistemdir. Kara alma aşamasında yetkili olan bireylerin bu kararları gelecekteki faaliyetlere de etki etmektedir. Dolayısıyla muhasebe uygulamaları KOBİ'lerde de yadsınamaz bir önem taşımaktadır. Muhasebe verileri planlama ve denetleme yönünden önem arz etmesiyle beraber bu verilerin oluşum aşamalarının etkinliği de gereklidir. Zira KOBİ'lerde planlama ve kontrol gerçekleştirilirken gerekli olan veri alanları artış göstermektedir. Özellikle KOBİ'ler genel kabul görmüş muhasebe uygulamaları sonucu elde edilen verileri yeterli bulmayıp daha fazla ve ayrıntılı verilere de gereksinim hissetmemektedirler. Verileri işletme esaslı bilgi sistemleri sunmaktadır. İşletmenin yönetsel planlama ve kontrol fonksiyonlarının

⁵⁰ Cuma Ercan, KOBİ'lerde Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeylerini Araştırılması: Kilis Organize Sanayi Bölgesi Örneği, MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 2017, Cilt:15, Sayı:2, 309 - 328, s.310

⁵¹ Azize Esmeray vd., Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri'de Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma, İşletme Araştırmaları Dergisi, Cilt:9, Sayı:4, 2017,749-769, s.751

⁵² A. Poroy Arsoy vd., KOBİ Muhasebe Standartlarının Gelişimi ve Türkiye Uygulaması Üzerine Bir Araştırma, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2012, Sayı: 56, 17-28, s.22

gerçekleşmesinde gerekli olan verilerin çoğunluğu işletme esaslı bilgi sistemi bünyesinde bulunun muhasebe bilgi sisteminden temin edilmektedir.⁵³

2.6.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

Gerek ülke ekonomisi gerekse faaliyette olan bütün işletmeler içerisinde önemli bir yere sahip olan KOBİ'lerin karşılaştıkları güçlükler 2 grupta incelenebilir. İlki iç yapılarından kaynaklı rutin çalışma ve eylemlerine bağlı güçlükler ikincisi kendileri dışında kalan ekonomi ve sosyal yaşamın getirdiği güçlüklerdir. Büyüme ve karlılığı amaçlayan KOBİ'lerin bu amaçlarına ulaşabilmesi, ürün ve hizmet kalitelerini arttırabilmeleri için hem kendi iç işleyişlerinden kaynaklı özel güçlüklerin hem de kendilerinden bağımsız gelişen genel güçlüklerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.⁵⁴

İşletmenin bütün işlevi KOBİ'lerde genel olarak işletmenin sahibinin bünyesine alınmaktadır. KOBİ'lerin yönetim konusunda temel ve yeterli bilgiye sahip kişilerle ve yönetime hakim bir perspektifle bakması ileriye dönük başarı sağlayacak bir temel oluşturacaktır. Yöntem ve üretim alanında gerekli deneyime sahip olan işletme sahibi işletmeyi ilgilendiren diğer işlevler hakkında kısıtlı bilgisi bulunabilmektedir. Çalışanlar ile sağlıklı iletişim ortamının sağlanmaması, görevlendirmenin uygun yapılamaması, bilinirlik azlığı ve eğitim eksikliği işletme bünyesinde, karşılaşılan sorunları tetikleyebilmektedir. İşletmeyle alakalı bütün mesuliyeti üzerinde toplayan işletme sahipleri etkin uygulamalarla işletme faydasına yönelik kararlar almadığı takdirde sorunlar artış göstermektedir.⁵⁵

2.6.1.Yönetim Açısından Karşılaşılan Güçlükler

İşletme sahipleri KOBİ'lerde etkin görevlendirme ve yönetim hakkında yeterli donanıma sahip kişileri tercih etmemesi sık rastlanan bir durumdur. Girişimci konumundaki kişilerin faaliyet alanlarına yönelik veri edinme ve analiz konusunda yetersiz kalması, yönetim alanında eğitilmiş ve uzman personel alımını tercih etmeyip, KOBİ'lerde yanlış karar alınmasına yol açmaktadır. Bununla birlikte işletme sahibinin yetkilendirmekten kaçınıp, donanımlı personele gerekli ücret vermek

⁵³ Hakan Bayraktaroğlu vd., KOBİ'lerde Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Sistemini Kullanım Düzeylerinin Araştırılması: Burdur İlinde Bir Uygulama, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 2015, Cilt 52, Sayı 606, 9-21, s.13-14

⁵⁴ Abdulkadir Bilen vd., KOBİ'lerin Karşılaştıkları Yapısal Sorunlar Ve Çözüm Önerileri (Diyarbakır Örneği), Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Diyarbakır, 2014, Cilt:4, Sayı:7, 60-79, s.65

⁵⁵ Tuğba İslambay, Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin İhracat Sorunları: Konya İmalat Sektöründe Bir Araştırma, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Konya, 2018, s.41(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

istememesi sebebiyle KOBİ'lerde geleneksel bir yönetim anlayışı hakim olmuştur. Bu durum yeni nesil yönetimin aktifleştirilememesi ve yönetsel problemlerin daha da büyümesine sebep olmaktadır.⁵⁶

İşletmenin sahip ya da sahiplerinin bilgi eksikliği ile birlikte kişilikleri, amaçları, yatırım potansiyel ve işlevleri, yönetsel yetenek ve girişimci özellik barındırmaması işletme başarısının belirleyici unsurlarındandır. Kısaca işletmenin kişiliği ile işletme KOBİ'lerde aile yönetimi tarzı benimsediğinden ailede çıkabilecek sorunlar, işletme işleyişini de negatif yönde etkilemektedir.⁵⁷

2.6.1.1.Üretim Nedenli Güçlükler

KOBİ'lerde kaynak yetersizliği, parasal kaynak bulma güçlüğü gelişen teknolojiye ayak uyduramamalarını sağlamaktadır. Uzman personel ve işletme sahibinin yönetsel bilgi eksikliğinden kaynaklı problemler de KOBİ'lerde üretim yönetimi konusunda güçlükler meydana getirmektedir. KOBİ'ler kaynak ve müşteri kitlesi açısından sınırlı bir çerçevede içerisinde olmalarına rağmen küresel rekabette rolleri bulunmaktadır. Rekabetin devamlılığı maliyet azaltıp, kaliteyi artırarak sağlanabilmektedir. Bu da teknoloji sistemleri ile beslenen etkili üretimle ve üretim yönetiminin aktif uygulanması ile sağlanabilmektedir.⁵⁸

2.6.1.2.Pazarlama Nedenli Güçlükler

KOBİ'lerin iç yapılarının neden olduğu pazarlama güçlükleri;

- Yeni girişim fikirlerine açık olmamak
- Pazarlamanın maliyet açısından fazla olması
- Pazarlama uygulamalarının yetersizliği ve bilgi eksikliğidir.

KOBİ'lerin boyut kaynaklı pazarlama güçlükleri ise;

- Donanımlı çalışan olmaması
- Yeni girişimler için parasal yetersizlik
- Piyasada yeterli aktifliğin sağlanamaması, satış ve tanıtım tekniklerinin uygulanması konusundaki eksiklik
- Üreticinin, ürün dağıtım aşamasındaki eksiklikleri
- Fiyat oluşturmada tutarsızlık
- Satış politikalarının belirlenme ve uygulanması ile ilgili yetersizliklerdir.⁵⁹

⁵⁶ Yahya Fidan vd., KOBİ'lerde Yönetim Ve Pazarlama Sorunları: Karabük Örneği, 2015,Cilt:10,Sayı:2,51-69, s.56

⁵⁷ Remzi Gök, Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'lerin) Finansman Sorunlarının Çözümünde Kredi Garanti Fonu Uygulaması: Diyarbakır İli Örneği, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Diyarbakır, 2012, s.23(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁵⁸ Menderes Özbek, KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Çözümünde KOBİ Borsalarının Rolü, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2015. s.40(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁵⁹ S. Yaşar Çolak, KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Çözümünde Bankaların Yeri Ve Önemi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Sivas, 2018, s.31(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

2.6.1.3.AR-GE Nedenli Güçlükler

KOBİ'ler küresel işletmelere kıyasla küçük yapıda olmalarını negatif şekilde değerlendirerek yeni girişimler konusunda çekimser kalmaktadırlar. Ekonomiye katkıları göz önünde bulundurularak, yenilik konusundaki araştırmaları için farklı bakış açısı geliştirmeleri gerekmektedir.⁶⁰

2.6.1.4.Dış Ticaret Nedenli Güçlükler

KOBİ'lerin yapıları, parasal yetersizlik, personelin yeterli donanıma sahip olmayışı faktörlerinden dolayı dış ticaret uygulamalarında problemler yaşamaktadırlar. Bunlar;

- Ürünün kalite yetersizliği ve üretim finansmanının yüksek oluşu
- Yeterli bilgiye sahip personel eksikliği
- Yetersiz kalite ve etiketlemede eksiklik
- Dış ticaret düzenlemelerinin yetersizliği
- Dış satıma dönük üretim sığa eksikliği
- Fiyatlandırma hataları
- Depolama, dağıtım ve ulaştırmada karşılaşılan problemler
- AR-GE yetersizliği
- İşletme profilidir.⁶¹

2.6.2.Finansman Açısından Karşılaşılan Güçlükler

KOBİ'ler ekonomik anlamda esnek bir yapıya sahip olsalar da ülke ekonomisine sağladıkları yarar ve pazardaki rekabetlerinin devam etmesi sebebi ile finansmana ihtiyaç duymaktadırlar. Kendi iç yapılarından kaynaklı yönetsel sorunların yanında karşılaşılan başka sorunları tetiklemektedir. Bu nedenle finansman sorunu da KOBİ'ler gelişime ayak uydurmakta perspektif ve politika geliştirmek konusunda sıkıntılar yaşamaktadırlar.⁶²

KOBİ'ler kurulurken yeterli parasal kaynağa sahip olmamaları yanı sıra yabancı sermayeye ulaşma konusunda da sorunlar yaşamaktadırlar. Piyasa içerisindeki değişmelere karşı doğan parasal kaynak ihtiyacına yoğunlaşması KOBİ'lerin gelişim ve girişim faaliyetlerini de güçleştirmektedir.⁶³

⁶⁰ Sibel Çetin, Türkiye'deki KOBİ'lerin Genel Görünümü, Sorunları Ve Hibelerden Yararlanmasına Yönelik İstatistiksel Bir Analiz Çalışması: Yalova Örneği, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul, 2015, s.102(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶¹ Hakan, Tunç vd., KOBİ'lerde Dış Ticaret Sorunları: Antalya İli Örneği, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Antalya, 2018, Cilt 14, Sayı 2,381-398, s.384.

⁶² M. Fatih Onuş, Türkiye Ve Avrupa Birliğinde Kobilerin Finansal Ve Teknolojik Politikalarının Karşılaştırılması, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Kütahya, 2012, s.19. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶³ Özcan Demir vd. , KOBİ'lerin Finansal Sorunlarının İncelenmesinde Dış Kaynağın Rolü: Diyarbakır İli Örneği, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,Muş, 2019, Cilt:7, Sayı:2, 225-233, s.229

Kendi iç yapılarından kaynaklanan finansman sorunlarıyla birlikte bankalar, finans kuruluşları, devlete ait ve özel kurumlar, meslek odaları ve bunların Kobi'leri değerlendiriliş şeklinin gözlemlenmesi gerekmektedir. Öncelikle devletin ihtiyaç duyulan temeli hazırlaması, uluslararası politika ve anlaşmalar sağlanarak KOBİ'lere destek vermesi gerekmektedir.⁶⁴

Finansman açısından karşılaşılan güçlükler KOBİ'lerin yatırım sürecinde başlayıp, işletmenin faaliyet sürecinde devamlılık göstermektedir.⁶⁵

KOBİ'ler finansman konusunda genel olarak kaynak oluşturamama, yüksek kredi faizleri ve krediye ulaşamamaları sorunları ile karşılaşmaktadırlar. Yüksek kredi faizleri yabancı sermaye edinmelerini de zorlaştırmaktadır.⁶⁶

Ürün ve hizmet karşılığı gerçekleştirilemeyen para temini finansman güçleri içinde önemli bir unsurdur. KOBİ'lerin gelişmiş sermaye piyasalarından ekonomik olarak etkin yararlanamamaları başka bir finansman güçlüğüdür. Hem uluslar arası hem ülke içinde satış gerçekleştiren KOBİ'ler parasal kaynak arttırmayı amaçlamalarına rağmen mali riskler sebebi ile bu atılımları yapamamaktadırlar.⁶⁷

KOBİ'lerin banka kredilerine ulaşma durumları genellikle mümkün olmamaktadır. KOBİ'ler yeterli teminat ve mali tabloya sahip olmamaları sebebi ile bankalar kredi verirken bu işletmeleri tercih etmektedirler.⁶⁸

Bankalar KOBİ'lere ilişkin özel bir uygulama yapmadığından büyük ölçekli işletmeler kredi almaya uygun görülürken, KOBİ'ler gerekli kriterleri sağlayamadığı için risk teşkil eder pozisyonda görülmekte ve kredi ihtiyaçları karşılanamamaktadır. KOBİ'lerin kaynak sıkıntısı bankaların değerlendirmemesinin diğer bir sebebi olmaktadır.⁶⁹

KOBİ'lerin kendi iç yapıları açısından karşılaştıkları finansman sorunlarında bünyesinde bir finansman bölümünün bulunmaması rol oynamaktadır. Yönetimde teknik bakımdan yeterli tecrübeye sahip kişiler bulunsa da bu kişiler muhasebe, finansman ve maliyet hususlarında yeterli bilgiye sahip olmamaktadırlar. İşletmelerde finansal yönetimi yöneticiler ve bazen muhasebeciler yürütmekte,

⁶⁴ Yunus Ertaş, Kobi Kredileri, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi ve Finans Anabilim Dalı, İstanbul, 2015, s.78(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶⁵ Nuri Hacıevliyagil, KOBİ'lerin Finansman Sorununa Bir Çözüm Önerisi: Milli Ekonomi Modeli (Mem), Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 2016, Cilt 14, Sayı 3, 32-50, s. 35

⁶⁶ Türker Koç, Avrupa Birliği ve Türkiye' de Küçük Ve Orta Boy İşletmelerin Finansmanı, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007, s:57(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶⁷ Serter Kumbas, Kobilerin Dış Ticaretle Karşılaştıkları Sorunlar, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Aydın, 2017, s.46(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶⁸ Çağan Cem Gezici, Krediler, Alternatif Finansman Teknikleri Ve Devlet Yardımlarının, KOBİ'lerin Finansmanındaki Rolü, Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 2013. (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶⁹ Recep Uçar, Kobi Kredilerinde Teminat Sorunu Ve Alternatif Model Önerisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü Uluslar Arası Bankacılık Ve Finans Anabilim Dalı, İstanbul, 2015, s.44(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

finansman işlevleri, ayrı finansman seçenekleri ve kredi değerlendirmeleri onların yetkinliği kadar gerçekleştirilmektedir.⁷⁰

2.7.KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERİN TARİHÇESİ VE GELİŞİM AŞAMALARI

Ülkemizde KOBİ kavramının tarihçesine baktığımızda süreci Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olmak üzere iki ayrı dönemde ele almak doğru olacaktır. Osmanlı Dönemi'ne kısaca bakacak olursak sanatkar ve esnafların ihtiyaçları hem ahlak hem de ekonomik bakımdan gözetilerek 13.yüzyılda Ahi Teşkilatı kurulmuştur. Mesleki bilgilendirme ve güvenlik ile iş ahlakı açısından bu organizasyon verimli bir ortam oluşmasına yardımcı olmuştur. Birinci Sanayi Devrimi'nin ardından Avrupa'da hızla gerçekleşen makineleşme süreci Osmanlı'nın da bu süreçte geride kalması rekabet ortamında zorluklara yol açmıştır.1864 yılında kurulan Islahı Sanayi Komisyonu ve ilerleyen yıllarda gelen önlemler, ekonomide yaşanan çökmeden dolayı sağlam bir organizasyon yapısı korunamamıştır. Cumhuriyetin kurulmasının ardından17 Şubat – 4 Mart 1923 yılında İzmir Birinci İktisat Kongresinde Teşviki Sanayi Kanunu yürürlüğe girmiştir. Burada üzerinde en çok durulan nokta Türk halkının girişim potansiyelinin ortaya çıkarılmak istenmesidir.⁷¹

1942 yılına kadar varlığını sürdürmüş özel girişimlere bir anlamda destek niteliği taşımıştır.1933-38 yılları arasındaki dönemde Planlı devletçilik anlayışı başlamış bunu 1943 yılında Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları kanunu çıkarılmıştır. Ülkemizde 1990'lardan sonra önemi anlaşılan KOBİ'ler için 1990-95 senelerini kapsayan dönemde ekonomiyi geliştirmek açısından amaçlar belirlenmiştir. İstihdam sağlama, yerli üretim ve tüketimi arttırmak KOBİ'lerin ekonomiye katkıları da göz önünde bulundurularak uygulamaya konmuştur.⁷²

⁷⁰ M. Serdar, Atay, Kobilerin Türkiye'de Bankalarla Yaşadığı Finansal Sorunlar Ve Çözüm Önerileri,2012, Cilt: 3, Sayı:6, 1-7, s.5

⁷¹ C. Arda Taşkıran, KOBİ'lere Sağlanan Desteklerin Şanlıurfa Ve Gaziantep İllerindeki Uygulamaları, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Şanlıurfa,2014, s.9(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁷²Tuğba İslambay, Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin İhracat Sorunları: Konya İmalat Sektöründe Bir Araştırma, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Konya, 2018, s.11(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

2.7.1. Kalkınma Planlarında KOBİ'lerin Yeri

Tablo 11'de Türkiye'de değişik tarihlerde yapılan kalkınma planlarında KOBİ'lere yer verilmiştir.

Tablo 11:Kalkınma Planları

Kalkınma Planları	Tarih	Özet
Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı	2014-2018	<p>Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin rekabet potansiyelleri güçlendirilerek ekonomiye katma değerlerinin artırılması önem arz eden hedeftir. Bu doğrultuda öncelik hızlı büyüme sağlayan ya da büyümekte olan girişim modellerinin mamul, hizmet ve iş güçleri ve şekilleri yönlerinden yeniliği amaçlayan KOBİ'lerin desteklenmesi asıl amaçtır.</p> <p>Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında sanayi sektörü ile birlikte tarım ayrıca kritik hizmet sektörlerinde de aynı bakışla bir dönüştürme yapılması amaçlanmaktadır.⁷³</p>
Dokuzuncu Beş Kalkınma Planı	2007-2013	<p>Kalkınma planında KOBİ'lere destek veren kamu ve özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin destek ve hizmet kalitelerinin büyümesi, aralarındaki anlaşma ve iletişimlerinin daha aktif hale getirilmesi, planın büyük çoğunluk tarafından gelecek odaklı ve doğru şekilde hayata geçirilmesi, ilerlemesinin sağlanması ve aktif olarak getirilerinin değerlendirilmeye alınması hedeflenmiştir.⁷⁴</p>

⁷³ T.C. Savunma Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, 'Sekizinci Kalkınma Planı', <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf> , s. 25,(Erişim tarihi:01-03-2019)

⁷⁴ Zerrin Özbek, KOBİ'lerin Türk Ekonomisine Etkileri, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, Sayı:31, 49-57, s.53

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	2001-2005	Kalkınma Planında aralıksız bir büyüme için kamu müdahalesinin düzeyi dengelenip sağlıklı bir strateji ile gelir düzeyi belirlenerek enflasyonu kalıcı olarak düşük oranlara indirmek, çalışmalar istikrarla yürütülerek Maastricht kriterlerinin uygulanması amaçlanmaktadır. Bu ekseninde ekonominin verimini arttırıp yapısal yeniliklerin hayata geçirilmesi gerekliliğinden uygun önlemler alınması kararlaştırılmıştır. ⁷⁵
Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	1996-2000	Kalkınma Planı içerdiğince ülkemiz ekonomisi temel olarak dış pazara açık, rekabetçi güce dayandığı için planın kültürel, sosyal ve ekonomik yaşamın detaylarını belirleyici ve ileri süreç konusundaki tahminlerinin gerçekleşmesi açısından koşullu olması beklenmemelidir. Dışarıda ve içeride değişen şartlar doğrultusunda planın başlangıcındaki ileri dönük tahminlerinin yıllık programlarla kontrolü sağlanarak esnekliğe olanak verilecektir. ⁷⁶
Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı	1990-1994	Kalkınma planının ana hedefleri; enflasyonu düşürme, yükselen ölçüde, kaynakların imalat sanayine katılması, sosyal politikalara öncelik tanınması öğeleri temel amaçları oluşturmaktadır. ⁷⁷
Beşinci Beş Yıllık Kalkınma	1985-1989	Kalkınma Planı, Ülkemiz ekonomisinin dış pazara yönelmesine ve ihracata ağırlık vermeyi amaçlayarak kalkınma

⁷⁵ T.C. Savunma Bakanlığı Resmi Sitesi, <http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/13742/plan7.pdf>, s.19. (Erişim tarihi: 01-03-2019)

⁷⁶ T.C. Savunma Bakanlığı Resmi Sitesi, <http://www3.kalkinma.gov.tr> (Erişim tarihi: 01-03-2019)

⁷⁷ T.C. Savunma Bakanlığı Resmi Sitesi, <http://www3.kalkinma.gov.tr> (Erişim tarihi: 01-03-2019)

		planının hayata geçirilmesine öncelik tanınmıştır. Ülkemizin her yerindeki gelişmişlik oranının aynı seviyeye getirilmesi, ekonomiye kamu tarafından yapılan müdahalenin minimuma düşürülmesi dış pazar politikaları ve konut alanında kaynak ve yabancı sermaye arttırımı hedeflenmiştir. ⁷⁸
Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	1979-1983	Kalkınma Planı sanayi alanında teknoloji imalatı yaparak rekabetçi ve geleceğe dönük bir sanayinin adımlarını atmaya başlayacaktır. Planlanan sanayide yerli üretim ve yatırımın arttırılmasının daha fazla üzerinde durulacaktır. ⁷⁹
Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı	1973-1977	Temel amaç gelir düzeyinin büyük oranda arttırılarak dış koşul ve olanaklara bağımlılığın oranının indirilmesi ve sanayinin üretim yönünün arttırılması hedeflenmiştir. ⁸⁰
Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı	1963-1967 / 1968-1972	Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda konut ve alt yapı sermayelerinin arttırılmasına istihdam problemine çözüm bulunmasına ve yeniden planlanmasına öncelik tanınmıştır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda sanayinin ülke ekonomisinde öncülük etmesini hedeflenmiştir. ⁸¹

Tüm Dünya'da ve ülkemizde 1970'li ve 80'li yıllarda ekonomik bağımsızlık ve serbest piyasaya geçiş eğiliminin artış göstermesi, teknolojik gelişmeler, bilgi toplumuna geçmeye başlama ve rekabet ortamı ile beraber kalite öğesinin ön plana çıkması sebepleri ile sosyal ve ekonomi yapıda ekonomik anlamda dalgalanmalar

⁷⁸ "Kalkınma Planları", <http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/13739/plan4.pdf/> s.3, (Erişim tarihi: 01-03-2019)

⁷⁹ "Kalkınma Planları", <http://www3.kalkinma.gov.tr> (Erişim tarihi:01-03-2019)

⁸⁰ "Kalkınma Planları", <http://www3.kalkinma.gov.tr> (Erişim tarihi:01-03-2019)

⁸¹ "Kalkınma Planları", <http://www3.kalkinma.gov.tr> (Erişim tarihi:01-03-2019)

meydana gelmiştir. Bu değişim ortamında küçük işletmeler dirençli ve kolay uyum sağlayan yapıya sahip oldukları saptanmış, önem kazanmaya başlamıştır. Küçük işletmeler günümüzde büyüme, gelişme ve kalkınma yönünden gelecek için de önem arz etmektedir.⁸²

⁸² Selman Karayılmazlar vd., Küçük ve Rota Ölçekli İşletmelerin Tarihsel Gelişim ve Tanımlama Kriterleri, 2007, Cilt 2, Sayı 1,151-164, s.155.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE YÖNETİM MUHASEBESİ

3.1.YÖNETİM MUHASEBESİ KAVRAMI VE KOBİ'LERDE UYGULANMASI

3.1.1.Yönetim Muhasebesi Kavramı

Bütün işletmelere her koşulda uygulayabilecekleri standart bir maliyetleme tekniği yöntemi bulunmamaktadır. Finansal muhasebe, kuruluşların büyük bir bölümünün uygulayabilecekleri belirlenmiş yöntem, teknik ya da araca sahip olurken, aynı koşul yönetim muhasebesi için geçerli olmamaktadır. Değişik metotlar değişen durum ve çevre koşullarına göre uygulanabilirlik göstermektedir. Bu nedenle standart bir uygulama ya da araç tavsiyesi her zaman, mekan ve koşulda uygun olmayacaktır.1980 yılından bu yana işletme yönetim ve ilgili birimlerinin yararlanabilecekleri yönetim ve maliyet muhasebesi uygulamalarında fark edilir derecede artma oluşmuştur. Bu tekniklerin yanı sıra geçmiş yıllarda “zaman etkili eylem merkezli maliyetleme” ile birlikte yeni uygulamalar ortaya konmuş ve işletme yönetim kadrosunun hizmetine verilmiştir.⁸³

Yönetim birimiyle muhasebe bilgi sistemi arasında bağlantı oluşturan muhasebe dalı da denilebilir. Genel hedefi yöneticilerin karar alma noktasında gereksinim duyduğu sayısal bilgileri sunup sağlıklı kararlar alınmasında yardımcı olmaktır. Bu bağlamda sunulacak bilginin geleneksel standart kalıplara uygunluğu değil, yönetimin yararına olup olmayacağı önemlidir.⁸⁴

Verilerin hammadde olarak toplanıp gereksinime yönelik raporlar oluşturan yöneticilerin hedeflendiği bu faaliyetler yönetim muhasebesini meydana getirmektedir. Yönetim muhasebesinin oluşturduğu sayısal sonuçlar ileriye dönük planlama yapılırken başlangıç olarak alınmaktadır.⁸⁵

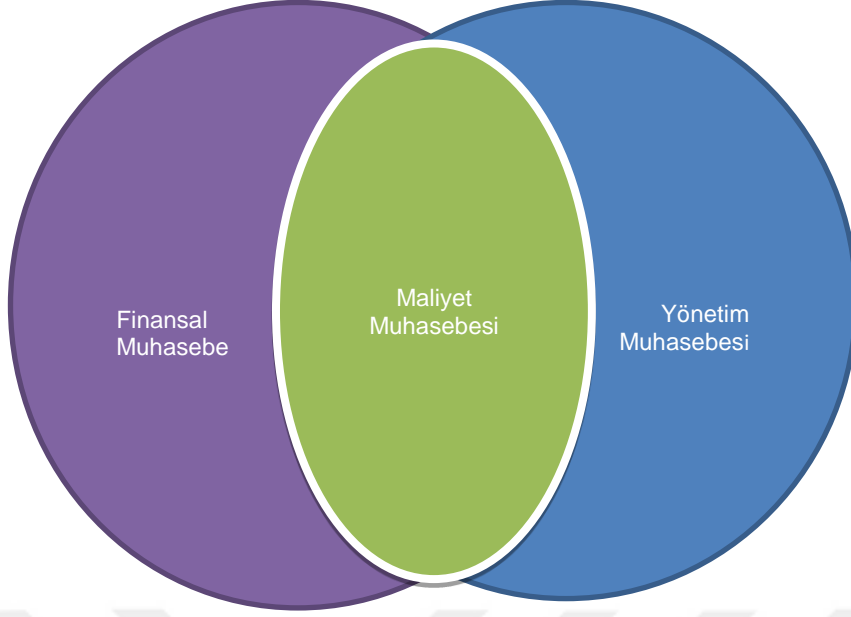
3.1.2.Yönetim Muhasebesinin Önemi Ve Yönetim Muhasebecilerinin İşletmelerdeki Rolü

Yönetim muhasebesi genel olarak verilerin sıfırdan toplanarak geleceğe yönelik ihtiyaçların karşılanmasına ilişkin raporlamanın oluşturulduğu süreç bütünüdür.

⁸³ Rabia Aktaş, Yeni Bir Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Yöntemi Olarak Kaynak Tüketim Muhasebesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2013,Sayı:58,55-76, s.58

⁸⁴ Kayhan Ahmetoğulları, Rekabet Stratejilerinin Uygulanmasında Yönetim Muhasebesinin Rolü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Bolu, 2014, s.23. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

⁸⁵ Burak Kayıhan, Stratejik Yönetim Muhasebesi Tekniklerinden Marka Değerleme İle Mali Performans Arasındaki İlişkinin Analizi: Borsa İstanbul Taş Ve Toprağa Dayalı Sanayi Sektörü Üzerine Bir Araştırma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Muğla, 2018, s.3**(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

Şekil 1:Yönetim muhasebesinin ortak çalışma dalları

Yönetim muhasebesinin ortak çalışma dallarına bakıldığında etkin bir finansal ve maliyet muhasebesi uygulaması kurulmadan aynı şekilde etkin bir yönetim muhasebesi uygulaması oluşturmanın da imkanının bulunmadığı anlaşılabilmektedir.⁸⁶

Yönetim muhasebesi finansal muhasebeden farklı olarak planlama yapma ve kontrol etme ve ileriye yönelik düşünme unsurlarına sahip olmasının yanı sıra işletme içi bilgilendirme de sağlamaktadır. Bu bağlamda; Belirlenmiş kurallara ve standart bir uygulamaya sahip değildir, önceden kabul görmüş olan muhasebe dallarının konusunu oluşturur, işletmenin bütünü ele almasının yanında ayrı ayrı bütün birimleri de inceler, işletmenin atacağı adımların ileriye dönük olmasını sağlamakla görevlidir, maliyet, yatırım, karlılık hesaplamalarını yapar.⁸⁷

Yönetim muhasebesi uygulamaları işletmelere yönetsel anlamda sağladığı veriler doğrultusunda maliyet verilerinin ayrıcalıklı bir yeri bulunmaktadır. Hatasız ve doğru zamanda sunulan maliyet verileri, devamlı değişim gösteren faaliyetlerde etkili yönetim kararlarında önemli yer tutan bir faktördür.⁸⁸

Yönetim muhasebesinin önemi değer oluşturmayı destekleme ve değer oluşumunu sağlama, müşteri önemini kavrama, performans ölçümleri ve hedefler arası bağlantı oluşturma, süreçte karşılaşılabilecek engelleri tespit etme ve

⁸⁶ Yunus Ceran vd., Stratejik Yönetim Muhasebesinde Yeni Bir Yaklaşım Olarak Eş Zamanlı Maliyetleme, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 2013, Cilt: 3, Sayı:1,209-221, s.211

⁸⁷ Mehmet Özkan, Yönetim Muhasebesi Açısından Sorumluluk Muhasebesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:15, Sayı:1, 2013,155-182,s.163

⁸⁸ Rabia Aktaş, Yeni Bir Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Yöntemi Olarak Kaynak Tüketim Muhasebesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2013, 55-76, s.57

oluşabilecek zararları önleme, kayıpları belirleme ve tanıma, sürekli iyileştirme faaliyetlerini yönetebilme görevlerine sahip olma ve yerine getirmesi ile anlaşılabilir. ⁸⁹

3.1.3.Yönetim Muhasebesi Uygulamaları

Yönetim muhasebesi uygulamaları planlama ve uygulama, maliyet yönetimi ve performans ölçme ve değerlendirme şeklinde sınıflandırılmaktadır. Bunları destekleyen bir takım alt faktörler mevcuttur. Bunlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

3.1.3.1.Esnek Bütçeleme

Esnek bütçeleme, bütçeye ait sayıların değişik dinamiklerde kullanılma biçimlerinde konumlandırılabilir biçimde oluşturulabilen bütçelemedir. Bu bütçelemede planlanan farklı uygulama yüklerine uygun bütçeler oluşturulmaktadır. Buna göre birçok satış düzeyine yönelik (yüksek, orta, düşük) bütçe oluşturulmaktadır. Tasarlanan dönem için alternatif bütçe türünün saptanması yöneticilerin yükümlülüklerindedir. ⁹⁰

3.1.3.2.Sıfır Tabanlı Bütçeleme

STB sıfırdan, yeniden hazırlanan bütçeleme şeklinde tanımlanabilir. Başka bütçeleme türleri geçmiş bilgiler de ele alınarak baştan oluşturuluyor olsa da işletmenin önceki bütçelemelerinin devamı şeklinde yapılmaktadır. Önceki verilerden kopmayan bir prensiple hazırlanan bu bütçelemelerde sadece bütçede artış yolunun izlenebildiği görülmektedir. ⁹¹

3.1.3.3.Nakit Bütçeleme

İşletmeler nakit yöntemiyle etkinliklerinin geliştirmek için uygulamalar yaparken bu süreçte oluşacak nakit gir ve çıktılarının hesaplanması için nakit bütçeleme yapılmalıdır. Bu esnada nakit eylemlerini negatif yönde etkileyen süreç ve faktörlerin göz önüne alınması ve bunlara yönelik önlemler geliştirilmesi işletmenin nakit yönetimi açısından etkisinin artması hedefi için önemlidir. ⁹²

3.1.3.4.Faaliyet Tabanlı Bütçeleme

FTB ileriki süreçte faaliyetlerin gider kaynaklarının sağlanması için gerçekleştirilecek uygulama ve uygulamalar için yapılacak harcamaların maliyet bütçelemesi şeklinde tanımlanabilir. Bununla birlikte yöntem faaliyet planlama ve

⁸⁹ Tunç Köse, Yönetim Muhasebesinde Değişim Ve Yönetim Muhasebesi Eğitiminin İncelenmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF. Dergisi, Afyon, 2007, Cilt 6, Sayı 1, 215-234, s.219

⁹⁰ İbrahim Çolak, Faaliyet Denetiminde Esnek Bütçeleme Ve Bir Uygulama, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Eskişehir, 2018, s.38(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁹¹ Cuma Çataloluk, Sıfır Tabanlı Bütçeleme Sistemi Ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya, 2006, Sayı:16, 229-242, s. 232

⁹² B. Vera Galimidi, İşletmelerde Nakit Yönetimi Ve Bu Çerçeve Bir Finansal Analiz Örneği Ankara, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, 2010, s.44-45(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

kontrolü için çalışma miktarı tahminlerine göre amaçlara yönelik politikaları gerçekleştirmek ve performans arttırımı sebebiyle planlanan uygulamaları hayata geçirmek için parasal ve diğer kaynakları gösteren planlama ve bütçeleme tekniği şeklinde tanım yapılabilir.⁹³

FTB' nin kullanıldığı alanlar;

- Fiyatlandırma, üretim ve pazarlama stratejilerinin desteklenmesi
- Tasarım ile ilgili maliyet farkındalığı ve üretim zamanı belirlenmesi
- Sürekli gelişmeyi desteklemek
- Öncü sektörlerle sektör içi ve sektör arası maliyet karşılaştırmasını sağlamak
- İş yükünün maliyet ve tahmini hususunda iletişimi güçlendirmektir.⁹⁴

3.1.3.5.Dengeli Skor Kartı

DSK işletmelerde faaliyetlerin ölçülmesi, raporlanması ve kontrol edilmesi yöntemini içermektedir.

4 adımdan oluşmaktadır.

- İşletme politikalarını oluşturmak ve sunmak
- Bölümler arası koordine ve işletme içi iletişimi sağlamak
- Amaç ve strateji oluşturulup uygunluğunu sağlamak
- Politik geri dönüş ve öğrenme sağlamak⁹⁵

3.1.3.6.Hedef Maliyetleme

Hedef maliyetleme, üretim plan sürecindeyken oluşacak maliyeti uygun şekilde planlama ve ürünün oluşum sürecindeki maliyetini kontrol altında tutmakla nitelendirilmektedir. Bu bağlamda uzun döneme yayılan bir tekniktir. Hedef maliyetleme, maliyetlerin indirilmesinde yararlanılan bir yöntem olup, mühendislik, araştırma geliştirme, muhasebe sistemleri ve satış pazarlama birimlerinden yararlanmaktadır. Hedef maliyetleme piyasa avantajlarını gözlemleyen ve müşteri odaklı ürün kalitesini arttırmaya yönelik politika izleyen bir sistemdir.⁹⁶

Hedef maliyetleme tekniğinde üretim maliyeti tahmini maliyetlerin belirlenmesinde yeterli değildir. Bununla birlikte piyasa payı ve satış yükü de belirlenmelidir. Çünkü üretilen mamulün genel giderleri ne oranda karşıladığı belirlenemez. Bu bağlamda

⁹³ Nevran Karaca vd., Faaliyet Tabanlı Bütçeleme Sistemine İlişkin Bir Öneri, Mevzuat Dergisi, 2010, Sayı:156

⁹⁴ Celal Uyar, Faaliyet Tabanlı Bütçeleme: Bir Vakıf Üniversitesi Örneği, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Konya 2016, s.24(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁹⁵ Caner Cebeci, Lojistikte Dengeli Skor Kartının Uygulanabilirliği: Teorik Çerçeve, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Kayseri, 2012, Sayı:40,21-41, s.24

⁹⁶ Murat Karahan, Hedef Maliyetleme: Halı İşletmesinde Bir Uygulama, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Gaziantep, 2018, Cilt:17 Sayı:65, 362-378, s.367

pazar büyüklüğü, pazarın yönelimi, rekabet düzeyi, hedeflenen satış fiyatının pazara uygunluğu da göz önünde bulundurulmalıdır.⁹⁷

3.1.3.7. Ürün Yaşam Boyu Maliyetleme

ÜYBM mamulün üretim plan süreci, üretilmesi ve mamul ömrünün uzun vadeli desteklenmesini kapsayan süreçte harcanan maliyetlerin toplamı şeklinde tanımlanabilir. Bu tanımda karar verici olmaksızın “ürünün kendisi açısından” ürün yaşam boyu maliyetleme olarak nitelendirilebilir. Planlama düzeyinden, ürün ömrünün sonuna kadar meydana gelen maliyetler üreticiyi ilgilendiren bir konudur. Ürünü satın alma, ek maliyetler ve garantiden sonraki onarım maliyetleri tüketiciyi ilgilendirmektedir.⁹⁸

Ürün Yaşam Boyu Maliyetleme aşamaları şu şekilde sıralanabilir.

1. Değerlendirme ve ürün ömrü boyunca yapılacak faaliyetlerin belirlenmesi
2. Alternatiflerin oluşturulması ve maliyet verilerinin değerlendirilmesi
3. Dönemlere göre (yıl, ay, hafta, gün) detaylandırılmasının yapılması
4. Koşullara uyumlu maliyet sistemi ve tasarıma gerekli detayların belirlenmesi
5. Maliyetlerin detaylarının temin edilmesi
6. Senelik maliyet çıkarılması
7. Para ve zaman ile ilgili detaylı tabloların oluşturulması
8. Maliyet dağılımlarını belirlemek
9. Teknik bakım ve onarımın hedeflenenin %10 'u biçiminde meydana gelmesiyle daha fazla maliyetli seçeneklerin değerlendirilmesi
10. Hataya yönelik değerlendirme yapılması ve alternatiflerin değerlendirilmesi⁹⁹

3.1.3.8. Faaliyet Tabanlı Maliyetleme

Faaliyet tabanlı maliyetleme yöntemi üretim aşamasında oluşan giderlerin, bu dönemde zorunluluk gerektiren faaliyetlerin gerçekleştirilmesinden kaynaklandığını savunan bir yöntemdir. Ürün üretilirken gerçekleştirilen uygulamalar kaynakların harcanmasına sebep olmaktadır. Bu uygulamalar ve harcamalar arasında doğru orantı bulunmaktadır. Bu bağlamda giderler uygulamaların bir sonucudur. FTM yöntemi maliyetleri ürünlere yüklerken bir nedensellikten yararlanmaktadır.¹⁰⁰

FTM'nin temel hedefleri şunlardır;

⁹⁷ Yunus Dursun vd., Pazarda Rekabetçi Üstünlük Aracı Olarak Hedef Maliyetleme, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2001, Cilt:1, Sayı:11, 357-371, s.362

⁹⁸ Mustafa Arı, Ürün Yaşam Seyri Maliyet Analizi ve Ürün Yaşam Seyri Maliyetleme Yaklaşımları İçin Durum Değerlendirmesi ve Kavramsal Çözümleme İhtiyacı, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2011, Sayı:49, 75-88, s.81

⁹⁹ Ercüment Okutmuş, Ürün Yaşam Dönemi Maliyetleme Yönteminin İncelenmesi: Bir Vaka Analizi, İşletme Araştırmaları Dergisi, Antalya, 2019, Cilt:11, Sayı:1, 216-226, s.219-220

¹⁰⁰ Özcan Unutkan, Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi Ve Bir Uygulama, Mali Çözüm Dergisi, 2010, Sayı:97, 87-106, s.89-90

- Üretimde değer katkısı bulunmayan maliyetleri yok etmek ya da düşürmek
- Veri tabanını değer katkısı yüksek uygulamaları kolaylaştırmak amacıyla etkin hazırlamak
- Sorunların genel sebeplerinin belirlenmesi ve düzeltilmesi
- Dengesiz maliyet dağılımı ve yeterli olmayan tahminlerden dolayı oluşan sorunları bitirmek
- Karar verme aşamasının doğru ve yeterli yürümesi için etkin maliyet verileri sunmak¹⁰¹

3.1.3.9. Değer Zinciri Analizi

DZA işletmenin faaliyetlerini önemlerine göre ayırarak bu faaliyetlerden katma değeri yüksek olanlarının maliyet ve etki düzeylerinin anlaşılması sistemidir.¹⁰²

DZA işletme faaliyetleri üzerinde geniş ve dar olmak üzere iki düzeyli etkisi bulunmaktadır. Bunlar;

1. İşletmelerin faaliyet sektörünün kapsamalarını belirlemek
2. İşletmelerin iç yapılarındaki sürecin tanımlaması yapmak

Sektörel anlamda değer zinciri hammaddeyi temin edenlerin değer zinciri ile başlamaktadır. Üretim ve işletimleyle devam eden süreç, ürünün dağıtılıp müşteri değer zincirine ulaştırılması ile sona ermektedir. Bu şekildeki bütün temaslar işletmenin sektördeki pozisyonunu ortaya koymaktadır. DZA işletmelerin rekabet üstünlüğü sağlamaları için ayrı ayrı değer uygulamalarını ve bu uygulamalar arası bağlantıları ortaya koyarak maliyetlerini düşürmeye ve farklılıklarını göstermelerine sebep olan bir analiz yöntemidir.¹⁰³

3.1.3.10. Geleneksel Maliyet Teknikleri

Geleneksel maliyet teknikleri bu bölümde standart maliyetleme olarak ele alınmıştır. Standart maliyetleme, maliyet muhasebesi çerçevesinde bulunan bilgilerden hareketle önceden maliyet oluşturulmasıdır. Bu yöntem ile dönem başlangıcında, söz konusu dönemde üretimi tasarlanan ürün veya hizmet maliyeti hesaplanabilmektedir. Saptananlar ve gerçekleşenlerin birbirleri ile arasındaki farkın da tespiti gerekmektedir. Bu bağlamda yöneticilerin önlem alması noktasında önemli etki taşımaktadır.¹⁰⁴

¹⁰¹ A. Tunga Alkan, Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi Ve Bir Uygulama, Konya, 2005, Sayı:13,39-56, s.41

¹⁰² T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü, Kümeler İçin Değer Zinciri Yönetimi Kılavuzu, KOBİ İşbirliği ve Kümelenme Projesi Ağ Oluşturma ve Bölgesel İşbirliği için KOBİ'lerin Güçlendirilmesine Yönelik Teknik Yardım, s.20

¹⁰³ Yusuf Şengür vd., Değer Zinciri Analizi: Havayolu İşletmeleri İçin Genel Bir Çerçeve, KMU İİBF Dergisi, Karaman, 2009, Sayı 16, 132-147, s.134

¹⁰⁴ İlhan Bölükoğlu vd., Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Standart Maliyet Sistemi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2008, Cilt: 8, Sayı:1,71-88, s.72

3.1.3.11.Müşteri Karlılık Analizi

MKA müşteri ya da müşterilere yönelik gelirler, maliyet ve karların saptanmasını sağlayan bir yöntemdir. Genel olarak kabul görmüş olsa da bu durum bazı işletmelerde çelişkili karşılanmaktadır. Yönetim muhasebesi uygulamalarının alt birimlerinden olan MKA ürün karlılığı analizi için oluşturulmuştur ancak bu konuda elde olan veriler kısıtlıdır. Ürün planlama kararları ve raporlamanın hedefleri için gerekli bilgiler bulunmaktadır ancak müşteri hususunda karar vermeye yönelik bilgi düzeyi yeterli değildir.¹⁰⁵

MKA aşamaları şunlardır;

- Müşteri niteliği oluşturmak ve etkin müşterileri saptamak
- Müşteri ya da müşterilerden elde edilen gelirleri belirlemek
- Girdi ve çıktılar karşılaştırılarak müşteri karlılıklarını hesaplamak
- MKA yoluyla ulaşılan verilerin karar aşamasında kullanılmasını sağlamak¹⁰⁶

3.1.3.12.Baş Baş Noktası Analizi

BBNA kısa vadede hem durağan hem değişkenlik gösteren giderleri olan işletmelere karar aşamasında katkıda bulunmak amacını taşıyan analiz yöntemidir. Değerlendirme ve karar oluşturma hususunda kullanım alanları şunlardır;

1. İşletmenin zararlarla karşılaşması açısından yeterli iş yükü düzeyini belirlemek
2. Maliyet ve satış bedeli hesaplamak
3. Üretimin potansiyelini saptamak
4. İşletmenin ihtiyaç duyduğu kaynağın tahminini yapmak
5. Kar oranı yüksek ürün çeşidi seçimi yapmak
6. Durağan ve değişken çıktılar, satış bedeli, satış yükü ya da karlılık beklentisinde meydana gelen değişimlerin birbirleri üzerindeki etkilerini belirlemek
7. İşletmenin faaliyetleri ile ilgili stratejik kararlarına destek olmak
8. Planlama ve hayata geçirme kıyaslaması yapılarak analiz yapmak¹⁰⁷

3.1.3.13.Satış Analizi

İşletmelerin satış yapacağı ürünlerin bütçeleme yapılan sene için satılacak ücretinin tahmini ve tahmin edilmiş ürün ücretiyle tasarlanmış üretim kazancının hesaplanarak analiz edilmesi yöntemidir. Aşamaları;

- Önceki senelerin satışları

¹⁰⁵ Sait Yüksel Kaygusuz vd., Müşteri Karlılık Analizi: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme İle Ölçümü Ve Pazarlama Kararlarında Kullanımı, İş, Güç Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi, 2009, Cilt :11, Sayı :3,87-112, s.91

¹⁰⁶ Levent Koşan, Faaliyet Tabanlı Müşteri Karlılık Analizi: Bir Konaklama İşletmesinde Uygulama, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2008, Cilt:17, Sayı:1,285-302, s.287.

¹⁰⁷ Bilgen Özkan, İşletmelerde Kara Geçiş: Başa Baş Noktası Analizi, Muhasebe TR, 2009. (Erişim tarihi:16.04.2019)

- Faaliyet gösterdiği sektörün mevcut durumu
- Ekonominin durumu
- Müşteri miktarındaki artma ve azalma dikkate alınmaktadır.

Ürünlerin niteliğine göre de işletme bütçeyi değiştirerek hazırlayarak analiz etmelidir.¹⁰⁸

3.1.3.14. Yöneylem Analizi

İşletme yöneticilerinin karar alma noktalarında nicel bir anlam sağlama amacı güden analiz tekniğidir. Analitik yöntemler uygulayan karar vericilere katma değer sağlayan bir sistemdir. Kısıtlı kaynakların birimler arası ekip çalışması ile uygun kullanımını saptama hedefi taşıyan bir veridir. Karışık sorunlar en uygun ya da uyguna yakın derecede çözülmesi için uygulanan matematik biliminin alt faktörüdür.¹⁰⁹

3.1.3.15.Hissedar Değer Analizi

HDA hissedarların işletmeye ya da ilgili birimlerine belirledikleri kaynakların katma değerini tahmin etmelerinde kullanılmaktadır. İşletmeler HDA'ni benimsemeleri açısından gereken unsurlar şunlardır;

- Finansal uygulamaların net anlaşılabilirliği açısından yönetimin HDA yöntemini tercih etmesi
- Alt birimlerin güçlendirilmesi ve yetkilendirilmenin artırılması
- İşletme faaliyetlerinin HDA'nin koşullarına uygun biçimlendirilmesi
- İşletmenin ilgili kuruluşlardan performans konusunda beklentileri ve gerçekleştirenler arasında ilişki kurması
- İşletme faaliyetlerinin planlama ve uygulamalarının uygun maliyetler kapsamında işleminin sağlanması¹¹⁰

3.1.3.16.Kıyaslama

Kıyaslama (benchmarking) rekabetçi gücü arttırmak, müşteri memnuniyetini sağlamak, fikir ve amaç üretmek, performans arttırmak, politik planlamalar yapmak amacını taşıyan bir sistemdir. Yönetime katkı sağlayan bu sistemin amacı "rekabet üstünlüğü" sağlamaktır.¹¹¹

Dünya çapında birçok kuruluşta denenerek başarıya ulaşmış sistemleri gözlemleyerek risk ve maliyetin düşük seviyede tutulması koşulu oluşturmaktadır.

¹⁰⁸ Tuğba Aksoy, Türkiye'de KOBİ'lerde Bütçe Hazırlama Esasları Ve Bir Uygulama, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2017, s:51. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

¹⁰⁹ Ahmet Öztürk, Yöneylem Araştırmasının Tarihi Gelişimi Ve Özellikleri, Alphanumeric Journal, 2013, Sayı:1, Cilt:1,1-11, s.8

¹¹⁰ Şakir Sakarya, Hissedar Değeri ve Hesaplanması Üzerine Bir Uygulama, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2008, Sayı 40, 175-184,s:177

¹¹¹ Barış Erdem, İşletmelerde Yeni Bir Yönetim Yaklaşımı: Kıyaslama (Benchmarking) (Yazınsal Bir İnceleme),Balıkesir,2006, Cilt:9,Sayı:15, 65-94, s:74

Sektörünün en başarılısını saptayıp, bu sürecin düşük maliyetle hayata geçirilmesine fırsat tanımaktadır. İşletmenin eksiklik ve fazlalıklarını ve bunlar arasındaki farklılıkları belirleyerek kaliteyi müşteri memnuniyeti standartlarına çıkarmayı amaçlamaktadır.¹¹²

3.1.3.17.Karlılık Analizi

Karlılık ve kar terimleri temel alınarak firmaların kar miktarından kar hissesi edinen ortaklar, kar oranı fazla firmalara yatırımlar yapmayı seçen yatırımcı kişiler, kar üzerinden vergilendirme yapan devlet, ödemeler açısından karı teminat gören kredi vericiler açısından önem teşkil etmektedir. Fakat mali tablolarda bulunan işletmelerin kar verilerinin analizi yapılmadığı takdirde verim alınamamaktadır. Karlılık analizinin hedefleri;

- Yöneticilerin başarı seviyesinin analizi
- Sahip olunanların etkili kullanım düzeyinin saptanması
- Kaynakların karlılığa etkisinin ve buna göre işletme durumunun ileriye dönük saptamalarının yapılmasıdır.¹¹³

3.1.3.18.Oran Analizi

Mali tablolardaki kıymetlerin oranlanması ve edinimlere bağlı sonuç üretilmesine yönelik analiz türüdür. Oran analizinde her bir kıymet değil, aralarında oranlandıklarında anlam oluşacak kıymetler oranlanmaktadır. Hesaplanan oranlar;

- Likidite Oranları
- Kaldıraç Oranları
- Faaliyet Oranları
- Karlılık Oranları¹¹⁴

3.1.3.19.Veri Zarflama Analizi

Veri zarflama analizi yöneticilere karar verme noktasında etkili olmayan karar verici birimlerin işleyişinin geliştirilmesi adına destek sağlayan bir sistemdir.¹¹⁵

VZA'nin yapılabilmesi için gerekli olan aşamalar şunlardır;

1. Karar unsurlarının seçilmesi
2. Gelir unsurlarının seçilmesi
3. Profilin seçilmesi

¹¹² Ayhan Ural vd., BENCHMARKING Yönteminin Eğitiminin Örgütlerinde Uygulanabilirliği, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sakarya, 2001, Cilt:0, Sayı:2,45-52, s.46

¹¹³ Mustafa Süner, Kalite Maliyetlerinin Karlılık Analizi Üzerine Etkisi Ve Bir Uygulama, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İzmir, 2016, s.19(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

¹¹⁴ Umüt Tolga Gümüş vd., Rasyo Analizleri İle Finansal Performansın Ölçülmesi: Borsa İstanbul'da Faaliyet Gösteren Havayolu Şirketleri'nde Bir Uygulama, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Aydın, 2017, Cilt: 4, Sayı: 2, 87-96, s.89

¹¹⁵ Gizem Gülsevin, Afyonkarahisar Hastanelerinin Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi ile Değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, Afyon, 2012, Sayı 12,1-8, s.3

4.Sonuçların analizi ve değerlendirilmesi şeklinde sıralanabilir.¹¹⁶

3.1.4. Yönetim Muhasebesinin Tarihsel Süreci ve Gelişim Aşamaları

1800'lü yıllardan itibaren “*maliyet muhasebesi*” nin varlığı yönetim muhasebesi yöntem ve materyallerinin gösterdiği değişime bakılarak ilk evre olarak değerlendirilmektedir. Sonraki evrelerde gelişme gösteren ticari ağ ve evrenselleşme sonucunda yönetim muhasebesi kavramı oluşturulmuştur.¹¹⁷

Yönetim muhasebesinde günümüzde yaşanan gelişme değişime bakıldığında planlama, kontrol, karar alma ve uygulama, performans ölçümü görevlerini yapmasının yanında ekonomik ve çevresel faktörlerin de etkisi ile değişik raporlama yöntemleri geliştirmiş olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda yönetim muhasebesinde meydana gelen bu değişimlerin biden fazla değişkenden etkilendiği anlaşılmaktadır. Bu değişkenler; evrensel işletme faktörü, üretim ve bilgi teknolojilerindeki değişimler, ekonomide internet ve e-ticaret faktörünün yayılması, müşteri değerliliği, rekabet ve stratejik yönetim politikaları, kültürel, sosyal ve politik unsurlardır.¹¹⁸

Saptanan mal amaçlarına bağlı kalmaksızın, karlılık analizi önem taşımaktadır. İşletmenin amacı karı arttırmaksa üretim zincirinde bulunan her mamulün katma değeri ve düzeyi önemli olmaktadır. İşletme amacı karlılık dışında satış ve ya piyasa payını arttırmak olsa dahi, yönetimin satış ya da piyasa payı amacını gerçekleştirmek için verdiği tavizlerin düzeyini bilmesi gerekmektedir. Kar-zarar kontrolü ya da ileriye dönük varsayımlarda bulunmak için gelir-gider kıyaslaması yapılmalıdır. Ürün karlılık analizi bu noktada devreye girmektedir.¹¹⁹

3.1.5.Yönetim Muhasebesinin İşletme Performansına Etkisi

İşletmelerde başarı analizi adına bünyelerindeki yönetim uygulamalarına dahil etmiş oldukları performans değerlendirme sistemi oluşturmuşlardır. Yönetim muhasebesinde hedef yönetime yönelik karar alma mekanizması geliştirmektir. Yönetim muhasebesi faaliyetleri ve işletmenin hedefleri birbirleri ile doğrudan ilişkilidir. Bu durumda toplam ürün miktarının analizi ve vergilemeye dönük raporlama işlevlerini yürüten finansal muhasebenin sınırlayıcı bir konumu bulunmaktadır. İşletmelerde performans analizi ve personeli teşvik etme hedefleri

¹¹⁶ Hakan Özçelik vd., Veri Zarflama Analizi ve İmalat Sektöründe Bir Uygulama, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Isparta, 2017, Cilt: 22, Sayı:1,43-53, s.45

¹¹⁷ K. Alev Akmeşe, Konaklama İşletmelerinde Stratejik Yönetim Muhasebesi Uygulamaları Ve Bütünleşik Bilgi Sistemlerinin İşletme Performansına Etkisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Konya, 2018,s.38(**Yayımlanmamış Doktora Tezi**)

¹¹⁸ Abdülkadir Pehlivan, Yönetim Muhasebesindeki Değişimi Anlamak , KMU İİBF Dergisi, 2009, Sayı 17, 1-10, s.3

¹¹⁹ “Karlılık Analizi ve Rekabet Analizi”, <https://www.slideshare.net/cansuarslan1989/karlilik-analz-ve-rekabet-analz> (Erişim tarihi: 16.04.2019)

için hala geleneksel yöntemler uygulanmaktadır. Geleneksel yöntemlerin büyük çoğunluğu performans analizi bakımından yeterli ve etkin sayılmaktadır.

Gelenekselleşmiş performans yönetiminin nitelikleri ve yetersiz kalan özellikleri;

- Yönetici ve ilgili kişilerin yalnızca genel toplama yönelik sayılar ile ilgilenmeleri
- Geçmişteki bilgilere yoğunlaşarak ileriye dönük performansı göz ardı etmesi
- Performans değerlendirmede ağırlıklı olarak finansal tabloların ölçüt olarak kullanılması
- Belirli kişi, kurum, kuruluş ya da gruplara odaklı ölçme ve raporlama yaparak genelin çıkarlarına önem verilmemesi
- Finansal performans ölçümünün işletmenin genel performans unsuru olarak değerlendirilmesi
- İşletmenin faaliyet gösterdiği endüstriyel unsurların değerlendirilmemesi (faaliyet gösterilen endüstri işletmeleri ile kıyaslama yapılması işletme açısından gereklidir.)
- Geleneksel sistem faaliyet alanında performansı ve işletmenin yerini yeterli derecede değerlendirememektedir.¹²⁰

Tüm bu özelliklere bakıldığında yönetim muhasebesi uygulamaları işletmelerin değişen, karışık ve gelişim gösteren çevreye adapte olarak rekabet ve sürdürülebilir uygulamalar yürütmeleri açısından önem arz etmektedir. İşletmeler kalıcı başarı için yönetim muhasebesi sistemlerine odaklanmaları ve gerekli temelin meydana getirilmesi gerekmektedir.

Yönetim muhasebesi uygulamalarının

- Müşteri memnuniyetini arttırmayı
- İşletme maliyetlerinin düşürülüp kontrolünün sağlanmasını
- Devamlı gelişmeyi
- Donanımlı çalışan sahipliğini
- Ürün taslak aşamasındayken işletme açısından uygunluğuna bakılarak üretim kararı alınmasını
- İşletmelerin rekabet politikalarının ve performanslarının geliştirilmesine yönelik katkıları vardır.¹²¹

3.1.6.Yönetim Muhasebesi Ve İşletmelerde Karar Verme

Genellikle karar verme denildiği zaman büyük işletmelere üzerine planlama ve organizasyon yapılmaktadır. Ancak karar verme ekonomide belirli bir role sahip KOBİ'ler için de önemli bir unsurdur. Daha önce yapılmış araştırmalarda büyük ve

¹²⁰ S. Yüksel Kaygusuz, Yönetim Muhasebesinin Performans Yönetimi Fonksiyonunda Geldiği Son Nokta: Balanced Scorecard (Ölçüm Kartı Tekniği), "İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 2005, Cilt:7, Sayı:1,81-103, s.83-84

¹²¹ Rahmi, Yücela vd., İleri Yönetim Muhasebesi Uygulamalarının Rekabet Stratejileri ve Performans Üzerindeki Etkisi, Business and Economics Research Journal, 2015, Cilt:6, Sayı:4,179-201, s.199

küçük işletmelerin yönetim şekilleri arasındaki farklılıklara ve küçük işletmelerin karar verme aşamasında peşin hükümlü bir tavırdaki oldukları gözlemlenmiştir. Alışagelmiş muhasebe sistemleri parasal olayların raporlanması ve analizi için oluşturulduğundan, karar verme sürecinde yönetimin ihtiyaç duyduğu verileri sunamamaktadır. Bununla birlikte rakamsal veriler ve istenilen bu verilerin içeriğinde de değişiklikler meydana gelmiştir. Yönetim muhasebesi firmalarda strateji planlaması ve yürütülmesi, firma yönetiminde kullanılan parasal verilerin belirtilmesi, ölçme ve toplanmasının yapılması yani karar verme sürecinde işletmenin gereksinim duyduğu verilerin sunulmasıyla yükümlüdür. Yönetim muhasebesi genel olarak işletmenin iç işlerine dönük olması sebebiyle geleneksel standartlarla kısıtlanma zorunluluğu bulunmamaktadır. KOBİ'lerde maliyet konusunda detay göz ardı edilip, genel toplama göre karar verme ve uygulama görülmektedir. Sebebinin ise ayrıntıdan çok sonuç odaklılık olduğu ve bunun firmaların genelinde üretimle ilgili organizasyon ve değerlendirmelere yeterli önem verilmemesinin bir sonucu olduğu belirlenmiştir.¹²²

Karar verme sürecinde yönetime katkı sağlayan karar destek sistemleri, "İşletme Planlama Modelleri" olarak tanımlanmaktadır. Planlama modellerinin organizasyon ve yürütülmesinde muhasebe uygulamaları ihtiyaç duyulan bilgileri sağlamaktadır. Bununla birlikte muhasebe uygulamaları işletme planlama ve sonuçlarının analizi sürecinde ihtiyaç duyulan bilgileri sunmaktadır. Karar verme sürecine katkı sağlayan muhasebe uygulamalarının dört faktörü bulunmaktadır; Planlama ve Bütçeleme İçin Veri Sağlayacak Veri Tabanı: İşletmenin iç ve dış verilerinden meydana gelmektedir. İşletmenin dışında kalan bilgiler; tarihsel, sosyal, kültürel, ekonomik ve yasal prosedürlerden oluşan bilgiler, teknolojik ve endüstriyel yönelimler ve piyasa kriterlerinden meydana gelmektedir. İç yapı ile ilgili bilgiler geçmiş dönemlere ait muhasebe kayıtları, satışlar, piyasa payı, yatırımların getirileri faktörlerinin zamanla oluşan yönelimlerini tespit etmek için kullanılmaktadır. İşletme Planlama Modelleri: İşletmenin geleceğe yönelik hedeflerine ulaşmasına yardımcı olan modeldir.

Stratejik Planlama Değerlendirme Sistemi: Söz konusu planlama aşamasının kendini düzenlemesi ve geri dönüşe ihtiyaç duyarak işleyişi değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır.¹²³

Yönetim muhasebesinin amaçları;

¹²² Emin Yürekli, KOBİ'lerde Yönetim Ve Maliyet Muhasebesinin Stratejik Karar Alma Üzerine Etkisi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2017, Sayı:73, 137-168, s.144-145

¹²³ Ali, Alağöz vd., Muhasebe Bilgi Sistemi ve Karar Destek Sistemleri İlişkisinin Yönetimsel Karar Alma Faaliyetlerine Etkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya, 2013, Sayı 30, 27-40, s.37

- Karar verme, planlama ve karar verme sürecinde verimlilik için veri sağlama ve etkin planlama aşaması
- Yönetimi organizasyon uygulamaları ile ilgili harekete geçirmek ve sürecin kontrolünün sağlanması
- Yönetim ve ilgili birimlerin işletmenin amaçlarına yönelik motivasyonun sağlanması
- Uygulamaların, ilgili kişi, birim ve yöneticilerin çalışmalarını analiz etmek
- Faaliyetleri yürütmektir.¹²⁴

3.2. KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE YÖNETİM MUHASEBESİNİN REKABETE ETKİLERİ

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler büyük işletmelere göre işletme içi bilgi akışı sağlanması, esnekliğe sahip olma ve konsantrasyon bakımından avantajlı olmalarının yanında satış stratejileri, araştırma-geliştirme, hizmet ve üretim hususlarında kolay karar alma ve etkili uygulama sürecini daha rahat geçirebilmektedirler. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde karar alma ve hayata geçirme süreci yeterince devinim halindedir. Aynı zamanda stratejik kararlar alma KOBİ'ler için büyük ölçüde öneme sahiptir. Stratejik karar alma hususunda stratejik planlama yapmak büyük bir yer tutmaktadır. İşletmenin yaşam süresini arttırması ve büyümeyi amaçlaması sebebi ile stratejik planlama konusunun KOBİ'ler tarafından benimsenmesi gerekmektedir. Yönetim muhasebesi bu bağlamda önemli bir unsurdur. Geçmişte kabul maliyet ve yönetim muhasebesi uygulamaları finansal raporlama ve gereken stok değerlendirmeleri için oluşturulduğundan yönetsel karar verme sürecinde istenilen veriler tam olarak ortaya konulamamaktadır. Bunun yanında karar verme aşamasında yararlanılacak rakamsal verilere ihtiyaç duyulduğu gibi gereken verilen içeriğinde de önemli ölçüde değişiklik meydana gelmiştir. Yönetim muhasebesi işletme politikalarının ve faaliyet planlamasının yapılması ve uygulanması işletmenin yönetsel alanında yararlanılan finansal verilerin tanımlanmasının ve ölçümünün yapılması, düzenlenmesi yani stratejik karar verme açısından gerekli olan verilerin oluşturulmasından ve işletme kaynaklarından elverişli şekilde yararlanılmasından sorumlu bir birimdir. Çoğunlukla işletmenin iç işlerine yönelik olması sebebiyle geleneksel disiplinlerle sınırlandırılmamaktadır. Yönetim muhasebesi uygulamalarında durumsallık söz konusudur.¹²⁵

Doğru yararlı ve eksiksiz veri akışı sürdürülebilirlik ve rekabet açısından KOBİ'ler için en az sermaye ve elde edilen kar kadar büyük önem taşımaktadır.

¹²⁴ Emin Yürekli, KOBİ'lerde Yönetim Ve Maliyet Muhasebesinin Stratejik Karar Alma Üzerine Etkisi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2017,Sayı:73,137-168, s.140.

¹²⁵ Emin Yürekli, KOBİ'lerde Yönetim Ve Maliyet Muhasebesinin Stratejik Karar Alma Üzerine Etkisi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2017,Sayı:73,137-168, s.144-145

İşletmede karar verme aşamasında yarar sağlaması sebebiyle doğru veri değerli hale gelmektedir. Hatalı, eksik, yanlış ve şeffaf olmayan bilgi olası yanlış kararların alınıp, uygulanmasına ve belirsizliğe neden olmaktadır. İşletme uygulamaları konusunda ilgili birimlere veriler sunan yönetim muhasebesi işletmenin amaçlarını gerçekleştirdikleri esnada vereceği kararların da temelini hazırlamaktadır. Günümüz yönetim muhasebesi uygulamalarında somut olarak mevcut olanlardan çok veri temelli entelektüel kavramların ölçülmesi ve raporlamasının yapılması söz konusudur. Bilgi ihtiyacını karşılamaya yönelik bütün faaliyetlere açık olan yönetim muhasebesi belirli bir prensip ile sınırlandırılmamaktadır. Böylece inovatif özelliğe de sahip olan yönetim muhasebesi karar verme aşamasında temin edilen veri ve veri temin etme araç ve yöntemler sağlamaktadır.¹²⁶

¹²⁶ Cengiz Toraman vd., İşletmelerde İnovasyon Sürecinde Entelektüel Sermaye Ve Yönetim Muhasebesi Kapsamında Değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi ,Afyon, 2009, Cilt:11,Sayı:1,91-120, s109-110--111

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSTANBUL AVRUPA YAKASI BÖLGESİNDE ARAŞTIRMA

4.1.UYGULAMA(İSTANBUL AVRUPA YAKASI ÖRNEĞİ)

4.1.1.Araştırmanın Örneklemi ve Ana Kitle

Araştırmada KOBİ özelliği taşıyan işletmelerin yönetim muhasebesini kullanma düzeyleri ve rekabet gücü arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. İstanbul ilinin Avrupa Yakası bölgesinde çeşitli semtlerde faaliyet gösteren işletme sahipleri, yönetici ve personelin yönetim muhasebesi uygulamalarını uygulama düzeyleri ve rekabet gücüne nasıl yansıdığını değerlendirmeye çalışan anket aracılığıyla veri toplama yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın İstanbul'un Avrupa Yakası bölgesini en iyi şekilde temsil etmesi açısından çeşitli birçok semtte KOBİ özelliği taşıyan işletmede ulaşılabilecek maksimum sayıda işletmeye uygulanmıştır.

Araştırmanın ana kitesini oluşturan işletmelerin demografik özellikleri ve kurumsal yapıları Tablo 12'de verilmiştir.

4.1.2.Soru Formu ve Uygulanması

Araştırmada yararlanılan soru formunun örneği EK-A, EK-B ve EK-C'de verilmiştir. Anket uygulaması 15.03.2019 – 20.04.2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Ankette likert ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılara 7 adet demografik ve kurumsal özelliklerini belirleyici çoktan seçmeli şıklı sorular yöneltilmiştir.

Yönetim muhasebesi uygulanma düzeyini detaylı olarak belirtebilecekleri ve yönetim muhasebesinin alt faktörlerinin de bulunduğu 1 ile 5 arası derecelendirilmiş 1 adet soru bulunmaktadır. Rekabet gücünün boyutunu belirleyici ve mevcut durumun tespiti için 1 adet soru bulunmaktadır. 1986 yılındaki çalışmalarında Chenhall ve Moris, 2000 yılındaki çalışmalarında Bouwens ve Abernethy, 2005 yılındaki çalışmasında Agbejula ve 2011 yılındaki çalışmasında Ismail ve Isa 'nın kullandığı soruların uyarlanması ve Türkçeye çevrilmesiyle çalışmada yönetim muhasebesi değişkenini ölçmek için kullanılmıştır. Rekabet değişkenini ölçmek amacıyla kullanılan ölçek 2006 yılında Jansen ve arkadaşlarının ve 2007 yılında Widener'in çalışmalarında kullandığı sorulardan biri çalışmaya uyarlanarak kullanılmıştır.

Anket uygulaması anket formunun elektronik posta yoluyla gönderilmesi ve yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze 28 adet işletme ile anket yapılmıştır. Elektronik posta yoluyla gönderilen 98 anketin 12's geçersiz olmuş, 14 işletmeden ise yanıt alınamamıştır. İşletmelerin ilgili birimlerinde çalışan personel yönetici ya da sahiplerine uygulanmıştır.

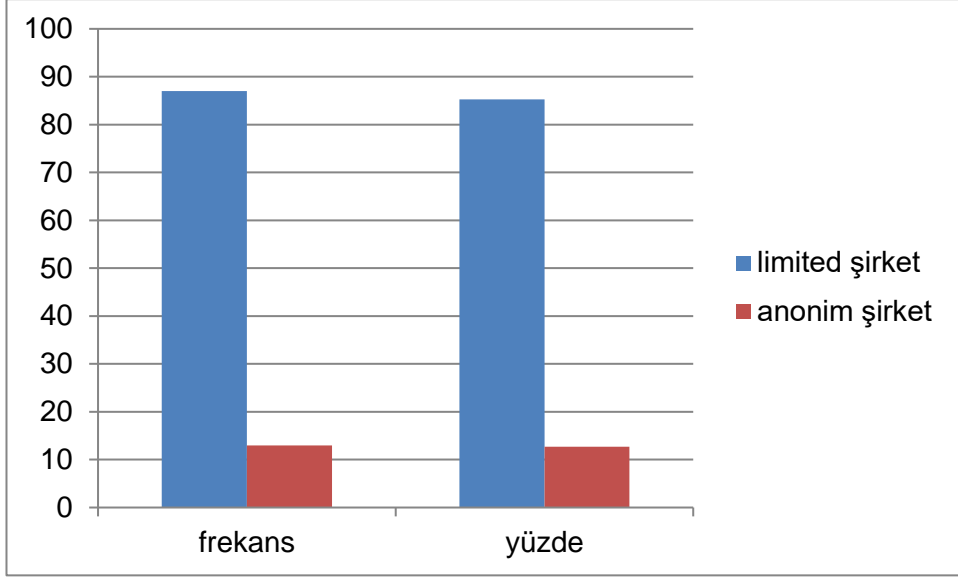
4.1.3.Örnekleme Ait Demografik ve Kurumsal Özellikler

Tablo 12'de yapılan anket çalışmasına katılan 100 kişinin demografik ve kurumsal dağılımları frekans ve yüzde olarak spss programı ile analiz edilmiştir. Anket formu şıklarında şahıs işletmesi yer almasına rağmen şahıs işletmelerine anket uygulaması yapılmamıştır. Kolektif şirket seçeneğinin hiç işaretlenmemiş olması ile birlikte örneklem muhatabının limited ve kolektif şirketler olduğu görülmektedir. Formda 18-25 yaş seçeneği işaretlenmediğinden katılımcıların yaşlarının 18 yaş üstü olduğu da görülmektedir.

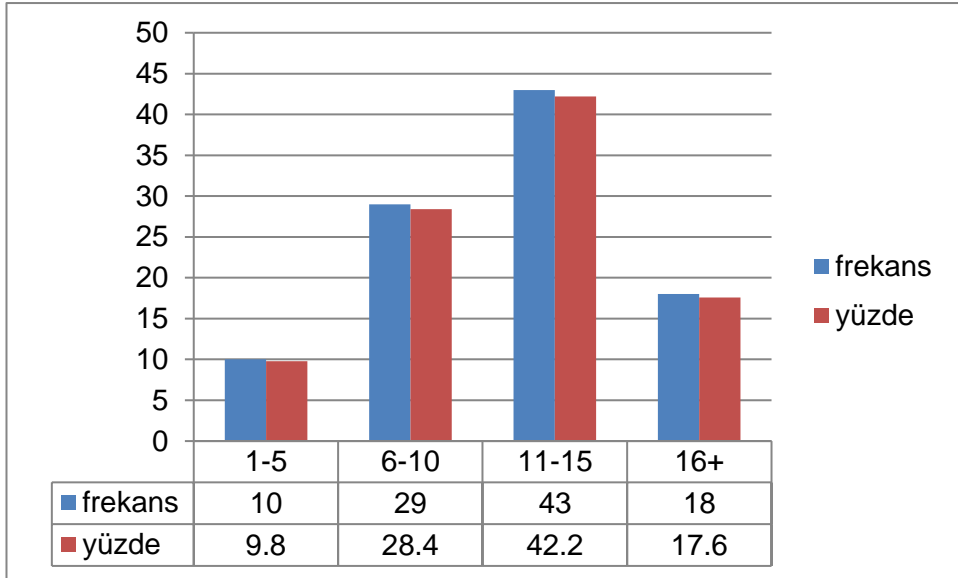
Tablo 12:Katılımcıların demografik ve kurumsal dağılımları

ÖZELLİKLER	KATEGORİLER	FREKANS	YÜZDE (%)
İşletme Yapısı	Limited Şirket	87	85,3
	Anonim Şirket	13	12,7
İşletme Yaşı	1-5- Yıl Arası	10	9,8
	6-10 Yıl Arası	29	28,4
	11-15 Yıl Arası	43	42,2
	16 Yıl ve Üzeri	18	17,6
Cinsiyet	Kadın	87	12,7
	Erkek	13	85,3
Personel Sayısı	10-50 Küçük İşletme	84	82,4
	50-250 Orta İşletme	16	15,7
Eğitim Durumu	İlkokul	19	18,6
	Ortaokul	6	5,9
	Lise	49	48
	Lisans	25	24,5
	Lisansüstü	1	1
Yaş	20-33	2	2
	34-41	23	22,5
	42-49	55	53,9
	50 ve Üzeri	20	19,6
Faaliyet Konusu	Otomotiv	8	7,8
	Plastik ve Kauçuk	2	2
	Tekstil ve Deri	12	11,8
	Teknoloji ve Bilişim	5	4,9
	Hizmet/Sunum İşletmeciliği	34	33,3
	Gıda İmalat Mamulleri	6	5,9
	Kimyasallar-Boya-Temizlik Maddeleri	2	2
	Makine ve Makine Ekipmanları	4	3,9
	Metal ve Metal İşleme	1	1
	Ambalaj-Kağıt-Baskı ve Kırtasiye	5	4,9
	Çimento	4	3,9
	Demir-Çelik	7	6,9
	Elektrik ve Elektronik	5	4,9
	Toptan Gıda	5	4,9

Şekil 2: Ankete katılan işletmelerin hukuki yapısı

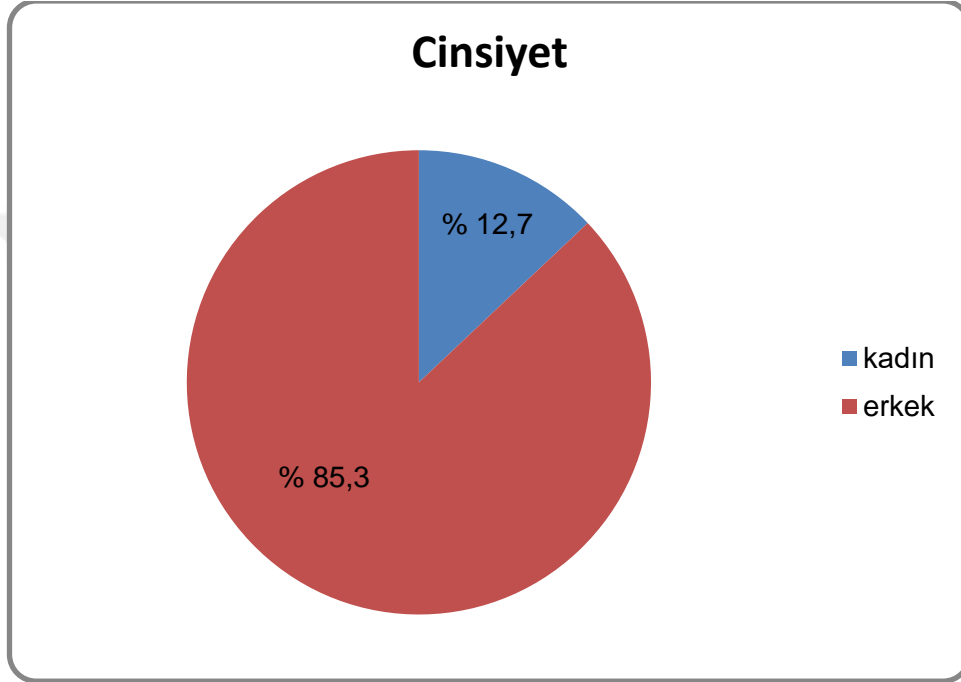
Belirlenen analiz sonuçlarına dayanarak yapılan grafikte ankete katılmış olan 100 işletmenin 87'si (%85,3) limited şirket, 13'ünün (%12,7) anonim şirket olduğu görülmektedir. Limited şirket fazlalığı KOBİ bazında ele alındığında az sermaye ile kurulabilmesi girişimciye kolaylık sağlaması açısından tercih edilmektedir.

Şekil 3: Ankete katılan işletmelerin faaliyet yılları

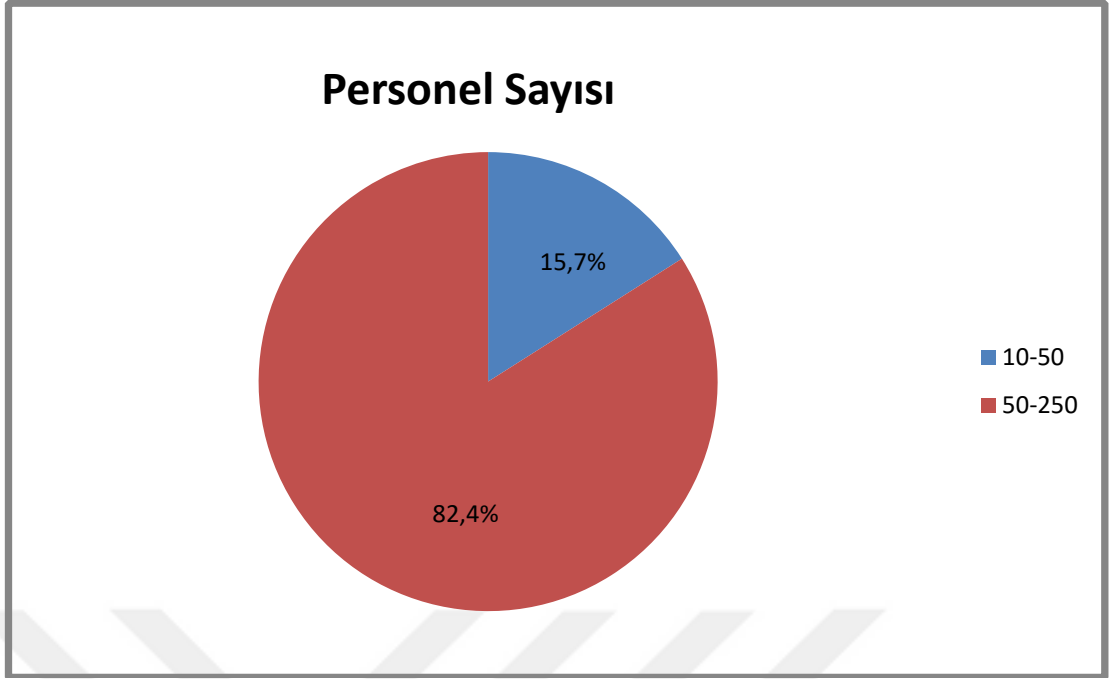
Şekil 3'e bakıldığında ankete katılan 100 işletmenin sırasıyla faaliyet yılları yüzde ve frekans sayıları grafikte verilmiştir. Bu işletmelerin %9,8'i 1-5 yıl arası, %28,4'ü 1-6 yıl arası, %42,2'si 11-15 yıl arası ve %17,6'sı 16 yıl ve üzeri faaliyet

gösteren işletmelerdir. En düşük orana sahip 1-5 yıl arası faaliyet gösteren işletmeler yeni girişimlerin azlığını ve gelişmekte olduklarına göstermektedir. 16 yıl ve üzeri faaliyet gösteren işletmelere bakıldığında bu firmaların KOBİ özelliğini korumaları ve büyüyememeleri teknolojik ve muhasebeden insan kaynaklarına personelden organizasyona kadar gelişen yenilikleri yeteri kadar takip edememeleri ve standardı korudukları fikrini oluşturmaktadırlar.

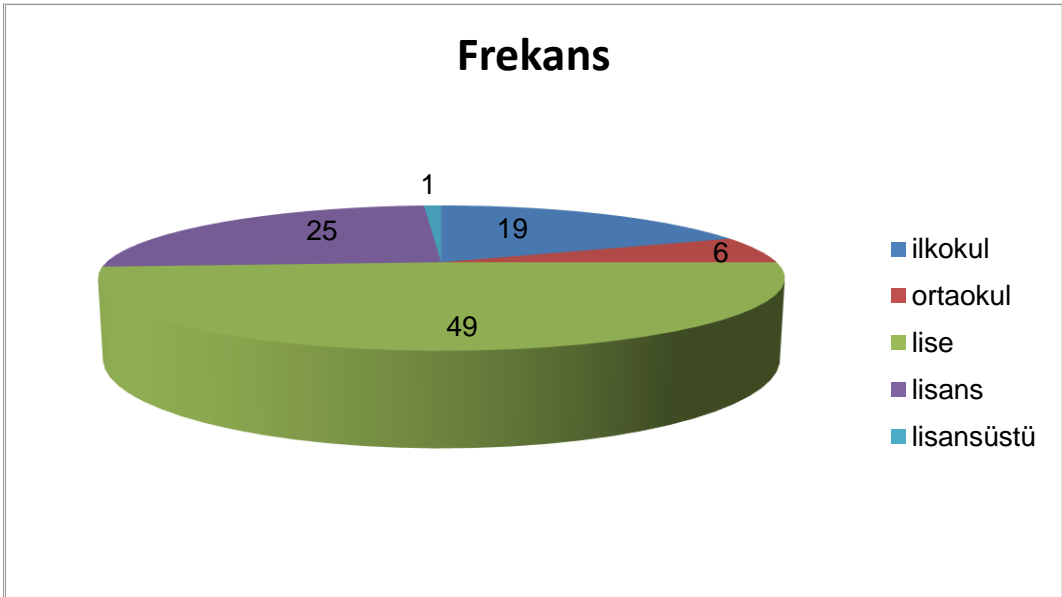
Şekil 4:Ankete katılan katılımcıların cinsiyetleri

Yapılan analiz sonucunda belirlenen verilere göre oluşturulan grafikte ankete katılan 100 kişinin %85,3ü erkek ve %12,7'si kadındır. Katılımcıların bir kısmının yönetici bir kısmının işletme bünyesinde çalışan personel olduğu göz önünde bulundurularak erkek oranının daha fazla oluşu özellikle toplumsal algı olarak erkek girişimcinin ve yöneticilerin erkek ağırlıklı olması ve kadın girişimcilerin yeteri kadar aktif rol almaması olarak değerlendirilmektedir.

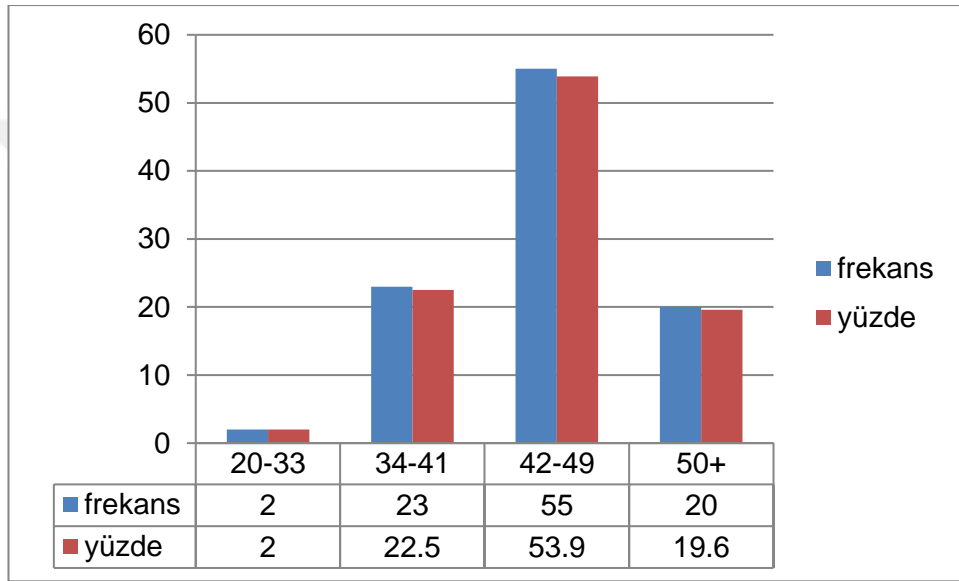
Şekil 5:Ankete katılan işletmelerin personel sayısı

Yapılan analiz sonuçlarına göre oluşturulan grafikte ankete katılan 100 işletmenin 16'sının (%15,7) personel sayısı 10-50 arasındadır ve küçük ölçekte işletme özelliği taşımaktadır. İşletmelerin 84'ü (%82,4) personel sayısı 50-250 arasındadır ve orta ölçekte işletme özelliği taşımaktadır.

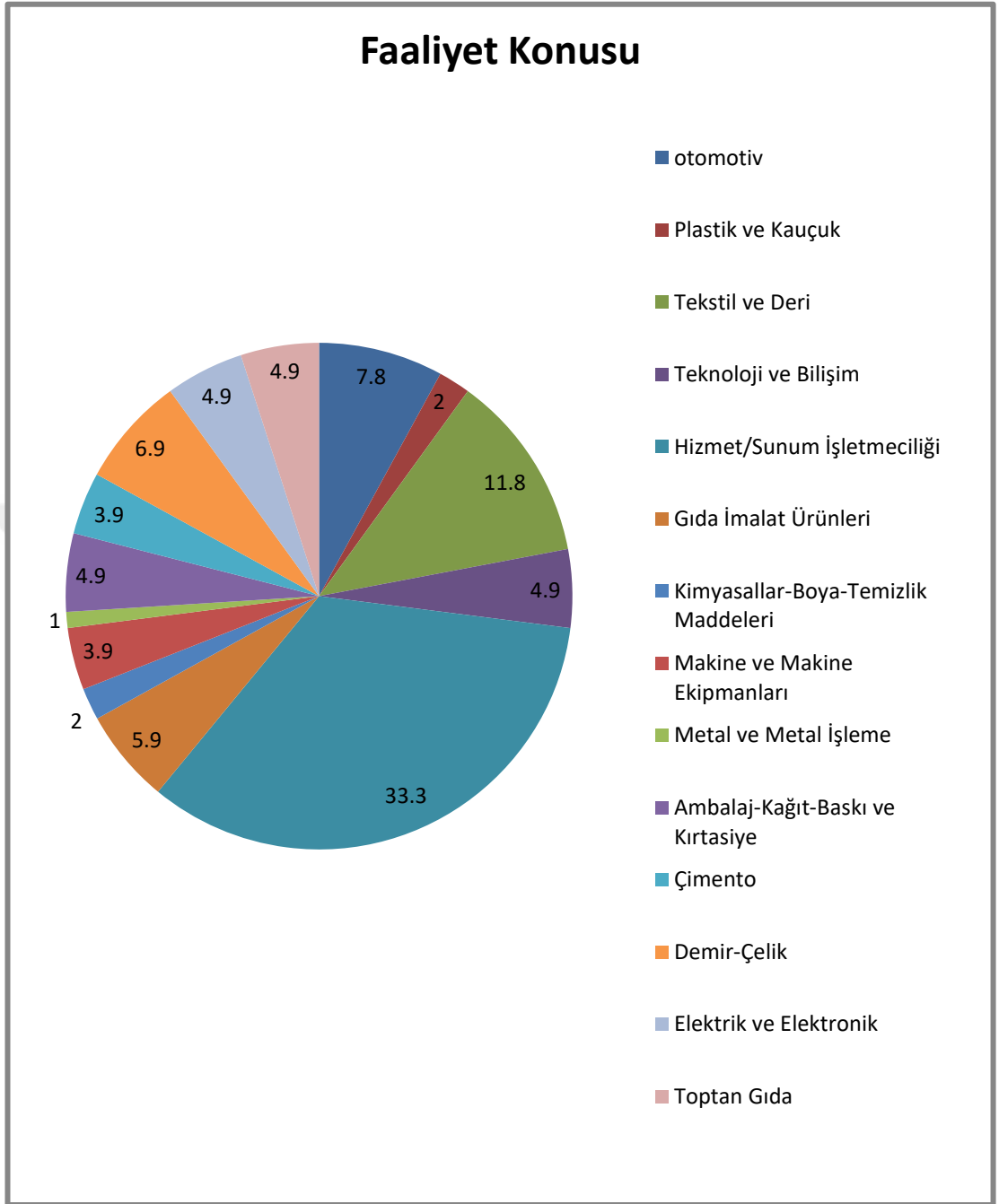
Şekil 6:Ankete katılan katılımcıların eğitim durumları

Yapılan analiz sonuçlarına dayanarak yapılan grafikte ankete katılmış olan 100 katılımcının eğitim durumları 19'u (%18,6) ilkokul, 6'sı (%5,9) ortaokul, 49'u (%48) lise, 25'i (%24,5) lisans ve 1'i (%1) lisansüstü olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda eğitim düzeyinin girişimleri ve KOBİ özelliği taşıyan işletme sahibi ya da personeli olmak üzerinde etkisi olmadığı görülmektedir. Ancak sektörel eğitim ve donanımına sahip olan personel, yönetici ya da işletme sahipleri KOBİ girişimlerinin daha bilinçli olması, etkin büyüme ve işletmenin rekabet gücünü artırıcı bilinçli kararlar almasını pozitif yönde etkileyecektir.

Şekil 7: Ankete katılan katılımcıların yaşları

Yapılan analiz sonucu oluşturulan grafiğe bakıldığında ankete katılan katılımcıların %2'si 20-33 yaş aralığında, %22,5'i 34-41 yaş aralığında, %53,9'u 42-49 yaş aralığında ve %19,6'sı 50 yaş ve üzerini oluşturmaktadır. Ankete katılan işletme personel, yönetici ya da sahiplerinin yaş aralığına bakıldığında genç nüfusun aktif olmadığı görülmektedir. Eğitim süreci, sermayeye ulaşma güçlüğü iş hayatına adaptasyon süreci gibi bir takım faktörler sebebiyle genç nüfus girişim yapma konusunda çekimser kalmaktadır. 42-49 yaş aralığının yüksek çıkması belirli donanım ve tecrübe elde edilip gerekli maddi ve manevi kaynaklar ve asgari şartlar oluşturulduktan sonra işletme sahibi olunduğu ve bu aşamalardan sonra personel olarak da aktif rol oynandığı görülmektedir. Ayrıca belirli bir sektörde uzun yıllar boyunca faaliyet gösterip KOBİ'nin büyüme gözlenmese de bulunduğu yeri koruması ve yerini sağlamlaştırması da bu unsurlardan biri olmaktadır.

Şekil 8:Ankete katılan işletmelerin faaliyet alanları

Ankete katılmış olan işletmelerin yapılan analiz sonucu oluşturulan grafikte faaliyet alanları ve dağılım yüzdeleri görülmektedir. Katılan 100 işletmenin 8'i (%7,8) otomotiv sektörü, 2'sini (%2) plastik ve kauçuk sektörü, 12'sini (%11,8) tekstil ve deri sektörü, 5'ini (%4,9) teknoloji ve bilişim sektörü, 34'ünü (%33,3) hizmet/sunum işletmeciliği, 6'sını (%5,9) gıda imalat mamülleri sektörü,2'sini (%2)kimyasallar-boya-temizlik maddeleri sektörü,4'ünü (%3,9) makine ve makine ekipmanları sektörü, 1'ini (%1) metal ve metal işleme sektörü, 5'ini (%4,9) ambalaj-kağıt-baskı ve kırtasiye sektörü, 4'ünü (%3,9) çimento sektörü, 7'sini (%6,9) demir-çelik

sektörü,5'ini (%4,9) elektrik ve elektronik sektörü, 5'ini (%4,9) toptan gıda sektörü oluşturmaktadır.

4.1.4.İstatistik Analizler ve Bulgular

İstatistik analizler olarak araştırmada korelasyon analizi, faktör analizi, güvenilirlik analizi, regresyon analizi ve ANOVA analizi kullanılmıştır. Analizler ve sonuçları ayrıntılı olarak bu bölümde verilmiştir.

4.1.4.1.Ölçeklere Yapılan KMO Testi Sonuçları

Faktör analizi öncesinde, ölçek ve değişken yapılarının faktör analizine uygunluğunu ölçmek amacıyla KMO(Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett testi uygulanmaktadır. Kaiser-Meyer-Olkin, veriler arası korelasyonun faktör analizine uygunluğunu ve araştırma değişkenlerinin faktör oluşturma noktasında uygunluk düzeyini ölçmektedir.¹²⁷KMO katsayısı 0 - 1 arasında değişim göstermektedir. 0 katsayısı, analizin uygun olmadığını belirtmektedir. 0,5- 0,7 arası katsayılar düşük olduğu, 0,7 - 0,8 arası katsayılar iyi olduğu, 0,8 - 0,9 arası katsayılar çok iyi olduğu, 0,9 ve üzerindeki katsayıların ise mükemmel olduğu anlamını taşımaktadır.¹²⁸

Tablo 13:Yönetim Muhasebesi Ölçeğinin KMO Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü		0,783
Barlet Testi	Chi-Square	907,769
	Df	190
	P	,000

Tablo 13'e bakıldığında KMO testi 0,783 olarak hesaplanmıştır. KMO testinin 60'dan büyük olması ($0,783 > 0,60$) faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca Barlett testi p değer 0,05'den küçük olduğundan temel bileşenler testi yapılabilir.

¹²⁷ Şener Büyüköztürk, Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, 25.Baskı,Ankara,2019, s. 136.

¹²⁸ Emine, Sadıç, Sanal Kaytarma Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişki: Üniversite Çalışanları Üzerinde Bir Uygulama, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Bilecik, 2019,s.100(**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

Tablo 14: Rekabet Gücü Ölçeğinin KMO Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterlilik Ölçümü		0,685
Barlett Testi	Chi- Square	122,863
	Df	15
	P	,000

Tablo 14'e bakıldığında KMO testi 0,685 olarak hesaplanmıştır. KMO testinin 60'dan büyük olması ($0,685 > 0,60$) faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca Barlett testi p değeri 0,05'den küçük olduğundan temel bileşenler testi yapılabilir.

Tablo 15: Yönetim Muhasebesi Faktörünün Varyans Oranları

Faktörler	Özdeğer	Varyans Oranı (%)	Toplam Varyans Oranı (%)
Faktör 1: Planlama ve Uygulama	6,217	31,084	31,084
Faktör 2: Maliyet Yönetimi	2,517	12,586	43,67
Faktör 3: Performans Ölçme ve Değerlendirme	1,798	8,992	52,662

Tablo 15'de sırasıyla faktör 1 planlama ve uygulama faktörünün öz değeri 6,217 varyans oranı %31,084, faktör 2: maliyet yönetimi faktörünün öz değeri 2,517 varyans oranı %12,586 ve faktör 3: performans ölçme ve değerlendirme faktörünün öz değeri 1,798 varyans oranı %8,992 olduğu görülmektedir. Faktörlerin toplam varyans oranı %52,662'dir. Bu bağlamda bakıldığında faktör 1 diğer iki faktöre göre daha yüksek öz değere sahipken faktör 2 ve faktör 3'ün öz değerleri arasında büyük bir fark görülmemektedir. Bu durumda 3 faktöre sahip olan bu örneklemin tek bir olguyu ölçtüğü görülmektedir.

4.1.4.2.Yönetim muhasebesi Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları

Faktör analizi aynı içerik ya da özellikte ölçüm yapan değişkenleri bir araya getirerek sayıca az faktörle açıklamayı hedefleyen bir analiz yöntemidir. Faktör analizi yer alan faktörlerin bir değişken üzerine ortak varyansın veya ortak faktör varyansın en çok olmasını hedeflemektedir.¹²⁹

Tablo 16: Yönetim Muhasebesi Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları

Faktör Soruları ve Grupları	Faktör Yükleri		
	1	2	3
Faktör 1: Planlama ve Uygulama			
Esnek Bütçeleme	0,711		
Sıfır Tabanlı Bütçeleme	0,321		
Nakit Bütçeleme	0,581		
Faaliyet Tabanlı Bütçeleme	0,777		
Hedef Maliyetleme	0,533		
Faaliyet Tabanlı Maliyetleme	0,740		
Geleneksel Maliyet Teknikleri	0,472		
Baş a Baş Noktası Analizi	0,767		
Satış Analizi	0,853		
Kıyaslama	0,405		
Faktör 2:Maliyet Yönetimi			
Artan Bütçeleme		0,379	
Ürün Yaşam Boyu Maliyetleme		0,732	
Müşteri Kar Analizi		0,668	
Hissedar Değer Analizi		0,769	
Faktör 3: Performans Ölçme ve Değerlendirme			
Yöneylem Analizi			0,702
Oran Analizi			0,601
Departman Verimlilik Analizi			0,739
Veri Zarflama Analizi			0,648

Yaptığımız faktör analizi sonucu yönetim muhasebesinin 3 alt değişkenden oluştuğu görülmüştür. Bunlar sırasıyla planlama ve uygulama, maliyet yönetimi ve performans ölçme ve değerlendirme şeklindedir. Bu aşamada faktör analizi tamamlanmıştır. Rekabet gücü ölçeğinin sorusu tek boyutlu olduğu için 1 faktör

¹²⁹ Şener BÜYÜKÖZTÜRK, Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, 25.Baskı, Ankara, 2019, s.133.

olarak varsayılmıştır. Faktör analizi sonucunda faktör yükü 0,500'ün altında olan maddeler analizden çıkarılmıştır.

Tablo 16'da faktör 1 (planlama ve uygulama) içerisinde yer alan "satış analizi" seçeneğinin faktör yükü 0,853'tür ve en yüksek faktör yüküne sahiptir. Aynı faktörde bulunan "sıfır tabanlı bütçeleme" seçeneğinin faktör yükü 0,325'tir ve en düşük faktör yüküne sahiptir. Faktör 2 (maliyet yönetimi) içerisinde yer alan "hissedar değer analizi" seçeneğinin faktör yükü 0,769'dur ve en yüksek faktör yüküne sahiptir. Aynı faktörde bulunan "artan bütçeleme" seçeneğinin faktör yükü 0,379'dur ve en düşük faktör yüküne sahiptir. Faktör 3 (performans ölçme ve değerlendirme) içerisinde yer alan "departman verimlilik analizi" seçeneğinin faktörü 0,739'dur ve en yüksek faktör yüküne sahiptir. Aynı faktörde bulunan "oran analizi" seçeneğinin faktör yükü 0,601'dir ve en düşük faktör yüküne sahiptir.

4.1.4.3. Değişkenlere Ait Güvenirlik Analizi

Güvenirlik analizi örneklemden seçeneklere verilen yanıtların kendi arasında tutarlı olup olmadığı ölçmektedir. Analiz örneklemin ölçüm yaptığı niteliğin doğruluk derecesini belirtmektedir. Analizde hesaplanan korelasyon katsayısı (r) analiz rakamlarına yönelik kişiler arasındaki farkların gerçekliğinin yorumlamasında kullanılmaktadır. Cronbach alpha katsayısı şıkların doğru-yanlış biçiminde seçeneklendirilmediği takdirde kullanılmaktadır. Puanlandırma sistemi kullanıldığında (1-3,1-5) maddeler arasındaki tutarlılığın yorumlanması amacıyla kullanılmaktadır. Örneklemden bulunan k maddelerinin varyanslarının toplam oranının genel varyansa oranı yoluyla ortaya çıkan değişimi gösteren bir yöntem olarak tanımlanabilir. Gerçekleştirilen güvenilirlik analizi sonrasında faktörler arasındaki bağıntının doğruluğunun tespiti için korelasyon analizi yapılmıştır. Çalışmanın korelasyon analizi sonuçları Tablo 17'de belirtilmiştir.

Tablo 17: Değişkenlere Ait Güvenirlik Analizi

Faktör	Cronbach Alpha Katsayısı (Cr. α)
Planlama ve Uygulama	0,769
Maliyet Yönetimi	0,745
Performans Ölçme ve Değerlendirme	0,704
Rekabet Gücü	0,760

Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda elde edilen Cronbach Alpha katsayısı araştırma değişkenlerinin güvenilir olduğunu göstermektedir. Planlama ve uygulama değişkenine ait güvenilirlik katsayısı (Cr. Alfa: 0,769) en yüksek düzeyde bulunmuştur. En düşük güvenilirlik katsayısı ise performans ölçme ve değerlendirme faktörüne aittir (Cr. Alpha:0,704). Diğer faktörlerin güvenilirlik katsayısı da yeterli düzeyde görülmektedir(Cr. Alfa: 0,745; Cr. Alfa: 0,760). Elde edilen bulgular referans alt değer olan 0,50'nin üzerinde olduğu için güvenilirlik yeterli düzeydedir.

4.1.4.4.Korelasyon Analizi Sonuçları

Tablo 18:Korelasyon Analizi Sonuçları

	AO	SS	Rekabet Gücü	Planlama ve Uygulama	Performans Ölçme ve Değerlendirme	Maliyet Yönetimi
Rekabet Gücü	4,22	0,6158	1			
Planlama ve Uygulama	2,0517	0,7296	0,249**	1		
Performans Ölçme ve Değerlendirme	1,7118	0,6223	0,157***	0,745*	1	
Maliyet Yönetimi	2,106	0,6428	0,163***	0,737*	0,681*	1

AO: Aritmetik Ortalama SS: Standart Sapma

*p<0,01; **p<0,05; ***p<0,10

Değişkenlerin birbirleri ile ilişkilerinin incelenerek ölçümüne, dağılım niteliklerine değişkenler arası ilişkinin doğrusallığına değişken miktarı ve kontrol koşullarına göre farklı istatistik yöntemler kullanılarak yapılan analizdir. Amacı iki değişkenin birbirleri ya da birçok değişken ile aralarındaki ilişki ölçüsünü belirlemektir. *"Korelasyon Katsayısı, iki değişkenin de sürekli olmasını ve değişkenlerin birlikte (ikili olarak) normal dağılım göstermesini gerektirmektedir."*¹³⁰

Yapılan korelasyon analizi sonucunda planlama ve uygulama faktörü ile rekabet gücü arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (r:0,249; p< 0,05).Bu bağlamda planlama ve uygulama düzeyi değiştikçe rekabet gücü de değişim göstermektedir. Performans ölçme ve değerlendirme faktörüne de bakıldığında rekabet gücü ile arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki görülmektedir (r:0,157; p<0,10). Ayrıca performans ölçme ve değerlendirme faktörü ve planlama ve

¹³⁰ Şener Büyüköztürk, Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı , 25.Baskı, Ankara, 2019, s. 31

uygulama faktörü arasında da anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmaktadır ($r:0,745$; $p<0,01$). Bu bağlamda performans ölçme ve değerlendirme faktörünün düzeyindeki değişim rekabet gücünde de planlama ve uygulama faktöründe de değişime neden olmaktadır. Maliyet yönetimi faktörüne bakıldığı zaman rekabet gücü, planlama ve uygulama ve performans ölçme ve değerlendirme faktörleri ile arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki bulunmuştur ($r:0,163$; $p<0,10$), ($r:0,737$; $p<0,01$), ($r:0,681$; $p<0,01$). Bu bağlamda maliyet yönetimi faktöründe meydana gelecek değişim rekabet gücü, planlama ve uygulama ve performans ölçme ve değerlendirme faktörlerini de etkilemektedir.

4.1.5.Araştırma Hipotezlerinin Test Edilmesi ve Bulgular

Araştırmada önceki bölümlerde belirtilen araştırma soruları ve gerçekleştirilen literatür taraması bağlamında hipotezler oluşturulmuştur. İlk 3 hipotez araştırma modeline dair temel hipotezlerdir.

H1: Yönetim muhasebesinin planlama ve uygulama boyutu, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir.

H2: Yönetim muhasebesinin maliyet yönetimi alt boyutu, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir.

H3: Yönetim muhasebesinin performans ölçme ve değerlendirme alt değişkeni, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir.

Geri kalan hipotezler ise araştırmanın bilimsel derinliğini arttırmak, mevcut bulguları ve değerlendirmelere yeni ve destekleyici sonuçlar elde etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda gerçekleştirilen ANOVA (Analysis of Variance) analizi ile belirtilen demografik ve kurumsal özelliklere ait kategorik yapıların araştırma değişkenleri ile olan ilgileri belirlenmiştir. Bu anlamda ANOVA gerçekleştirilerek test edilen hipotezler aşağıdaki gibidir.

H4: İşletmelerin hukuki yapısına göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

H4a: Hukuki yapıya göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

H4b: Hukuki yapıya göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

H4c: Hukuki yapı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

H4d: İşletmelerin hukuki yapısına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

H5: İşletmelerin yaşına göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

H5a: İşletme yaşına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

H5b: İşletme yaşına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

H5c: İşletme yaşı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

H5d: İşletme yaşına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

H6: Katılımcıların cinsiyetine göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

H6a: Cinsiyete göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

H6b: Cinsiyete göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

H6c: Cinsiyet bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

H6d: Cinsiyete göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

H7: Personel sayısı yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

H7a: Personel sayısına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

H7b: Personel sayısına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

H7c: Personel sayısı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

H7d: Personel sayısına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

H8: Katılımcıların eğitim düzeyi yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

H8a: Katılımcıların eğitim düzeyine göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

H8b: Katılımcıların eğitim düzeyine göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

H8c: Katılımcıların eğitim düzeyi bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

H8d: Katılımcıların eğitim düzeyine göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

H9: Katılımcıların yaşları yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

H9a: Katılımcıların yaşlarına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

H9b: Katılımcıların yaşlarına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

H9c: Katılımcıların yaşları bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

H9d: Katılımcıların yaşlarına göre işletmelerin rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

H10: Sektörlere göre değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

H10a: Sektörlere göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

H10b: Sektörlere göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

H10c: Sektör bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

H10d: Sektöre göre işletmelerin rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

Hipotezler ile irdelenen araştırma modeli şekil 9'da gösterilmektedir.

Modele göre yönetim muhasebesinin alt boyutları rekabet gücünün üzerinde anlamlı olarak etki göstermektedir. Bu etkilerin analiz edilmesi için regresyon analizi yapılmıştır.

Regresyon analizinin amacı iki veya ikiden fazla değişkene sahip örneklemedeki bu değişkenleri bağımlı ve bağımsız olarak ayırmakta ve rakamsal eşitliklerini açıklamaktadır. Bir adet bağımlı değişken bir adet bağımsız değişken bulunduğu ise basit regresyon analizi yöntemi kullanılmaktadır. Çalışmanın yöntemine uygun olarak basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Spss programı kullanılarak gerçekleştirilen analiz sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir.

4.1.5.1. Planlama ve Uygulamanın Rekabet Gücüne Yansıması

Planlama ve uygulama ile rekabet gücü arasındaki ilişkiyi ele alan hipotez 1'e dair sonuçlar tabloda görülmektedir.

Tablo 19: Planlama ve uygulamanın rekabet gücüne yansıması

	Bağımlı Değişken: Rekabet Gücü		Hipotez Sonucu
	β	P	
Bağımsız Değişken: Planlama ve Uygulama	0,38*	0,000	H1 Kabul
R²Değeri: 0,330F-Değeri: 17,031			

*p<0,01; **p<0,05; ***p<0,10

Tablo 19'a göre Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde yönetim muhasebesinin planlama ve uygulama boyutu rekabet gücünü pozitif doğrultuda ve anlamlı düzeyde etkilemektedir (β :0,38; p :0,000). Bu parametrelere göre "H1:Yönetim muhasebesinin planlama ve uygulama boyutu, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir." kabul edilmiştir.

Tablo 20: Maliyet Yönetiminin Rekabet Gücüne Etkisi

		Bağımlı Değişken: Rekabet Gücü		Hipotez Sonucu
		β	P	
Bağımsız Değişken: Maliyet Yönetimi		0,20**	0,048	H2 Kabul
		R²Değeri: 0,149 F-Değeri: 8,046		

Bir diğer ifadeyle yönetim muhasebesi uygulamaları işletmelerin planlama ve programlama yapmasını olumlu yönde etkilemekte, bu olumlu etki de KOBİ'lerin rekabet düzeyi üzerinde pozitif sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda yönetim muhasebesi firmaların bütçe yapma, plan yapma, hedef belirleme çalışmaları için destek sistemi olarak rol oynamaktadır. Hipotez 1'de elde edilen varyans değeri oldukça yüksek bulunmuştur (R²Değeri: 0,330 F- Değeri: 17,031). Hipotez 1'de belirtilen varyans değeri araştırma modelinin toplam varyansında en fazla paya sahiptir. Bu bağlamda planlama ve uygulama yönetim muhasebesinin rekabet gücüne olan etkisini en önemli bileşenidir. Planlama ve uygulamayı doğru ve etkin şekilde kullanan işletmeler rekabet güçlerini pozitif yönde değiştirebilmektedir.

4.1.5.2.Maliyet Yönetiminin Rekabet Gücüne Yansıması

Tablo 20'ye göre Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde yönetim muhasebesinin maliyet yönetimi boyutu rekabet gücünü pozitif doğrultuda ve anlamlı düzeyde etkilemektedir (β :0,20; p :0,048). Bu parametrelere göre "H2:Yönetim muhasebesinin maliyet yönetimi boyutu, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir." kabul edilmiştir.

Hipotez 2'de elde edilen varyans değeri hipotez 1 varyans değerinden düşük bulunmuştur. (R²Değeri: 0,149 F- Değeri: 8,046). Bu bağlamda maliyet yönetimi unsuru yönetim muhasebesinin rekabet gücüne olan etkisinin önemli bir bileşenidir.

Maliyet yönetimini etkili yapan işletmeler rekabet güçlerini pozitif yönde değiştirebilmektedir.

4.1.5.3. Performans Ölçme ve Değerlendirmenin Rekabet Güne Etkisi

Tablo 21: Performans Ölçme ve Değerlendirmenin Rekabet Gücüne Etkisi

	Bağımlı Değişken: Rekabet Gücü		Hipotez Sonucu
	β	P	
Bağımsız Değişken: Performans Ölçme ve Değerlendirme	0,14***	0,047	H3 Kabul
R²Değeri: 0,103F-Değeri: 6,072			

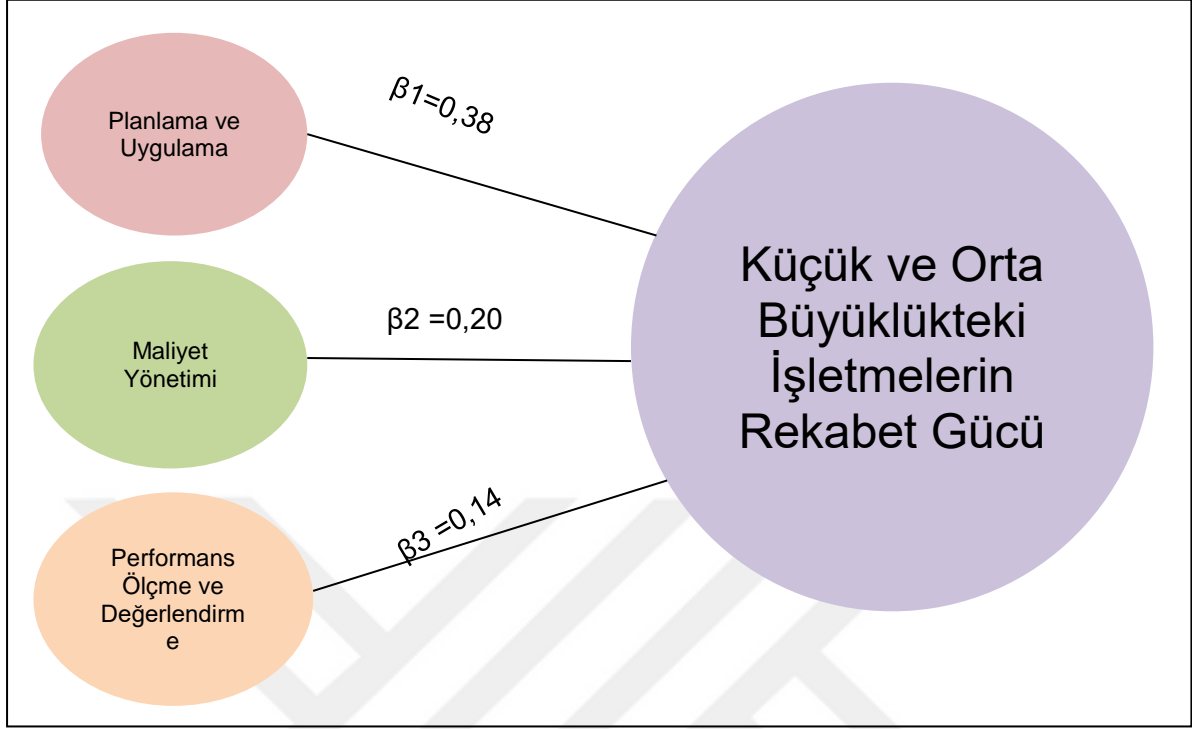
Tablo 21'e göre Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde yönetim muhasebesinin performans ölçme ve değerlendirme boyutu rekabet gücünü pozitif doğrultuda ve anlamlı düzeyde etkilemektedir (β :0,20; p:0,048). Bu parametrelere göre "H3:Yönetim muhasebesinin performans ölçme ve değerlendirme alt değişkeni, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir." kabul edilmiştir.

Bir diğer ifadeyle yönetim muhasebesi uygulamaları KOBİ'leri performans ölçme analiz yorumlama ve karar alma noktasında olumlu yönde etkilemekte, bu olumlu etki de KOBİ'lerin rekabet düzeyi üzerinde pozitif sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Hipotez 3'de elde edilen varyans değeri hipotez 1 ve hipotez 2 varyans değerinden düşük bulunmuştur. (R²Değeri: 0,103, F- Değeri: 6,072). Bu bağlamda performans ölçme ve değerlendirme unsuru yönetim muhasebesinin rekabet gücüne olan etkisinin önemli bir bileşenidir. Performans ölçme ve değerlendirme hususuna yeterli önemi gösteren işletmeler rekabet güçlerini pozitif yönde değiştirebilmektedir.

Regresyon analizi sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgular toplu olarak Şekil 9'da görülmektedir.

4.1.5.4. Araştırmanın Regresyon Analizi Sonuçları

Yönetim Muhasebesi

Şekil 9:Araştırmanın Modeli

Şekil 9'a göre yönetim muhasebesi planlama ve uygulama, maliyet yönetimi ve performans ölçme ve değerlendirme yönleriyle rekabet gücünü anlamlı şekilde etkilemektedir ($\beta_1 =0,38$, $\beta_2 =0,20$, $\beta_3 =0,14$).

Araştırmanın regresyon analizinden sonra kategorik değişkenlere ait hipotezlerin test edilmesine geçilmiştir.

Tablo 22:İşletmelerin hukuki yapısına göre ANOVA sonuçları

İşletmenin Hukuki Yapısı	F - Değeri	p-Değeri	Hipotez Sonucu
1.Planlama ve Uygulama	11,640	0,024	H4a: Kabul
2.Maliyet Yönetimi	1,922	0,129	H4b: Ret
3.Performans Ölçme ve	2,336	0,108	H4c: Ret
4.Rekabet Gücü	14,921	0,020	H4d: Kabul

KOBİ'lerin hukuki yapısı değerlendirildiğinde anonim şirket ve limited şirket şeklinde örgütlendikleri görülmektedir. Hukuksal yönden kategorik değişkenlerin yönetim muhasebesi ve rekabet gücü ile olan ilgileri ANOVA kullanılarak belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre planlama ve uygulamanın alt boyutu işletmelerin hukuki yapısına göre farklılık göstermektedir (F- Değeri: 11,640; p - Değeri: 0,024).

Bu sonuçlara göre "H4: İşletmelerin hukuki yapısına göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir." kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile planlama ve uygulama değişkenine ait ortalamalar şirketin hukuki yapısına göre değişmektedir.

Maliyet yönetimi ile ilgili bulgular ise hukuksal yapıdan bağımsız olduğunu ortaya çıkarmıştır (F- Değeri:1,922; p – Değeri: 0,129). Bu bağlamda "H4b: Hukuki yapıya göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir." reddedilmiştir. KOBİ'nin anonim şirket veya limited şirket şeklinde hukuksal yapıya sahip olması maliyet yönetimi değişkenine ait ortalamalar etkilememektedir.

Üçüncü olarak hukuksal yapıyla performans ölçme ve değerlendirme arasında bağıntı irdelendiğinde sonuçların anlamsız olduğu bulunmuştur (F- Değeri: 2,336; p - Değeri: 0,108).Bu nedenle "H4c: Hukuki yapı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır." reddedilmektedir. Diğer bir ifadeyle performans ölçme ve değerlendirme işletmenin hukuki yapısına göre değişim göstermemektedir.

Son olarak rekabet gücü değişkeniyle hukuki yapı kategorik değişkeni arasındaki varyans irdelendiğinde bulguların anlamlı olduğu tespit edilmiştir(F- Değeri: 14,921; p - Değeri: 0,020). Bu sonuçlara göre "H4d: İşletmelerin hukuki yapısına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir." kabul edilmektedir. Firmanın sahip olduğu hukuki yapı rekabet gücünü etkilemektedir. Bir diğer anlatımla rekabet gücü düzeyi işletmelerin örgütlenme biçimlerine göre farklılık göstermektedir.

Tablo 23:İşletmenin yaşına göre ANOVA sonuçları

İşletme Yaşı	F-Değeri	p-Değeri	Hipotez Sonucu
1.Planlama ve Uygulama	9,831	0,033	H5a: Kabul
2.Maliyet Yönetimi	4,199	0,091	H5b: Kabul
3.Performans Ölçme ve	13,400	0,022	H5c: Kabul
4.Rekabet Gücü	22,490	0,008	H5d: Kabul

KOBİ'lere yapılan ankette işletme yaşı seçenekleri 1-5 yıl arası, 6-10 yıl arası,11-15 yıl arası ve 16 yıl ve üzeri faaliyet yıllarını belirleyici seçenekler olarak oluşturulmuştur. Faaliyet yılı yönünden kategorik değişkenlerin yönetim muhasebesi ve rekabet gücü ile olan ilgileri ANOVA kullanılarak belirlenmiştir.

Bulgular sonucunda planlama ve uygulama faktörünün alt boyutu işletmenin faaliyet yılına göre değişkenlik göstermektedir. (F- değeri: 9,831 p - Değeri: 0,033)

Bu sonuçlara göre "H5: İşletmelerin yaşına göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir." kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile İşletme yaşına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Maliyet yönetimi faktörü ile işletme yaşı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir.(F- Değeri: 4,199 p - Değeri:)

Bu bağlamda "H5b: İşletme yaşına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir." kabul edilmiştir. İşletmelerdeki maliyet yönetimi uygulamaları işletmelerin faaliyet yıllarına göre değişkenlik göstermektedir. Performans ölçme ve değerlendirme faktörüne bakıldığında işletme yaşı ile arasında anlamlı bir değişkenlik ortaya çıkmıştır.(F- Değeri: 13,400 p - 0,022)

Buna göre "H5c: İşletme yaşı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır." kabul edilmiştir. İşletmelerde performans ölçümü ve analizler yapıp bu doğrultuda karar alınırken faaliyet süresi de rol oynamaktadır.Elde edilen bulgulara bakıldığında rekabet gücü unsuru üzerinde işletmenin yaşının etkisi görülmektedir. (F- Değeri: 22,490 p - Değeri: 0,008)

Bu sonuçlara göre "H5d: İşletme yaşına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir." kabul edilmiştir. İşletmelerin faaliyet yıllarının pazardaki rekabetleri üzerinde etkisi tespit edilmiştir.

Tablo 24:Katılımcıların cinsiyetlerine göre ANOVA sonuçları

Cinsiyet	F-Değeri	p-Değeri	Hipotez Sonucu
1.Planlama ve Uygulama	4,758	0,089	H6a: Kabul
2.Maliyet Yönetimi	0,781	0,336	H6b: Ret
3.Performans Ölçme ve	2,889	0,182	H6c: Ret
4.Rekabet Gücü	1,889	0,226	H6d: Ret

Cinsiyet unsuru yönünden kategorik değişkenlerin yönetim muhasebesi ve rekabet gücü ile olan ilgileri ANOVA kullanılarak belirlenmiştir.

Bulgular sonucunda planlama ve uygulama faktörünün alt boyutu işletme sahip ya da yöneticilerinin cinsiyetlerine göre değişkenlik göstermektedir. (F -Değeri: 4,758 p - Değeri: 0,089)

Bu sonuçlara göre "H6: Katılımcıların cinsiyetine göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir." kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile cinsiyete göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Maliyet yönetimi faktörü ile cinsiyet unsuru arasında anlamlı bir ilişki görülememektedir.(F -Değeri:0,781 p - Değeri: 0,336)

Bu bağlamda "H6b: Cinsiyete göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir." reddedilmiştir. İşletmelerdeki maliyet yönetimi uygulamaları işletme sahip ya da yöneticilerinin cinsiyetlerinden etkilenmemektedir.

Performans ölçme ve değerlendirme faktörüne bakıldığında cinsiyet unsuru ile arasında anlamlı bir değişkenlik bulunamamıştır.(F- Değeri: 2,889 p - Değeri: 0,182)

Buna göre "H6c: Cinsiyet bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır." kabul edilmiştir. İşletmelerde performans ölçümü ve analizler yapıp bu doğrultuda karar alınırken cinsiyet faktörünün herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. Elde edilen bulgulara bakıldığında rekabet gücü unsuru üzerinde cinsiyet faktörünün etkisi görülmemektedir. (F- Değeri: 1,889 p - Değeri: 0,226)

Bu sonuçlara göre "H6d: Cinsiyete göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir." kabul edilmiştir. İşletmenin rekabet durum yönetici veya sahiplerinin cinsiyetlerinden etkilenmemektedir.

Tablo 25:İşletmenin personel sayısına göre ANOVA sonuçları

Personel Sayısı	F-Değeri	p-Değeri	Hipotez Sonucu
1.Planlama ve Uygulama	18,900	0,049	H7a: Kabul
2.Maliyet Yönetimi	18,084	0,066	H7b: Kabul
3.Performans Ölçme ve	22,785	0,002	H7c: Kabul
4.Rekabet Gücü	11,247	0,081	H7d: Kabul

Personel sayısı unsurunun kategorik değişkenlerinin yönetim muhasebesi ve rekabet gücü ile olan ilgileri ANOVA kullanılarak belirlenmiştir.

Bulgular sonucunda planlama ve uygulama faktörünün alt boyutu işletmenin personel göre değişkenlik göstermektedir. (F- Değeri: 18,900 p - Değeri: 0,049)

Bu sonuçlara göre "H7: Personel sayısı yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir." kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile personel sayısına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Maliyet yönetimi faktörü ile personel sayısı arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. (F- Değeri: 18,900 p - Değeri: 0,049)

Bu bağlamda "H7b: Personel sayısına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir." kabul edilmiştir. İşletmelerdeki maliyet

yönetimi uygulamaları işletmelerin personel sayısına göre değişkenlik göstermektedir.

Performans ölçme ve değerlendirme faktörüne bakıldığında rekabet gücü ile arasında anlamlı bir değişkenlik ortaya çıkmıştır.(F- Değeri: 22,785 p - Değeri: 0,002)

Buna göre "H7c: Personel sayısı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır." kabul edilmiştir. İşletmelerde performans ölçümü ve analizler yapıp bu doğrultuda karar alınırken personel sayısı faktörü de rol oynamaktadır.

Elde edilen bulgulara bakıldığında rekabet gücü unsuru üzerinde işletmenin personel sayısı etkisi görülmektedir. (F- Değeri: 11,247 p - Değeri: 0,081)

Bu sonuçlara göre "H7d: Personel sayısına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir." kabul edilmiştir. İşletmelerin personel sayılarının pazardaki rekabetleri üzerinde etkisi tespit edilmiştir.

Tablo 26:Katılımcıların eğitim düzeyine göre ANOVA sonuçları

Eğitim Düzeyi	F-Değeri	p-Değeri	Hipotez Sonucu
1.Planlama ve Uygulama	13,404	0,078	H8a: Kabul
2.Maliyet Yönetimi	20,291	0,051	H8b: Kabul
3.Performans Ölçme ve	7,394	0,092	H8c: Kabul
4.Rekabet Gücü	13,240	0,080	H8d: Kabul

Eğitim düzeyi yönünden kategorik değişkenlerin yönetim muhasebesi ve rekabet gücü ile olan ilgileri ANOVA kullanılarak belirlenmiştir.

Bulgular sonucunda planlama ve uygulama faktörünün alt boyutu işletmenin sahip ya da yöneticilerinin eğitim düzeylerine göre değişkenlik göstermektedir. (F- Değeri: 13,404 p - Değeri: 0,078)

Bu sonuçlara göre "H8: Katılımcıların eğitim düzeyi yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir." kabul edilmiştir. Bir diğer ifade ile katılımcıların eğitim düzeyine göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Maliyet yönetimi faktörü ile eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir.(F- Değeri: 20,291 p - Değeri: 0,051)

Bu bağlamda "H8b: Katılımcıların eğitim düzeyine göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir." kabul edilmiştir. İşletmelerdeki

maliyet yönetimi uygulamaları işletmelerin sahip veya yöneticilerinin eğitim düzeyine göre değişkenlik göstermektedir.

Performans ölçme ve değerlendirme faktörüne bakıldığında eğitim düzeyi ile arasında anlamlı bir değişkenlik ortaya çıkmıştır.(F- Değeri: 7,394 p - Değeri: 0,092)

Buna göre "H8c: Katılımcıların eğitim düzeyi bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır." kabul edilmiştir. İşletmelerde performans ölçümü ve analizler yapıp bu doğrultuda karar alınırken eğitim düzeyi faktörü de rol oynamaktadır. Elde edilen bulgulara bakıldığında rekabet gücü unsuru üzerinde eğitim düzeyinin etkisi görülmektedir. (F- Değeri: 13,240 p - Değeri: 0,080)

Bu sonuçlara göre "H8d: Katılımcıların eğitim düzeyine göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir." kabul edilmiştir. Eğitim düzeyi işletmelerin pazardaki rekabet gücü üzerinde etkisi tespit edilmiştir.

Tablo 27:Katılımcıların yaşlarına göre ANOVA sonuçları

Katılımcıların Yaşları	F-Değeri	p-Değeri	Hipotez Sonucu
1.Planlama ve Uygulama	1,290	0,203	H9a: Ret
2.Maliyet Yönetimi	0,083	0,440	H9b: Ret
3.Performans Ölçme ve Değerlendirme	1,997	0,285	H9c: Ret
4.Rekabet Gücü	1,017	0,291	H9d: Ret

Faaliyet yılı yönünden kategorik değişkenlerin yönetim muhasebesi ve rekabet gücü ile olan ilgileri ANOVA kullanılarak belirlenmiştir.

Bulgular sonucunda planlama ve uygulama faktörünün alt boyutu katılımcıların yaşlarına göre değişkenlik göstermemektedir. (F- Değeri: 1,290 p - Değeri: 0,203)

Bu sonuçlara göre "H9: Katılımcıların yaşları yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir." reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile katılımcıların yaşlarına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermemektedir. Maliyet yönetimi faktörü ile ankete katılan işletme yönetici ya da sahiplerinin yaşı arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir.(F- Değeri: 0,083 p - Değeri: 0,440)

Bu bağlamda "H9b: Katılımcıların yaşlarına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir." reddedilmiştir. İşletmelerdeki maliyet yönetimi uygulamaları işletmelerin yöneticilerinin ya da sahiplerinin yaşlarına göre değişkenlik göstermemektedir.

Performans ölçme ve değerlendirme faktörüne bakıldığında katılımcıların yaşı ile arasında anlamlı bir değişkenlik görülmemektedir.(F- Değeri: 1,997 p - Değeri: 0,285)

Buna göre “H9c: Katılımcıların yaşları bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.” reddedilmiştir. İşletmelerde performans ölçümü ve analizler yapıp bu doğrultuda karar alınırken işletme sahipleri ya da ilgili kişilerin yaşlarının herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.

Elde edilen bulgulara bakıldığında rekabet gücü unsuru üzerinde katılımcıların yaşlarının etkisi görülmemektedir. (F- Değeri: 1,997 p - Değeri: 0,285)

Bu sonuçlara göre “H9d: Katılımcıların yaşlarına göre işletmelerin rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.” reddedilmiştir. İşletmelerin sahip, yönetici ya da kadrosunun yaşı pazardaki rekabetleri üzerinde etkisi tespit edilmiştir.

Tablo 28: İşletmelerin faaliyet gösterdiği sektöre göre ANOVA sonuçları

İşletmenin Faaliyet Gösterdiği Sektör	F-Değeri	p-Değeri	Hipotez Sonucu
1.Planlama ve Uygulama	3,399	0,151	H10a: Ret
2.Maliyet Yönetimi	2,003	0,209	H10b: Ret
3.Performans Ölçme ve Değerlendirme	1,571	0,220	H10c: Ret
4.Rekabet Gücü	8,491	0,084	H10d: Kabul

İşletmenin faaliyet gösterdiği sektöre göre kategorik değişkenlerin yönetim muhasebesi ve rekabet gücü ile olan ilgileri ANOVA kullanılarak belirlenmiştir.

Bulgular sonucunda planlama ve uygulama faktörünün alt boyutu işletmenin faaliyet gösterdiği sektör göre anlamlı değişkenlik göstermemektedir. (F- Değeri: 9,831 p - Değeri: 0,033)

Bu sonuçlara göre “H10: Sektörlere göre değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.” reddedilmiştir. Bir diğer ifade ile sektörlere göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermemektedir.

Maliyet yönetimi faktörü ile işletmenin faaliyet gösterdiği sektör arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir.(F- Değeri: 3,399 p - Değeri: 0,151)

Bu bağlamda “H10b: Sektörlere göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.” reddedilmiştir. İşletmelerdeki maliyet yönetimi uygulamaları işletmelerin faaliyet gösterdikleri sektöre göre değişkenlik göstermektedir. Performans ölçme ve değerlendirme faktörüne bakıldığında işletmelerin faaliyet alanları ile arasında anlamlı bir değişkenlik ortaya çıkmamıştır.(F- Değeri: 1,571 p - Değeri: 0,220)

Buna göre "H10c: Sektör bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır. " reddedilmiştir. İşletmelerde performans ölçümü ve analizler yapıp bu doğrultuda karar alınırken faaliyet süresi de rol oynamaktadır. Elde edilen bulgulara bakıldığında rekabet gücü unsuru üzerinde işletmenin sektörünün etkisi görülmektedir. (F- Değeri: 8,491 p - Değeri: 0,084)

Bu sonuçlara göre "H10d: Sektöre göre işletmelerin rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir. " kabul edilmiştir. İşletmelerin faaliyet alanı ve sektörü pazardaki rekabetleri güçlerini etkilemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın teorik bölümü literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur. Güncel akademik ve bilimsel araştırmaların incelenmesi ile teorik çerçeve ve kavramsal arka plan hazırlanmıştır. İşletmelerin yönetim muhasebesi sistemine dair bakış açılarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

İşletmelerin yönetim muhasebesi sistemine dair bakış açılarını belirlemek amacıyla anket hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, tanımlayıcı istatistikler, ortalamalar ve çapraz tablolar kullanılıp analiz edilerek değerlendirilmiştir

Veri Toplama Tekniği, İstanbul ilinde Avrupa yakasında bir alan uygulaması şeklinde planlanarak araştırma birbirinden farklı ve aynı birçok sektörde faaliyet gösteren KOBİ niteliğine haiz firmalar ile ilgili analizler yapılması suretiyle mevcut durumun tespiti hedefi ile tamamlanmıştır.

Çalışmanın uygulama bölümünde, zaman, maliyet ve işletmelerin erişilebilirliği yönündeki kısıtların mevcut olması nedeniyle anket yöntemi ile analizler yapılarak tamamlanmıştır.

Araştırma, değişkenlerini ölçmek için geliştirilen ölçekler aracılığıyla toplanan bilgilerle sınırlandırılmıştır.

Bu çalışma İstanbul ilinde ve bir alan uygulaması olup KOBİ niteliği sınırları dahilindeki 100 KOBİ niteliğindeki işletmeden veri toplanarak oluşturulmuştur.. Söz konusu analizler yapılarak çıktılar alınmıştır. KOBİ'lerde yönetim muhasebesi sisteminin uygulanabilirliği, etkileri ve rekabete gücüne yansımalarını geniş bir bilimsel ve yönetsel çerçeve içinde elde edilen veriler doğrultusunda somut bilgiye dönüştürülüp KOBİ'lere yönelik tespit çözüm ve önerilerinde bulunulmaya çalışılmıştır.

Şekil 1' de Yönetim muhasebesinin ortak çalışma dalları olarak tespit edilen Yönetim muhasebesinden elde edilen verilere göre, Yönetim muhasebesinin ortak çalışma dalları incelendiğinde etkin bir finansal muhasebe ve maliyet muhasebesi uygulaması oluşturulmadan aynı şekilde etkin bir yönetim muhasebesi uygulaması oluşturmanın da imkanının bulunmadığı görülmektedir. İlgili sistemin öncelikli olarak kurularak işler duruma getirilmesi işletmelerin yararına bir durum olacağı söylenebilir.

Araştırmada önceki bölümlerde belirtilen araştırma soruları ve gerçekleştirilen literatür taraması bağlamında hipotezler oluşturularak hipotezler test edilmiştir. İlk 3 hipotez araştırma modeline dair temel hipotezlerdir.

H1: Yönetim muhasebesinin planlama ve uygulama boyutu, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir. Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre yönetim muhasebesinin planlama ve uygulama boyutu, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilediğinden işletmeler tarafından benimsenmesi ve uygulanması işletmenin yararına olacağı ifade edilebilir.

H2: Yönetim muhasebesinin maliyet yönetimi alt boyutu, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre yönetim muhasebesinin maliyet yönetimi alt boyutu, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkileyeceğinden işletmeler tarafından maliyet yönetimine öncelik verilmesi işletmelerin rekabet gücüne olumlu katkı sağlayacaktır.

H3: Yönetim muhasebesinin performans ölçme ve değerlendirme alt değişkeni, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkilemektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre yönetim muhasebesinin performans ölçme ve değerlendirme alt değişkeni, işletmelerin rekabet gücünü pozitif yönde etkileyeceğinden ölçme ve değerlendirme işletmeler açısından önem arz eden bir unsur olarak ifade edilebilir.

Geri kalan hipotezler ise araştırmanın bilimsel derinliğini arttırmak, mevcut bulguları ve değerlendirmeleri yeni ve destekleyici sonuçlar elde etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bu nedenle gerçekleştirilen ANOVA (Analysis of Variance) analizi ile ilgili kısımda belirtilen demografik ve kurumsal özelliklere ait kategorik yapıların araştırma değişkenleri ile olan ilgileri belirlenmiştir.

ANOVA gerçekleştirilerek test edilen hipotezlere göre;

H4: İşletmelerin hukuki yapısına göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre;

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre;

İşletmelerin hukuki yapısına göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücü ile ilişkili sonuç verdiğiinden dolayı, hukuki yapının işletmeler tarafından diğer işletme özelliklerini de göz önüne alarak oluşturulması, işletmelerin yararına olacaktır şeklinde ifade edilebilir.

H4a: Hukuki yapıya göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre;

Hukuki yapıya göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık gösterdiğiinden dolayı işletmeler açısından hukuki yapı önem arz eden bir konu olarak ifade edilebilir. Buna mukabil hukuki yapı planlama ve uygulama düzeyi ile birlikte tasarlanarak organize edilmelidir.

H4b: Hukuki yapıya göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre;

KOBİ'nin anonim şirket veya limited şirket şeklinde hukuksal yapıya sahip olması maliyet yönetimi değişkenine ait ortalamaları etkilememektedir.

Hukuki yapıya göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermediğinden hukuki yapı ve maliyet yönetimi birbirinden bağımsız şekilde ele alınması yönüyle işletme yöneticilerinin önem vermesi gerekli olan bir unsurdur.

H4c: Hukuki yapı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre;

Hukuki yapı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.” reddedilmektedir. Diğer bir ifadeyle performans ölçme ve değerlendirme işletmenin hukuki yapısına göre değişim göstermemektedir.

Hukuki yapı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik ortaya çıkmaması nedeniyle karar alıcılar hukuki yapı ve ölçme değerlendirmeyi birbirinden bağımsız şekilde ele alması işletmenin faydası açısından katma değer sağlayabilir.

H4d: İşletmelerin hukuki yapısına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez bulgulara göre elde edilen verilere göre;

İşletmelerin hukuki yapısına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.” kabul edilmektedir. Firmanın sahip olduğu hukuki yapı rekabet gücünü etkilemektedir.

Bir diğer anlatımla rekabet gücü düzeyi işletmelerin örgütlenme biçimlerine göre farklılık göstermektedir.

Bu nedenle İşletmelerin hukuki yapısına kuruluş ve örgütlenme işlemleri öncesi, işletme karar vericileri hukuki yapıyı, işletmenin ihtiyaçları doğrultusunda planlamaları işletmeye yarar sağlayabilir.

H5: İşletmelerin yaşına göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre;

Hipotezi doğrulanmıştır.

İşletmelerin yaşına göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim gösterdiğinden dolayı işletmelerin yönetim muhasebeleri faaliyette buldukları süre aralığına göre rekabet gücüne yansıdığı tespitini ortaya çıkartmaktadır.

H5a: İşletme yaşına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre;

Regresyon analizi sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre İşletme yaşına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık gösterdiğinden dolayı işletmelerin planlama ve uygulama faaliyetleri buldukları süre aralığına göre rekabet gücüne yansıdığı tespitini ortaya çıkartmaktadır.

H5b: İşletme yaşına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre İşletme yaşına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik gösterdiğinden dolayı işletmelerin yaşına göre maliyet yönetme faaliyetleri buldukları süre aralığına göre maliyet yönetime farklı yansıdığı tespitini ortaya çıkartmaktadır.

H5c: İşletme yaşı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

Hipotezi doğrulanmıştır,

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre İşletme yaşına göre performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlikler tespit edildiğinden dolayı işletmelerin yaşına göre işletme açısından performans ölçme ve değerlendirme faaliyetleri buldukları süre aralığına göre performans ölçme ve değerlendirmeye farklı yansıdığı tespitini ortaya çıkartmaktadır.

H5d: İşletme yaşına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır,

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre işletme yaşına göre rekabet güçlerinin düzeyinde değişkenlikler tespit edildiğinden dolayı işletmelerin faaliyetleri buldukları süre aralığına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmekte olduğu ve farklı yansıdığı tespitini ortaya çıkartmaktadır.

H6: Katılımcıların cinsiyetine göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir,

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre Ankette değerlendirilen 13 kadın, 87 erkek Katılımcıların cinsiyetine göre yönetim muhasebesinin alt boyutları ve rekabet gücüne ait ortalamalar anlamlı değişim gösterdiği tespit edilmiştir.

H6a: Cinsiyete göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre Ankette değerlendirilen 13 kadın, 87 erkek Katılımcıların cinsiyetine göre planlama ve uygulama düzeyi anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

H6b: Cinsiyete göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre Ankette değerlendirilen 13 kadın, 87 erkek Katılımcıların cinsiyetine göre maliyet yönetimi düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

H6c: Cinsiyet bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre Ankette değerlendirilen 13 kadın, 87 erkek Katılımcıların cinsiyetine

göre performans ölçme ve değerlendirme düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

H6d: Cinsiyete göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

Hipotezi doğrulanmamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre Ankette değerlendirilen 13 kadın, 87 erkek Katılımcıların cinsiyetinin rekabet gücü faktörü üzerinde anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

H7: Personel sayısı yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre ankette değerlendirilen 13 kadın, 87 erkek katılımcıların cinsiyetinin rekabet gücü faktörü üzerinde anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

H7a: Personel sayısına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre ankette değerlendirilen işletmelerin, personel sayısının göre planlama ve uygulama düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık gösterdiği tespiti yapılmıştır.

H7b: Personel sayısına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; personel sayısı maliyet yönetimi faktörünü etkilemektedir. Maliyet yönetimi düzeyinde personel sayısının anlamlı bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

H7c: Personel sayısı bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; personel sayısı unsuru yönetim muhasebesinin alt faktörü olan performans ölçme değerlendirme düzeyini anlamlı bir şekilde etkilediği görülmektedir.

H7d: Personel sayısına göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; personel sayısı unsuru rekabet gücünü

etkilemektedir. Personel sayısı arttıkça KOBİ'lerin pazardaki rekabet gücü de aynı oranda artmaktadır. Bu nedenle büyümeyi amaçlayan KOBİ'lerin bu büyümeyi etkileyen rekabet konusunda da aktif olabilmesi sebebiyle karlılık ile birlikte yeterli donanımına sahip personel arttırımına da gitmesi gerekmektedir.

H8: Katılımcıların eğitim düzeyi yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; eğitim düzeyi faktörü yönetim muhasebesinin alt değişkenlerinde anlamlı bir dağılıma ve değişime neden olmaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça yönetim muhasebesi uygulamalarının etkinliğinin de arttığı belirtilmektedir. Eğitim düzeyi unsurunun yönetim muhasebesinin her bir alt değişkenine ve rekabet gücüne de aktif bir etkisi bulunmaktadır.

H8a: Katılımcıların eğitim düzeyine göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; ankete katılan katılımcıların eğitim durumları planlama ve uygulama unsuru üzerinde etkisi bulunmaktadır.

H8b: Katılımcıların eğitim düzeyine göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; katılımcıların eğitim düzeyi maliyet yönetimine etki etmektedir. Maliyet yönetiminden alınacak verim işletme personel, yönetici ya da sahiplerinin eğitim düzeyine bağlıdır.

H8c: Katılımcıların eğitim düzeyi bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verileri ile saptanmış olan eğitim düzeyi yönetim muhasebesinin alt değişkeni olan performans ölçme ve değerlendirme düzeyini etkilemektedir. İşletmede etkin performans ölçümü, analiz ve karar verme noktasında eğitim düzeyinin önemli yeri olduğu görülmektedir.

H8d: Katılımcıların eğitim düzeyine göre rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; KOBİ'lerde büyüme ve karlılık açısından önem arz eden bir unsur olan rekabete doğrulan bu hipoteze göre eğitim düzeyi unsuru etki etmektedir. Sektör ve alanında eğitimli ve uzman bireylerin varlığı rekabet gücüne etki sağlamaktadır.

H9: Katılımcıların yaşları yönünden değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; katılımcı personel, yönetici ya da işletme sahiplerinin yaşları yönetim muhasebesi uygulamaları ve alt değişkenleri üzerinde herhangi bir etki göstermemektedir. Bu anlamda yaş faktörü KOBİ'lerde yönetim muhasebesinin etkin uygulanması konusunda bir avantaj ya da dezavantaj oluşturmamaktadır.

H9a: Katılımcıların yaşlarına göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; yaş faktörü planlama ve uygulama kısmında bir etki göstermemektedir. İşletmelerde planlama ve uygulamanın yürütülme ve yönetilmesi yaş unsuru ile bağdaştırılmamalıdır.

H9b: Katılımcıların yaşlarına göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; yaş faktörü maliyet yönetimi ve ilgili uygulamaları pozitif ya da negatif yönlü etkilememektedir.

H9c: Katılımcıların yaşları bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre bakıldığında performans ölçme ve değerlendirme üzerinde yaş faktörünün herhangi bir etkisi bulunmamaktadır. KOBİ'lerde işletme yönetim ve ilgili kişilerin yaşları performans ölçümü ve analiz anlamında ve bundan yararlanılarak alınan kararlar aşamasında rol oynamamaktadır.

H9d: Katılımcıların yaşlarına göre işletmelerin rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Yapılan analizler sonucu anlamlı değerlerin çıkmaması hipotezin reddine sebep olmuştur. Bu durumda KOBİ'lerin rekabet güçlerini işletmenin sahip yönetici ya da personelinin yaşları etkilememektedir. Dolayısıyla görev ve sorumluluklar verilirken yaş faktörüne takılmamaları KOBİ'lerin yararına olacaktır.

H10: Sektörlere göre değişkenlere ait ortalamalar anlamlı değişim göstermektedir.

Hipotezi kısmen doğrulanmıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; planlama ve uygulama, maliyet yönetimi ve performans ölçme değerlendirme olarak sayabileceğimiz yönetim muhasebesinin alt değişkenlerinin sektöre göre bir değişim ya da etkisinin bulunmadığı görülürken sektörel farklılığın rekabet gücü üzerinde değişiklik gösterdiği görülmektedir.

H10a: Sektörlere göre planlama ve uygulama düzeyi farklılık göstermektedir.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; yönetim muhasebesinin alt değişkenlerinden olan planlama ve uygulama düzeyi sektörel farklılıktan herhangi bir şekilde etkilenmemektedir.

H10b: Sektörlere göre maliyet yönetime ait ortalama değerler değişkenlik göstermektedir.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; sektörel farklılık işletmede yürütülecek maliyet yönetimi üzerinde bir değişikliğe neden olamamaktadır.

H10c: Sektör bağlamında performans ölçme ve değerlendirmeye dair anlamlı değişkenlik vardır.

Hipotezi doğrulanamamıştır.

Analiz sonuçları ve araştırma modeli üstüne hipotez testleri sonucunda elde edilen bulgulara göre elde edilen verilere göre; KOBİ'lerde gerçekleştirilecek performans ölçme ve değerlendirme çalışmaları üzerinde sektör farklılığının bir etkisi bulunmamaktadır.

H10d: Sektöre göre işletmelerin rekabet güçlerinin düzeyi değişmektedir.

Hipotezi doğrulanmıştır.

Buna göre yapılan analizler sonucu işletmenin faaliyet gösterdiği sektöre göre rekabet düzeyi değişim göstermektedir. Bazı işletmeler sektörel avantajlarını

kullanarak pazarda özellikle sektörler arası daha fazla rekabet gücüne sahiptirler. Bu avantaj sektör içi rekabette de geçerli olmaktadır. Hipotezler ile irdelenen araştırma modeli Şekil 9'da gösterilmektedir.

Elde edilen sonuçlar ve bulgular doğrultusunda gelecek dönemlerde yapılacak çalışmalara, yöneticilere ve ilgili birimlere öneriler şu şekildedir;

1. Büyüme ve sürdürülebilirliği amaçlayan KOBİ'leri bu amaçlarına ulaştıran unsurlardan biri de rekabettir. Yönetim muhasebesi uygulamalarının etkin gerçekleştirilmesinin yönetim muhasebesine pozitif etkisi de göz önünde bulundurulduğunda KOBİ'lerde işletme sahip veya yöneticilerin bu konuya daha detaylı yaklaşması ve bu konuya karlılık kadar özen göstermesi gerekmektedir.

2. Yönetim muhasebesi uygulamaları geleceğe yönelik karar verirken sadece mevcut durumu değil geçmişteki işletme profili ve durumunu da detaylı olarak inceleyip günümüz durumuyla analiz ederek değerlendirdiğinden KOBİ'lerin işletme dışı kurum, kuruluş ve ilgili kişilere tanıtılması noktasında da yöneticiye veri avantajı sağlayacaktır.

3. Yönetimin özellikle işletmenin geleceğine yönelik karar alma aşamasında yardımcı bir rol üstlenen yönetim muhasebesinin etkin ve sağlıklı uygulanması için öncelikle KOBİ'lerde işletme sahiplerinin işletmenin yönetimini elinde buldurma bakış açısından kurtulup yönetim muhasebesi uygulayıcılarını bu konuda uzmanlaşmış bir ekip kurarak oluşturması gerekmektedir.

4. Araştırmada ankete katılan işletmelerin sektör çeşitlerinin doyurucu olmasına karşın İstanbul Avrupa Yakası bölgesi gibi geniş çaplı bir çevre seçilmesine rağmen ulaşılabilir KOBİ özelliği taşıyan işletme sayısının azlığı neticesinde örneklem sayısı kısıtlı olmuştur. Gelecekteki çalışmaların örneklem çevresini genişleterek yapılması örneklem sayısının artmasına ve daha büyük oranlı sonuçlar alınmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

BÜYÜKÖZTÜRK Şener, Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, 25.Baskı, Ankara, 2019.

YURTTADUR Mustafa, Kobi Yönetimi Ve Büyüme, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2017.

MAKALELER

AKTAŞ Rabia, Yeni Bir Maliyet ve Yönetim Muhasebesi Yöntemi Olarak Kaynak Tüketim Muhasebesi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2013,Sayı:58, 55-76.

ALAGÖZ Ali, ÖGE Serdar, KOÇYİĞİT Nezahat, Muhasebe Bilgi Sistemi ve Karar Destek Sistemleri İlişkisinin Yönetimsel Karar Alma Faaliyetlerine Etkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya, 2013, Sayı 30,27-40.

ALKAN A. Tunga, Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi Ve Bir Uygulama, Konya, 2005,Sayı:13,39-56.

ARI Mustafa, Ürün Yaşam Seyri Maliyet Analizi ve Ürün Yaşam Seyri Maliyetleme Yaklaşımları İçin Durum Değerlendirmesi ve Kavramsal Çözümleme İhtiyacı, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2011,Sayı:49,75-88.

ARSOY A. Poroy, BORA Tuba, KOBİ Muhasebe Standartlarının Gelişimi ve Türkiye Uygulaması Üzerine Bir Araştırma, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2012, Sayı: 56, 17-28.

ATAY M. Serdar, Kobilerin Türkiye’de Bankalarla Yaşadığı Finansal Sorunlar Ve Çözüm Önerileri,2012, Cilt: 3, Sayı:6, 1-7.

BAYRAKTAROĞLU Hakan, SARITAŞ Ahmet, KALKAN Adnan, KOBİ’lerde Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Sistemini Kullanım Düzeylerinin Araştırılması: Burdur İlinde Bir Uygulama, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, 2015, Cilt 52, Sayı 606, 9-21.

BİLEN Abdulkadir, SOLMAZ Hasan, KOBİ’lerin Karşılaştıkları Yapısal Sorunlar Ve Çözüm Önerileri (Diyarbakır Örneği), Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Diyarbakır, 2014, Cilt:4, Sayı:7, 60-79.

BÖLÜKOĞLU İlhan, ÖZGEN Işıl, Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Standart Maliyet Sistemi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2008, Cilt: 8, Sayı:1,71-88.

CEBECİ Caner, Lojistikte Dengeli Skor Kartının Uygulanabilirliği: Teorik Çerçeve, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Kayseri, 2012, Sayı:40,21-41.

CERAN Yunus, KOÇYİĞİT Nezahat, Stratejik Yönetim Muhasebesinde Yeni Bir Yaklaşım Olarak Eş Zamanlı Maliyetleme, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2013, Cilt: 3, Sayı:1,209-221.

ÇATALOLUK Cuma, Sıfır Tabanlı Bütçeleme Sistemi Ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya,2006, Sayı:16,229-242.

DEMİR Özcan, AYDIN Delal, SEZGİN Eray Ekin, KOBİ’lerin Finansal Sorunlarının İncelenmesinde Dış Kaynağın Rolü: Diyarbakır İli Örneği, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Muş, 2019, Cilt:7, Sayı:2, 225-233.

DURSUN Yunus, AKSOYLU Semra, Pazarda Rekabetçi Üstünlük Aracı Olarak Hedef Maliyetleme, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2001,Cilt:1, Sayı:11, 357-371.

ERCAN Cuma, KOBİ’lerde Yöneticilerin Muhasebe Bilgi Düzeylerini Araştırılması: Kilis Organize Sanayi Bölgesi Örneği, MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 2017, Cilt:15, Sayı:2, 309 - 328, s.310

ERDEM Barış, İşletmelerde Yeni Bir Yönetim Yaklaşımı: Kıyaslama (Benchmarking) (Yazınsal Bir İnceleme),Balıkesir,2006, Cilt:9,Sayı:15, 65-94.

ESMERAY Azize, DAĞLI Özge Buluş, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri’de Faaliyet Gösteren İşletmeler Üzerine Bir Araştırma, İşletme Araştırmaları Dergisi, Cilt:9, Sayı:4, 2017,749-769.

FİDAN Yahya, ÇAKMAK Ali Çağlar, ÖZGÜNER KILIÇ, Hicran KOBİ’lerde Yönetim Ve Pazarlama Sorunları: Karabük Örneği, 2015,Cilt:10,Sayı:2,51-69.

GÜLER Sevinç, TANER Berna, Dünya’da KOBİ Borsaları ve Türkiye’de KOBİ Borsasının Oluşumuna Yönelik Uygulamalar, Ege Akademik Bakış, 2008,Cilt:8,Sayı:2, 519-540.

GÜMÜŞ Umut Tolga, BOLEL Neslihan, Rasyo Analizleri İle Finansal Performansın Ölçülmesi: Borsa İstanbul’da Faaliyet Gösteren Havayolu Şirketleri’nde Bir Uygulama, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Aydın, 2017, Cilt: 4, Sayı: 2, 87-96.

GÜLSEVİN Gizem, Afyonkarahisar Hastanelerinin Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi ile Değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, Afyon, 2012, Sayı 12,1-8.

HACIEVLİYAGİL Nuri, KOBİ’lerin Finansman Sorununa Bir Çözüm Önerisi: Milli Ekonomi Modeli (Mem), Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 2016, Cilt 14, Sayı 3, 32-50.

KARACA Nevran, YILDIZ Şule, Faaliyet Tabanlı Bütçeleme Sistemine İlişkin Bir Öneri, Mevzuat Dergisi, 2010, Sayı:156.

KARAHAN Murat, Hedef Maliyetleme: Halı İşletmesinde Bir Uygulama, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Gaziantep, 2018, Cilt:17 Sayı:65, 362-378.

KARAYILMAZLAR Selman, ÇABUK Yıldız, AŞKIN Aysin, Küçük ve Rota Ölçekli İşletmelerin Tarihsel Gelişim ve Tanımlama Kriterleri, 2007, Cilt 2, Sayı 1, 151-164.

KARTAL Ali, SEVİM Adnan, SEVİM Hamdi E, Maliyet Muhasebesi, T.C. Anadolu Üni. Yayını, Eskişehir, 2004, Sayı: 1524.

KAYGUSUZ Sait Yüksel, ÖZDEMİR Erkan, Müşteri Kârlılık Analizi: Faaliyet Tabanlı Maliyetleme İle Ölçümü Ve Pazarlama Kararlarında Kullanımı, İş, Güç Endüstri İlişkileri Ve İnsan Kaynakları Dergisi, 2009, Cilt:11, Sayı:3,87-112.

KOŞAN Levent, Faaliyet Tabanlı Müşteri Karlılık Analizi: Bir Konaklama İşletmesinde Uygulama, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2008, Cilt:17, Sayı:1,285-302.

OKUTMUŞ Ercüment, Ürün Yaşam Dönemi Maliyetleme Yönteminin İncelenmesi: Bir Vaka Analizi, İşletme Araştırmaları Dergisi, Antalya, 2019, Cilt:11, Sayı:1, 216-226.

ÖZBEK Zerrin, KOBİ'lerin Türk Ekonomisine Etkileri, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, Sayı:31, 49-57.

ÖZÇELİK Hakan, KANDEMİR Bahar, Veri Zarflama Analizi ve İmalat Sektöründe Bir Uygulama, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Isparta, 2017, Cilt: 22, Sayı:1,43-53, s.45

ÖZKAN Mehmet, Yönetim Muhasebesi Açısından Sorumluluk Muhasebesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt:15, Sayı:1, 2013, 155-182.

ÖZTÜRK Ahmet, Yöneylem Araştırmasının Tarihi Gelişimi Ve Özellikleri, Alphanumeric Journal, 2013, Sayı:1, Cilt:1,1-11.

PEHLİVAN Abdülkadir, Yönetim Muhasebesindeki Değişimi Anlamak, KMU İİBF Dergisi, 2009, Sayı 17, 1-10.

SAKARYA Şakir, Hissedar Değeri ve Hesaplanması Üzerine Bir Uygulama, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2008, Sayı 40, 175-184.

ŞENGUR Yusuf, KUYUCAK Ferhan, Değer Zinciri Analizi: Havayolu İşletmeleri İçin Genel Bir Çerçeve, KMU İİBF Dergisi, Karaman, 2009, Sayı 16, 132-147.

TORAMAN Cengiz, ABDİOĞLU Hasan, İŞGÜDEN Burcu, İşletmelerde İnovasyon Sürecinde Entelektüel Sermaye Ve Yönetim Muhasebesi Kapsamında Değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Afyon, 2009, Cilt:11, Sayı:1,91-120.

TUNÇ Hakan, ÇETİNKAYA BOZKURT Özlem, KOBİ'lerde Dış Ticaret Sorunları: Antalya İli Örneği, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Antalya, 2018, Cilt 14, Sayı 2,381-398.

TÜRKAN Yavuz KOBİ'lerin Finansman Sorunları Bu Sorunların Çözümünde KOBİ Borsaları ve Bir Araştırma, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Erzurum, 2011, Cilt: 1, Sayı: 2, 197-215.

UNUTKAN Özcan, Faaliyet Tabanlı Maliyet Sistemi Ve Bir Uygulama, Mali Çözüm Dergisi, 2010, Sayı:97,87-106.

URAL Ayhan, GÜNDÜZ H. Basri, BENCHMARKING Yönteminin Eğitiminin Örgütlerinde Uygulanabilirliği, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sakarya, 2001, Cilt:0, Sayı:2, 45-52.

YÜCEL Rahmi, AHMETOĞULLARI Kayhan, İleri Yönetim Muhasebesi Uygulamalarının Rekabet Stratejileri ve Performans Üzerindeki Etkisi, Business and Economics Research Journal, 2015, Cilt:6, Sayı:4, 179-201.

YÜREKLİ Emin, KOBİ'lerde Yönetim Ve Maliyet Muhasebesinin Stratejik Karar Alma Üzerine Etkisi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2017, Sayı:73, 137-168.

TEZLER

AHMETOĞULLARI Kayhan, Rekabet Stratejilerinin Uygulanmasında Yönetim Muhasebesinin Rolü, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Bolu, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

AKDAĞOĞLU Gökhan, KOBİ'lerin Alternatif Finansman Kaynaklarından Yararlanma Durumunun İncelenmesi, Tekirdağ İli Örneği, Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma İktisadi Anabilim Dalı, Tekirdağ, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

AKMEŞE K. Alev, Konaklama İşletmelerinde Stratejik Yönetim Muhasebesi Uygulamaları Ve Bütünleşik Bilgi Sistemlerinin İşletme Performansına Etkisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Konya, 2018. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

AKSOY Tuğba, Türkiye'de KOBİ'lerde Bütçe Hazırlama Esasları Ve Bir Uygulama, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

AYDOĞAN Mesut, KOBİ'lere Sağlanan Krediler ve Kredi Kullanma Süreçleri Analizi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BİNTAŞ G. Çiçek Zengin, Teknolojik Ürün Geliştirme Sürecinde KOBİ'lere Sağlanan AR-GE, İnovasyon, İstihdam Desteklerinin İstihdama Katkısı: Bursa İli Otomotiv Sektöründe Bir Araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İzmir, 2017. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

CANSIZ Mehmet, Türkiye'de KOBİ'ler ve KOSGEB, Ankara, 2008. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÇETİN Sibel, Türkiye'deki KOBİ'lerin Genel Görünümü, Sorunları ve Hibelerden Yararlanmasına Yönelik İstatistiksel Bir Analiz Çalışması: Yalova Örneği, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÇAKIR Ahmet, Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Kullanımına Sunulan Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme Başkanlığı Destek ve Teşvik Türleri ile Kurumsallaşma

Düzeyleri Arasındaki İlişki, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2011. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

ÇOLAK İbrahim, Faaliyet Denetiminde Esnek Bütçeleme Ve Bir Uygulama, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Eskişehir, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÇOLAK S. Yaşar, KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Çözümünde Bankaların Yeri Ve Önemi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Sivas, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

DENİZ M. Bulut, Muhasebe Bilgi Sistemi Bağlamında Çevre Muhasebesinin Türkiye Muhasebe Standartları (Tms) / Türkiye Finansal Raporlama Standartları (Tfrs) Açısından Değerlendirilmesi Ve Malatya Organize Sanayi Bölgesi'nde Bir Araştırma, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Malatya, 2018. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

ERSOY Yusuf, Türkiye'de KOBİ'lere Verilen Destekler ve İngiltere ile Karşılaştırılması, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Uşak, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ERTAŞ Yunus, KOBİ, Kredileri, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi ve Finans Ana Bilim Dalı, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GALİMİDİ B. Vera, İşletmelerde Nakit Yönetimi Ve Bu Çerçeve de Bir Finansal Analiz Örneği Ankara, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Ankara, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GEZİCİ Çağan Cem, Krediler, Alternatif Finansman Teknikleri Ve Devlet Yardımlarının, KOBİ'lerin Finansmanındaki Rolü, Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 2013. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÖK Remzi, Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'lerin) Finansman Sorunlarının Çözümünde Kredi Garanti Fonu Uygulaması: Diyarbakır İli Örneği, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Diyarbakır, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÜLER Birsen, Muhasebe Sistemlerinin İşletmelere Etkisi Üzerine Bir Araştırma, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÜLER Pınar, Türkiye'de KOBİ'lere Sağlanan Finansal Destek Programları ve KOSGEB Destekler, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü Finans Anabilim Dalı, İstanbul, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

GÜNGÖR Nazan, KOBİ'lerin Finansal Yapıları ve Kullandıkları Alternatif Finansman Kaynakları: Erzurum Organize Sanayi Bölgesinde Bir Çalışma, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

İSLAMBAY Tuğba, Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin İhracat Sorunları: Konya İmalat Sektöründe Bir Araştırma, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Konya, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KARABULUT M. Şardağ, Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Sosyal Medya Pazarlaması: Sinop İlinde Bir Araştırma, Ondokuzmayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Samsun, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KAYIHAN Burak, Stratejik Yönetim Muhasebesi Tekniklerinden Marka Değerleme İle Mali Performans Arasındaki İlişkinin Analizi: Borsa İstanbul Taş Ve Toprağa Dayalı Sanayi Sektörü Üzerine Bir Araştırma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Muğla, 2018. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

KOÇ Türker, Avrupa Birliği ve Türkiye' de Küçük Ve Orta Boy İşletmelerin Finansmanı, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

KUMBAS Serter, Kobilerin Dış Ticarete Karşılaştıkları Sorunlar, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Aydın, 2017. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

MADEN S. Işık, KOSGEB Genel Destek Programının Firmalar Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi: Göller Bölgesi Uygulaması, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Isparta,2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ODYAKMAZ Serdar, Türkiye'de KOBİ'lerin İşletme Sermayesi Gereksinimi ve Banka Kredilerine Erişimi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ONUŞ M. Fatih, Türkiye Ve Avrupa Birliğinde Kobilerin Finansal Ve Teknolojik Politikalarının Karşılaştırılması, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Kütahya, 2012. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

ÖZBEK Menderes, KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Çözümünde KOBİ Borsalarının Rolü, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SADIÇ Emine, Sanal Kaytarma Ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişki: Üniversite Çalışanları Üzerinde Bir Uygulama, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Bilecik, 2019. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SAĞLAM Mehmet, Kurumsal Yönetim İlkelerinin ve Mali Performans Göstergelerinin KOBİ'lerin Performansına Etkisi: BİST Üzerinde Bir Uygulama, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Ankara, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SARILI Özgül, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansman Sorunları ve Finansman Tercihlerini Etkileyen Etmenler: Afyon Karahisar İli Örneği, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, 2011. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SAVAŞIR Rebii, Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerin Küçük ve Orta Boyutlu İşletmeler Açısından İstihdam Politikaları, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İzmir, 1997. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

SİRKECİ Osman, KOBİ'lere Yeni Yaklaşımlar Açısından Mikro Girişimlerde Mali Teşvikler, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, İzmir, 2011. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

SOLMAZ Hasan, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere Sağlanan Kamu Desteklerinin Etkinliği ve KOSGEB Diyarbakır Uygulaması, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Diyarbakır, 2014. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SUCU M. Emre, KOBİ'lerde Stratejik Yönetim ve Bir Araştırma, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Denizli, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

SÜNER Mustafa, Kalite Maliyetlerinin Karlılık Analizi Üzerine Etkisi Ve Bir Uygulama, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, İzmir, 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

TAŞKIRAN C. Arda, KOBİ'lere Sağlanan Desteklerin Şanlıurfa Ve Gaziantep İllerindeki Uygulamaları, Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, Şanlıurfa, 2014. Sektörü Üzerine Bir Araştırma, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Muğla, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

TATLI Yasemin, KOBİ'lerde Büyüme Stratejileri: Erzurum, Erzincan ve Bayburt'ta KOBİ'ler Üzerinde Bir Araştırma, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum, 2015. **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**

TOPRAK E. Adnan, KOBİ'lerin Bağımsız Denetim Yaptırmasında KOSGEB Desteğinin Etkisi: İstanbul İli Hakkında Araştırma, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

UÇAR Recep, Kobi Kredilerinde Teminat Sorunu Ve Alternatif Model Önerisi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Finans Enstitüsü Uluslar Arası Bankacılık Ve Finans Anabilim Dalı, İstanbul, 2015. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

UYAR Celal, Faaliyet Tabanlı Bütçeleme: Bir Vakıf Üniversitesi Örneği, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Konya 2016. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YILDIRIM Hayrettin, KOBİ'lerin Finansmanında Teşviklerin Yeri ve Önemi: Kayseri'de Teşvik Uygulamaları, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum,2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YILDIRIM Mehmet, Türkiye'de Muhasebe Mesleği İstihdam Durumu Üzerine Bir Araştırma, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta, 2018. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

YILDIZ Serdar, Türkiye' de KOBİ'ler: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Ankara, 2010. **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

İNTERNET KAYNAKLARI

Entrepreneurship and Small and medium – sized enterprises (SMEs)
http://ec.europa.eu/growth/smes_en (Erişim tarihi:02.06.2018)

Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü, KOBİ Destekleri Ülke İncelemeleri (Almanya, İngiltere ve Belçika), 2014.

"Kalkınma Planları", <http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/13739/plan4.pdf>
s.3, (Erişim tarihi: 01-03-2019)

"Karlılık Analizi ve Rekabet Analizi",
<https://www.slideshare.net/cansuarslan1989/karlilik-analz-ve-rekabet-analz> (Erişim tarihi: 16.04.2019)

"KOBİ TANIMI" <http://www.kobi.org.tr/index.php/tanimi/abde> (Erişim tarihi:15.03.2018)

"KOBİ'ler ve Girişimcilerin Türk Ekonomisindeki Yeri ve Önemi",
<https://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/News/kobiler-ve-girisimcilerin-turk-ekonomisindeki-yeri-ve-onemi/261> (Erişim tarihi: 20.03.2019)

KOBİ Tanımı Değişti, <http://www.kobi.org.tr> , (Erişim tarihi: 21.04.2019)

KOSGEB İnternet Sayfası, " KOBİ Tanımı Değişti", <https://www.kosgeb.gov.tr>
(Erişim tarihi: 16.04.2019)

ÖZKAN Bilgen, İşletmelerde Kara Geçiş: Başa Baş Noktası Analizi, Muhasebe TR, 2009. (Erişim tarihi:16.04.2019)

Resmi Gazete, Sayı 28457 (Erişim Tarihi: 05-03-2019)

SALIK Sadettin, İşletme Yönetiminde Muhasebenin Önemi
<http://archive.ismmmo.org.tr> (erişim: 20. 04. 2019)

TOBB- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği "KOBİ Stratejisi Eylem Plan"
<http://www.kobi.org.tr/index.php/bilgibankasi/statistikler> (Erişim tarihi: 02.05.2018)

Türkiye İstatistik Kurumu "Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri",
<http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15881> (Erişim tarihi: 17.04.2019)

T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü, Kümeler İçin Değer Zinciri Yönetimi Kılavuzu, KOBİ İşbirliği ve Kümelenme Projesi Ağ Oluşturma ve Bölgesel İşbirliği için KOBİ'lerin Güçlendirilmesine Yönelik Teknik Yardım.

T.C. Savunma Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi, 'Sekizinci Kalınma Planı', <http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Sekizinci-Be%C5%9F-Y%C4%B1ll%C4%B1k-Kalk%C4%B1nma-Plan%C4%B1-2001-2005.pdf> , s. 25,(Erişim tarihi:01-03-2019)

T.C. Savunma Bakanlığı Resmi Sitesi, <http://www.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/13742/plan7.pdf>, s.19. (Erişim tarihi: 01-03-2019)

EKLER
ANKET FORMU

**KARAR DESTEK SİSTEMİ OLARAK YÖNETİM MUHASEBESİNİN KÜÇÜK
VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE UYGULANMASI VE
REKABET GÜCÜNE ETKİSİ**

Bu anket formu İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yüksek Lisans Programında devam eden “Karar Destek Sistemi Olarak Yönetim Muhasebesinin Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Uygulanması ve Rekabet Gücüne Etkisi ” isimli tez çalışmasında bilimsel veri toplamak amacıyla düzenlenmiştir. Elde edilen veriler tamamen bilimsel ve akademik amaçlarla kullanılacaktır ve bilgiler paylaşılmayacaktır. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Hazırlayan: Melis KALAYCI

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi

Metin Uyar

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Anabilim Dalı

1.İşletmenizin hukuki yapısı nedir?

1. Şahıs İşletmesi () 2. Limited Şirket () 3. Kolektif Şirket () 4. Anonim Şirket ()

2 İşletmenin yaşı kaçtır?

1. 1-5 yıl arası () 2. 6-10 yıl arası () 3. 11-15 yıl arası () 4. 16 yıl ve üzeri ()

3. Cinsiyetiniz

- a. Kadın () b. Erkek ()

4.İşletmenizde toplam istihdam edilen personel sayısı kaçtır?

1. 1-10 (Mikro İşletme) ()
2. 10-50 (Küçük Ölçekli İşletme) ()
3. 50-250(Orta Ölçekli İşletme) ()

5.Eğitim Durumunuz

1. İlkokul () 2. Ortaokul () 3. Lise () 4. Lisans () 5. Lisansüstü ()

6. Yaşınız

1. 18-25 () 2. 20-33 () 3. 34-41() 4. 42-49() 5. 50 ve üzeri ()

7. İşletmenizin ana faaliyet konusu nedir? (X) işareti ile belirtiniz.

Otomotiv ()	Hizmet/Sunum İşletmeciliği ()	Ambalaj-Kağıt-Baskı ve Kırtasiye ()
Plastik ve Kauçuk ()	Gıda İmalat Mamulleri ()	Çimento ()
Tarım Makineleri ()	Kimyasallar-Boya-Temizlik Maddeleri ()	Demir-Çelik ()
Tekstil ve Deri ()	Makine ve Makine Ekipmanları ()	Elektrik ve Elektronik ()
Teknoloji ve Bilişim ()	Metal ve Metal İşleme ()	Toptan Gıda ()

8. Aşağıdaki sorularda, yönetim muhasebesi uygulamalarının işletmenizde kullanılma durumunu (sıklığını) dikkate alarak en uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. Hiç kullanılmamaktadır ()
2. Yılda 1-2 kez kullanılmaktadır ()
3. Ayda 1- 2 kez kullanılmaktadır ()
4. Her hafta bir iki kez kullanılmaktadır ()
5. Günlük olarak kullanılmaktadır ()

Yönetim Muhasebesi Uygulamaları		1	2	3	4	5
a) Planlama ve Kontrol	Esnek Bütçeleme					
	Sıfır Tabanlı Bütçeleme					
	Nakit Bütçeleme					
	Artan Bütçeleme					
	Faaliyet Tabanlı Bütçeleme					
	Dengeli Skor Kartı					
b) Maliyet Yönetimi	Hedef Maliyetleme					
	Ürün Yaşam Boyu Maliyetleme					
	Faaliyet Tabanlı Maliyetleme					
	Değer Zinciri Analizi					
	Geleneksel Maliyet Teknikleri					
c) Performans Ölçümü ve Değerlendirme	Müşteri Kar Analizi					
	Başa baş Noktası Analizi					
	Satış Analizi					
	Yöneylem Analizi					
	Hissedar Değer Analizi					
	Karlılık Analizi					
	Oran Analizi					
	Ürün Karlılık Analizi					
	Kıyaslama					
	Departman Verimlilik Analizi					
Veri Zarflama Analizi						

9. Aşağıdaki sorularda, işletmenizin rekabet durumunu dikkate alarak en uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. Kesinlikle katılmıyorum ()
2. Kısmen katılmıyorum ()
3. Kararsızım ()
4. Kısmen katılıyorum ()
5. Tamamen katılıyorum ()

Rekabet Yoğunluğu	1	2	3	4	5
Yerel pazarda yoğun rekabet vardır.					
Fiyat rekabeti iç piyasada yüksektir.					
Sektörde, görece güçlü rakiplerimiz var.					
Müşterilerimiz kolayca rakiplerimizi seçebilir.					
Sektörümüz, küçük pazar payına sahip çok sayıda firmadan oluşmaktadır.					